

Lušek
modroslovec

Ljubljani v avgustu 1855.

К. Тихотару.

7.740/11.

WAIVE

W. Britton
Erjavec
J. Jones

W. Mandel
Smith
W. Larnick

Dan Slovanski.

Prisel bo odmerjeni čas,
 Ko bode razlegal se glas
 Od krajev, kjer solnce izhaja
 Do krajev, kjer solnce zahaja,
 Ki klical Slovane bo skup
 Od krajev vsih vojskine trup:

Na vojko, junaci, na bor!
 Na črne sovite pomor!
 Kar Lába vas je porodila,
 Kar Donava močira gojila
 Vi vsi, kar napaja vas Don
 I kar vas preživlja seclon,

Vi čujte grometi na glas:
 Prisel je odmerjeni čas!
 Od krajev, kjer solnce izhaja,
 Do krajev, kjer solnce zahaja,
 Kjer nosi Slovana imič,
 Naj složno poda si roke!

V potocih preliva se kri!
 Le zemlja, ki prejme si dni
 Ki hrabrih očetov popila,
 Le s trupli njihovim' gnojila,
 Sovražnikov' keroco popij,
 Sovražnikov' trupla pokrij!

Nad črnimi grobi vesel
 Slovani bo častave zapel,
 God svobode bode praxnoval,
 Sveta' bo stranim' oznanóval
 Veselega petja odglas:
 Da tu je odmenjeni čas!

Tihotapec.

(Novela spis. Mandele)

I
 Kaj? ali prav slivim? Ti se predcer,
 zmes' mojo hčerko snubiti, in ti, nesramnik
 hči se predcerzmes' beraiča ljubit? Sem ti le
 čisto pomagat to biti, kar si, Da boš zdaj mo-
 jega edinega otroka motil? O med tabo in A,
 no je bezen veiji kot med Lazarom in boga,
 tim mojem! Ojče imas' kaj dedov plemeni,
 tih, ti, ki se morebiti imena svojega deda ne
 veš? O poglej na rojstno drevo mojih očetov. O
 čau Karola Velikega ima korenino svojo, i
 jaz, ki som zadnji tega rodu, bi hotel hčerko
 beraiču dati i oskrniti rod? Paži izpred mo-
 jih oči, in ne pokraši se ve, si nebravleč,

neč, i ti, Ana, ne misli mi naraj, ako ho-
 čiš, da te ne zadene siba sietove jeme!

Peljudi oče, i vidimne Ana, na kolena pad-
 si i sietu objemsi, ne bodite tako srdoseri-
 ni, saj nočete nesreče svojega otroka!

Ali boš ti meni zapovedi prepisovala, zaročé
 oče, ali si boš ti po svoji glavi misla volila?

- Nikdar ne, jaz ti ga bom dobil, i kmalo; le
 besedice ne boš čerknila, jaz sum tvoj oče, jaz
 ti imam zapovedovati. O kdo bi bil mislil,
 da me bo moja lastna dobrota tepla. Podpi-
 ral sum ga, da mu ni treba na polju se tru-
 diti, ali v gojzdu s sekero živeža si iskati in
 gajak? zato, da mi zdaj mir mojih sivih dni
 kali i serce moje hiere z mrcami zapeljivosti
 openklyati hoče.

Dragi gospod, jame Ivan, saj ste vendar videli,
 da sum vas vse svoje dni kot svojega drugega
 sietu častil i ljubil, i da nikdar le mevice
 takega storil nisam, kar bi po vaši volji ne bi
 lo. Pa kdo more svojemu sercu zapovedovati.

Oa otrojih let ste naju pustili skupaj živeti, a
 ve de le kakor otroka, ali kako bi bilo mogoc,
 da bi prijateljstvo, ki je pri salah otrojih naj-
 ne serca sklenilo, v letih mladenievih v gore-
 čo ljubexen se spremenilo ne bilo? Pa verje-
 nite mi, dragi gospod, da sum se bojeval,
 bolj kakor vojak na smertnem bojišču, to
 strast v korenini zatreti. Jel sum, kakor ve-
 ste, manj a Anu govoriti, le rekho sum se
 žnjo sprehajal. Mi pa ste mi to na hudo
 vzeli, me ošabnega mienovali i kaj sim

A reva hotel? Pa bi se bil ene nesreče, rade je, se namreč, obvaroval, zabredel sem v drugo gopet sem Ana po navadi obiskoval in v kratkem času je bila sklenjena najina ljubezen - če ste kdaj ljubili i ljubexni moč spoznali, m bote tako terdoserini i najiv ne bote na reke m, srečna storili!

Se sem kdaj ljubil? - Ljubil, izdihnu gospod ljubil - nesrečno ljubil. Pa prvi, re' čem misli, prvi! V Krakovem, malo, iz tretjega načra, ta ne bo nič, nikar nič. O le prečelo vem, da te ne žene ljubexen, moje hierko smubiti, ampak le želja moja prosetro si prilašteti i v lenobi je zapraviti. Tui vem, kako težko čakata na me, jo smert, pa molita se: moji lasje so sicer si, vi, ali moje kosti se se terdine i doktor se mih en ud gibati more, hič Pustograshkega grofa se, pruga keraska ne bo!

A gobni škripaje je Ivan prvi teh besedah kot na kermju stal, i govoriti se ne bi zverzal mladsta rega gospoda planiti v v dobroje svoje metozi, nast pokazati, ko, li mu, nič, i se je gospodovi m misel, da je njegov nar vci Dobrotinski, brani li ne bili. Pa ko se zopet becaia smenovati sidi, udari z nogo ob tla, da se visoki kina sta, rega grada, kot najevine potresuje in Ana, ki je na levi strani očevi stala na stolpa, se.

A se tega se manjka, neie terdo grof, in boš v moji lastnini razsajal. Napred oči, vbi ho, ces, da li moje, akorovo slabi roke, pote po stopnjicah ne pokažejo. I ti, Ana, v svojo se,

5
bo i doktor te ne prokličem, ne pokazi se pred
moje obličje!

Ne stopnje iz mesta, zagrom Ivan, ki mu
jereza ni priustila se dalje držati, ter stopi
med njo in očeta, doktor svojih gerčih besed zoper
me ne prokličete! Kaj se zapaziti v meni le
nar manjši željo do našega posestva, le nar manj,
si misel zoper vaše življenje. Govorite in ne mi,
slute, da je nisim plemenitega rodu, ampak le
sin grajskega čuvaja, da inam gata manj obič,
tjeja za čast, kakor vi, i čeravno ne morem de,
dov iz Karolovih časov nasteti, mam v medri,
ju serce, ki ga ne plemenitaki rojstno drevo i
čedov slavnih ocaho, semui pogum i čisti ob,
čutki navduhujejo.

Domo videli, kdo ma v gradu zapovedovati, se,
ie zobelini glasom gospod i hoie vstati i stre,
čaja proklicati, ali z močno roko ga Ivan v na,
slonilni stol nazaj potisne z grozečimi bes.
dami: Ne stopnje skazi vrata!!

Kar plane gospod, jere vnet, iz stola, poime
Ivana, ki se takega napada ni zavedil, skrep.
Ko desnico na stran, skoči v vogel sobe, pote,
gne me i, ki je na kljuki visel i po Ivanu
mahne. Hitro sicer se Ivan umakne, pa
vender ga na levico rani, pa k sreči le lahko.
Droji zoper enak plane nad gospoda, mu i,
bije me i iz roke v nad glavo ga zasutkavši, mu
ga hoie v oserije zabosti. Kar ga Ana, ki je ne,
varnost očetovo gaglečavši, prišlocila, krepko
ga roko zgrabi, da me i, ki je v očetovo medri,

6

je namenjen bil, v steno rime si je z volilim
konjenjem razkrmil. Ivan se obrne i ko Anjo
bledo za sabo stari ugleda, skozi koišk³z be,
sedami: "Tsi drugač, ali pa nikdar več pla,
ne skozi vrata svetoga grada."

(Dalje sledi).

Certici

(Sp. April)

Človeško serce je kaj podobno kondensir²
torju pri elektrinici: Kadar mu je življenje
javnost in ga obdaja čist zrak, mu nar manjši
nagib izbudi teko iskre, toda kadar ga me,
ole in sopari obdajajo, mu izvodijo vso iskre,
med, ves ogenj in zastoj se boš trudil, le eno
iskrico iz njega dobiti. -

Kaj je sola? - Sola je ledenica, v ptero
se mlajina spravlja, da se na žarcih me,
ta ni staja. -

En kosček iz življenja učenca.

Igra v enem delu.

(Spis. J. Trusek)

(Rebe: { Učenec na ljubljanskem gimnazij.
Luba mošnjica njegova.

Kodila se je ta resnična zgodba ob 46 netkoju
učena predpustne nedelje.

Učenec: "Luba moja! zopet bova mogla go
stari navadi miserere peti."

- 14
- Mošnj: Oh!
- Učenec: Vopet siin te na suho djal.
- Mošnj: Oh da, da.
- Učenec: Ka je prei.
- Mošnj: Lali Bog, da je res!
- Učenec: Kaj je storite, svetovaj!
- Mošnj: Ne morem. Saj tudi meni mozgani mešajo, kakor so se tebi, njega dni, ko sin se jez v stanju bilu, se z obilnimi mlekom dojiti.
- Učenec: S kje so tisti prečni jasi, ko smi se po tvojim maternim varstvom na sprehod jodal, tako varno, kakor mlča, do žebel, ktere materno kopiti varu, jete. Pa zivaj, zivaj! — S jaz seoni grešnik! mea culpa, mea culpa! Mwerere!
- Mošnj: Posod v sreči in nesreči, v kerisim in na ulicah, na kmetih in v me, stu, na polji in vgojdu smi ti bi, la zvesta tovaršica, in smi ti po, vsod pomagala, kjer ti je sovražni vihar protil.
- Učenec: Res je, da strašna resnica! — Kaj? — Takrat je bilo to sicer prijetna re, snica, na zivaj je strašna, kares, stra, šna! Kakor strašna pošast se mi mi, sel na njega dni vriva, ko nisim nihamor brez tebe sel, svoje zveste tovaršice. Kakšni pajčolček med nje, ga, ali prav za prav med nje dni,

in med današnjim večerom! O sramo-
ta, čez sramoto! Prepust je mi sno-
snjica me v blatu krivati pristi b'joj;
prejoj!

Mošnji: Jaz nisim kriva, da je strupena kaša
v hišo vpiplazila se, da je jelo goreti,
da si na kamt prisel?

Učenec: Kaj si mi mor jast?

Mošnji: Ti, ti, ki mi se slonega kropa toli,
ko časa nisi piti dal. Kdo bi bil v
stann, solko potov brez vse jedi opra-
viti. Ni bilo poprej mriiv, da je pete,
lin jel peti. Kako je pa moglo drugai
biti, kakor da je revni svoj konjiček
rebra kazati jel.

Učenec: Prav ti je, klenetulja. Takaj si me toli,
ko časa naslegovala in težila, da sim
te na veter nesel.

Mošnji: Dobro z vodo napojeni goli veter nesko,
di tako kmalo. Ki bi me bil ti tudi a,
ko že nisi doma za pejo sedeti hotel,
obiko z vse premikavne čutnico - sce,
saraskim papirjem napojil in natla,
išil, bi mi tudi veter ne bil toliko ško,
vil.

Učenec: Takaj se pa moram prodati. Če ta
sramota! - - Te kaj zebe, guba moja?

Mošnji: Kaj ti me ne! Ko bi se se lanško leto
ne bila časih mraga vavila, bi mi ne
bilo, obstati.

Učenec: Tako! Meni ni nič mor, če ti veter
rebra brusi.

Mošnj: Meni je bilo pa mar zate, da sinita
pri Kozarcu glatega vinca grela. Ne,
hvalernex!

Učenec: Položai se, saj ti ne morem pomagati.
Jaz bom sicer zdaj na sprehod šel skla,
vernim in pobitim sercom, tebe pa bom
doma pustel, ker mi ne maris več pod,
povnica biti o nalogah. Da klaverno
bo serce moje zato, ker te več rabiti,
ne morem, pa nikar ne misli da
mi je zdaj kaj mar zate. Tu kajle,
hi! (Po pod posteljo verže.)

Mošnj: (Pod posteljo): O nehvaležni trinog,
zmiram sem ti bila zvesta tovar,
šira, prijatelica ljubica, ženica, — z
eno besedo — vse; zdaj pa, ko nisim
več za rabo, tako z mano delaš!

Učenec: Moj tudi staro, ki se ženasmienjuje,
doma pušči in si na sprehodu dru-
ge poišče.

Mošnj: Hvaležni sin svoji stare matereni,
koli ne pozabi. V poznih letih se še
spomni doprat nestoninik, ki jih
je iz maternih milostljivih, pot pre-
jel.

Učenec: Pa se te sramujem.

Mošnj: Hvaležni sin se ne sramuje svoje,
ga, starega kraljevega očeta nikoli.

Učenec: Kaj pa čem storiti stabo?

Mošnj: Le usmili se me in, sabo me vze,
mi, se naju bo že kak součenci u,
smilil in naji potrepčal, saj sa

10.

se dobri ljudje na ovetu.

Učenec: Kaj pa bo. (Mošnja s palico izpod prste, tje zapodi). Tako — Bova že z božjima moji poterpela, saj:

Čapov žalost do verha pritrupi,
Se veselje se gladi.

(Vlakne mošnje v žep in olive na oprchoč.)
Zagrinjalo pade.

Kako je lesica medvedu ribe loviti u.
čila.

(Kroodna pripovedka).
Lapis: Bril.

Enkrat je vidil medved dečka, ki je pri vodi stal in ribe lovil. Sta je tudi lesica z njim? Vpraša jo medved: Kaj pa veži ta deček v roci in kaj dela? Odgovori mu lesica: Pidiš stric, ta deček ima na palico ternek privexan, da se mu kaka velika riba narij vjame. Ali bi ne mogla ti tudi mene naučiti ribe loviti, vpraša medved dalje? Oda, mu odgovori prekanjena lesica, to je prav lahko. Pojdi tje k reki in vtakni rep v vodo in jakaj tako dolgo, da postane težak; takrat se ti bo riba narij vjela, ki pa ga z svo silo iz vode potegni. Medved ji tako storiti obljubi. Pozno zvečer, da ga nobeden vidil ni, vstopil se je netrušno k vodi in rep vanjo vtaknil. Dolgo ga je v nji držal, ali ni mu hotel težak postati. Proti jutru venver mu je zmirom težji prihajal.

Ne se mi je dosti težak adél, rukne siloma pa
o joj! ovdá je bila iz noí zmerenila, rep mi
je bil primerenil in mogel ga je v ledu pi,
kam ga hrano pustiti.

Nektere misli o Petru Velikem in
o ptičstvu na Rusovskem.
Spis. V. Larnik.

Naxio:
Die germanische Aufsätze
über Hamlet und die
Anmerkungen. Was
müssen die Germanen die
für die Wirkung finden. Ham-
let ist nicht das bewusste
nirgendwirdigste Werk
Shakespeare's aber Shakes-
peare ist um bewusste
nirgendwirdigster um Ham-
let.

L. Börne.

Med oladnji Rusovskega cesarstva je Peter,
od kterega zgodovinarji povedati vedo in kte-
rega ime na ocke slovi. Imenujejo ga prvo
pervega može svojega naroda in konifeja, vs,
je dobe. Posebno nemili zgodovinarji so silo
probu njegove slave in ne morejo prehvaliti,
kaj je on ga svoji domovino strel in celo pra-
vijo, da bi bili Rusje brez njega se zdaj st,

siate. Prijali so mu torej primerek Velicega.
 Pa vsaka ima svoje dobre začetane meje. Na-
 sa naloga je te meje zaznamovati. Če mi
 kakšni navadni moči zaidejemo, se ne bomo,
 kjer se je začela, kmalu kjer se je nehala.
 Znaná so dela Petra vsemu svetu, zato je jih
 ni treba Ankaž omeniti, in ta kažejo, da je le,
 ker res reči storil, od kterih se prednikom nje,
 govornik nikoli še sanjalo ni in zasluži zategar.
 Ljo imo Velicega. Njegove misli in nameni so
 bili samo na sebi dobri in hvale vredni, bili
 so nameni vsacega junastkega in za svoje do-
 movino onetega vladarja, mislil je svoj na-
 rod pripraviti na stopnjo sovražov, posebno Ho-
 landijanov in Francozov, mislil ga je nam,
 reči "civilizirati". Mi viza in pripomočki,
 po kterih je mislil svoj cilj in konec doseči,
 niso bili ravno slave polni. On svojega na-
 roda in časa ni razumel, ni mu bilo zna-
 no, da ima vsak narod svoje izvirne misli,
 siže, nave in želje, mislil si je, če se njego-
 vi Rusje le čisto obrijejo, nemške hlače, fran-
 cozke barokke in frakke nosijo, po angleški zas-
 vratnik si otverajo, že so smikani narod-
 ni pa pomislil po tem, da si je same o,
 pice naredil. Delal je skoke in pušal za
 sabo grozne jame, ktere se oči dandana,
 snji po časi gasipljejo. Sed je kaj dalje in
 v časih je se v smešno zasely postavil, da
 so prestavi svetega pisma (se ve, v kakšnem
 jeziku) tudi Holandijanski in nemški origi-
 nal, in vsak, ki si ga je hotel omisliti v

domaem jeziku, si ga je mogel tudi v n.
 nih dveh jezicah, ker rekoh je, da govore se,
 kdor pravno prebiva, tudi teh dveh jexi.
 kov nauči. Storil je nar dalji stopnjo in
 prederznil se je zapustiti staro Moskvo, ma.
 si, celega Rusovskega in ne veiem prevec
 vsega Slovanska, in namesti nje grijexid
 soxidati, ki nima cisto nic rusovsko-slo.
 vanskoga duha na sebi, zato rej se tudi po pra.
 vici ne imenuje Petrograd, ampak, "Peterburg".
 Peter je prav za prav le naselnik (kolonist) na
 Rusovskem in Peterburg je njegov glavno nas.
 selnistvo.

Ker je pa on svoj narod hotel omikati, mu
 je mogel tudi uienikov preskorbeti in od te.
 ga casa se nastevajo te trume trycoo; ali
 kakor jih Rus kluc "inostrancov", ki so se
 po vsem Rusovskem od Arhangela do Odese,
 od Vilne do Urala razkropili in se doviuj
 svojega vsilenja dokoncati rusa. Pristi so li
 mostranci in postali so vse, bili so in so
 deloma se: uieniki, castniki, ministri,
 policaji, zdravniki i. t. d. in le Rusje
 po njih segi pristrixeni zamogli so tudi
 to spostati, pa nobeno pravilo brez izjem.
 ka, samo popje so se gmiraj stari ostali.
 Prednico med temi tujci so imeli Nemci,
 zavoljo obilnega stevila - Francozi, za.
 voljo svojega oglajenja. -
 Ker je Peter odlozil, da ima vsak oladar
 naslednika po svoji volji zarnamovati, so

njegovi umetki tudi po njegovih slovnjakih, dila, in zmiram več tujcev v deželo naselili.

Jezik in slovnstvo reči, v kateri se narodka, kor v germalu kaže, sta se neznano potkovila, ker sta v take pasti prišla; lahko se vi, da tujcom je bilo malo za slovanski jezik mar; dela domačih plemenitnikov, od teh gospodov izrejenih, tudi niso veliko vredna. Slovansko-rusovsko bitje bilo je s koronino umorjeno; ker sta, v prostem ljudstvu biva, joča reči se pečati, bi bila po francoski smikanim neznana pramoča, jezik, ktere, mu so se po Tatarsini vechane rane, ko, maj celiti jelo, je zabredel zdaj se v večji brezni, postala je nemarna mešanica vseh evropskih jezikov na Romaj znameniti slo, vanski podlagi. Lahko se torej spozna, za kaj je rusovsko slovnstvo od poprejšnjih stoletij tako malo cenjeno. Ker pisatelji so se pisali v mistih in načertih pisateljev na dvorju Ludovika XIV. samo s temi razločkom, da je bilo v ti rusovski mešanici, na kako iz, vrčnost se ne sme kar nič misliti.

Tako tudi, postavim, vidimo, se je ustano, vila rusovska akademija po "Academie française de Paris" ostrizena in je pravno tako kakor pariška izdala na derjavno stro, ike slovnik in slovnico Rusovskega jezika, ali bilo je silo slabo delo, bila je skoraj čista prestava francoskega dela.

Kar ingotrance same po narodu zavene,
 so Nemci, kakor smo že omenili po števi.
 In prvi, deloma privedejo lažni naselbini
 iz severnih krajev prave Nemije. Deloma
 so baltičke kronovine neposredni vir, iz
 kterega se kakor ploha po vsi Rusii raz-
 livajo. Veidel so v bolj majhnih službah
 in vladnjah in posebno rokodeli. Ena pa-
 dnija je bila sodaj se xmdaj v nemških
 rokah, namreč policija; tudi zdravniki so ve-
 cidel Nemci. Pri gospodi so malo čislani,
 pri prostem ljudstvu pa še manj in če v
 kakšno vas kateri brivec ali brewar, ali kaki
 drugi razupant slepar te baxe privede, ktere-
 ga koli naroda naj že boče, povsod se s per-
 stom nanj kaže in slisi xasmehljivi glas:
 „Njemat! Njemat!“

Drugi narod so Francozi, bolj redki kakor
 prvi, imajo pri gospodi nar več veljavne-
 sti. Ktera tudi veidel njih jezik govori. Ni-
 so ravno tako v denjaonih službah, ampak
 so veidel pri tako imenovanih bolj omika,
 nih kupcijah in rokodeljstvih, postavim:
 tiskarji, marchands de mode ali so puigle,
 disih i. t. d. Tudi so veidel irreditelji i-
 trok pri gospodi in, svet si je Francoz,
 ko bi bil poprej ravno mibo prodajal in
 na boben prisel, privede lahko vsaki tremu.
 tek za irreditelja ali niemka na kaki glas,
 naj bo že v znanstveni zadevi kaj omikan,
 ali ne, xadosti je, da je en Francoz ker Ru-

sovškem gozdem je posebno na tem lexice, da njih stroiči veliko jerekov zlobodraje, inta, ko se to lahko zgodí, kar je v. Meyers Volksbibliothek" v zadevi tega zmešanega blebetanja omenjeno. Tretji narod so še Angličani, katero večidel pri umetnijah parotaoljoni, kakor pri masinah, fabrikah, arsenalih i. t. d. Njih veliko in so v vsih nar bolj žislani. Omeniti se še Lahi, ki so v Odesi izv njeni v. Kolici se od iasov Benicianov in Genuesov brez drugih nasledkov v drugi Rusii. Ti napredek inestransva so terjeli do leta 1824. Po nastopu Nikolaja pa se je začela reakcija, ktera je mogla neobhodno priti, in olava si pri. čaševa povsed ptuje spodrniti in po vsih vradnijah samo domaie nastoriti. Ustanovlja tudi zmiram bolj in bolj ljudske šole v rusovskem duhu in da tudi vsake leto nar izverstoneji mlavenie v ptuje vseučilišča, kar, kor Paris, Oxford i. t. d. da bi tudi profesoři v vseučiliših sami domaie bili.

Omeniti je še, kakšni so bili nasledki Petrovkih vpeljav in poprav zastran slovtva. Se v. vsih duh je bil mahoma zbrujen, na enkrat so vsi omikarni brati in pisati jeli, vsak si je privadival svoje dela tolkanj, kolikor je bilo mogoie, s francoskimi in holandjanskimi mi izgledi poenaiiti. Škor je bil v tem bolj previden, tisti je več veljal, od rusovskega, ali celo slovanskega dnbra ni govoriti. Jezik, ktere ga so rabili, je bil strašen, poln galimov,

109
holandizmov in bogve še kakšnih, iz
mor. Zatorej se ni čuditi, da redovito
slostvo pretoklega v obeh dvojih nara,
dov nobene cene mirra, če ravno šte,
vilo pisateljev in del premajhno ni.
Treba je bilo Rusom, kakor vsakim na
rodu velikana, slostvenega Mesija - ki
pokaže moči, duh vire in strdence na
rodne, zvirne poezije. Prišel je tudi ta
velikan v začetku našega stotja, bil
je grof Aleksander Puškin. Ta je per,
v. vedil, de je Rus, de je Slovan, ta je
pisatelje po dvestoletnim popolvarji po
daljnih deželah v domačijo pripeljal, ta
jim je poezije doma zakopani zaklad
pokazal. Mrege so lahko časa po petu,
jib skrozjih, pa zastori, iskali. Pa kakor
veci del vsak velik, moč pred dostojnim
časom pride in svoj čas prebiti, tako se
je tudi Puškinu zgodilo, vsi so se čudi,
li nad njim vsi so rekli, da lepo pam,
razumljivo piše. Se le po njegovimod,
hodu iz porvetnega sase jele vsm oči
odprtati so ga jeli brati in prebrati,
so^{ga} spoznali, spreobornili so se, vzeli so
si ga v izgled, postali so Moškarski pi,
satelji Rusje, Slovani in izvirni.

Sihotapec.

(Novela. Sp. Mandelc.)

II.

Na Gorenškem na desni strani bistre Save se vidijo dan današnji razvaline tega, tega grada, Tustega grada imenovane, ga. Nekdaj so bile te razvaline krasno zi, dooje bolj po svoji lepoti, kakor po svoji terdnjavi v okolici znano. Stal je nage, lenem griču i spodej pod njim, še na griču je stala majhna vas, posestvo Tustograškega grofa. Na levi proti Savi je redkih gaberini gozda silanjavo kril, proti severu ino jugu razprostralo se je krasno polje i proti zahodu bila je terda gosiava, kjer so grofi navadno z lovom se radovali.

Ob času naše pripovedke bil je gospodar tega grada pravičen pa oster in tamen moč po imenu Richard. Bil je izmed štiri, rih bratov sam se živ Dnjegovih, mla, dih letih se mu je serce hubezni vžgalo za plamerito pa reeno deva v Ferstu kjer je pri stricu pitujih jezikov se vadi. etli starši mu niso pripustili v ta zakonstvo, piti, temni ga dali v drugo mesto de bi mu to nesrečno misel iz glave izbili. Da zastori! V dobi smescih bil je že zopet v Ferstu i le po sili so ga iz mesta v grad pripravili. Da kmalo so zapazili, da nje, gooo zdravje je vedno slabje, nobeno zoro,

119
vilo mu ni pomagalo, vedno sovniši¹² pri-
hajal i jeli so se za njegovo življenje, bati
Pa ker ne maha prositi peljajo ga v Test,
i tje ga pripeljejo ravno k pogrebu njega,
ve, ljube, ki je žalosti v cvrti svojega živ-
ljenja smert storila. Richard strasno zboli
mesa se g skozi pol leta i se le v dvak le,
tih popolnarna okreval. Pa žalosti sledu
se žalosti moč iz njegovega obraza izbrisa,
ti ni mogla, nobeden ga ni vidil po tej
bolezni se smejati, nobeden ni nikdar pija
ve radosti znamnja na njegovem obliji
zapazil. Trije bratje so mu zamerli, pa no,
bena solza ni njegovih oči zmocila. Tret
nobenega brata več v življenji ni bilo je
podedoval očetovo premoženje i so jo volji
očetovi zgalo devo viteskiga sodu zarocil.
Pa pri prvem porodu je stlenila mlada
mlada, dete pa je živo ostalo. Bila je Ana.
Marijo je vro mač svoje ljubezni obrnil.
Leona je bila ki je včasih samni pogled
očetovi nekoliko razjassila. Spritko se je
potem posmehljal, ker smejati se, je že
zdaonej pozabil.

V gradu je bil priletan uvaj ki gaje
grof zavoljo njegove poštenosti i prave
ljubezni do svojega gospoda jako ušlal.
Sinel je sira - Ivana. Kako pol drugo le,
to je bil stareji od Ane, in ker Ana dru-
ge drusine enake starosti v gradu ni im-
la, in ker so gospod vidili, de je Fran do,
ber in priden deček, so mu veleli, zrujo

se igrati. Kmalo je smel Ivan v grajske
sobe iti, in ker so se gospod njegove pošte,
nosti in njegovega nepopracenega srca
popolnoma prepričali je smel Ivan z
Ano, ved se brati in kaj drugega se učiti.
Med njima pa so se še skotsine, nar lepsje
priateljstvo ustanovile. Ni ga bilo dneva
da bila skupaj igrala, ^{ali bralpa} ali v grajskem vor-
tu, med cveteci in grūdami iz dišečih ro-
žic vencov vila. In če se en dan nistavi-
dila kakto serčno stasi drugi dan priško-
du, objela in z živimi barvami popisov-
vala, kakto dolga s jima je bilo, in de bi
ne bila v stani, eden brez drugega biti,
sicer bi dolgega časa pogumiti mogla.

Tako sta preživela, oboje leta. Ivan
konca svoje petnajsto leto, in Ana spol-
ni polovico štirinajstega. Med tem ča-
som je prevedil grof, da je Ivan prebr-
sane glave in gotovo za kaj več. Notga,
grajskega čuvaja v svarjen. Govori to-
raj z stariim čuvajem, naj da svoje gasi-
na v mesto v solo, in mu obljubi, neko-
liko pripravo. Res čudno je to, ne-
koliko v ustih grofa, pa prav za prav
je se to veliko, da je nekoliko obljubil,
ker njegovo tržno in samotno življenje
ga je v se zavernjenega in - skoprega sto-
nilo. Lahko si je torej misliti, da se stari
mož ni malo zavindil, No slisi take be-
seste iz ust terdega gospoda, in ker je
v trenutku prerajtal, kakta pro dno,

21

ra mu bo Ivan na stare dni, je veselo pri-
volil, in v par minutah je zgodil Franškij
de bo sel v solo. Bilo mu je to v neizrekljivo
selje, ker zda onej mu je že učenje pri grajkem
kaplanu željo učenosti navdihnilo, in ve-
likokrat, ko je od učenja prišel, kjer je
kaj in enidnega od slavnih mož raznih
narodov čul, je žalostno glavo povesil, mi-
steč si, kako nesrečen je, de mu je vsajkot
do take slave zapora. Veselja pokaje po-
dubi gospodove Kolona, objame očeta,
in dirja v vest, Ami svojo srečo nass
znanit.

Da Ana ga milo pogleda, ter reče. O
zdaj vem, Ivan, de me nis kar nič rad
umnas, ki se tako veselis, od me se
ločiti.

Kot meč presumejo te besede Ivanovo
serce, resen postane, počasi se vsede na
klop iz milini glaso m besedo povzame:

Vem draga Anka, de ti je težko, svoje
ga součena izgubiti, pa saj veš tudi ti, de
enkrat je mogel priti čas ločitve, in ko
dalje prišel ne bil, težje bi se bila ločila.
Ker pa zalovanje, ljuba Anka nič ne po-
maga, bodi vesela ga serca, saj me bo ma-
rebiti kmalo zopet vidila v gospodskisu
knji, z visokim klobukom. — Žile so to
besede, ki jih je govorila praprostotročja.

Preteklo so štiri leta, kar je Ivan Puth-
grad zapustil bil. — V Ljubljanskih solah
vedel se je tako jako, de je v teh starih,

tih / in posebno zato, ker je iz učenja gozjske
 škega kaplana veliko se naučil bi / si
 pridobil vse vednosti, ki mu jih je bilo
 treba za višje Dunajske šole. Ker je sam z
 nar večjim zatajevanjem svojih lastnih
 potreb, i s premarljivim trudom neko
 liko si prihranil, je sklenil, na Dunaj
 se podati. V svoj domač kraj ves čas za,
 voljo velike marljivosti in truda misel,
 le po poslih je zredil viših, tode glo red,
 ko, kako se kraj imajo doma, in je kako
 pozdravljenje go ofu, ali očetu vselej pakt
 ki poslal. Preden je na Dunaj šel, je ho,
 tel se svoje objeti, dobrotnike i posebno
 Anko, ki je po njegovim mnenji v tem
 času že prazgala otera postala.

Ko pride v grad, nobeden ga ne spozna.
 Pred gospoda stopivši ga ponizno pozdra,
 vi, pa komaj besedo izusti mu že je spo,
 zna Ana iz bližnje sobe, hitro kot ser,
 na pristkoci, in nanj se naslonivši, ne,
 beske radosti le kati, Ali si vender en,
 krat prisel izgovoriti zamore. Ivan, ki
 je v tem času čerst mladenei postal bil,
 se kmalo izterga iz njem objeme, in po,
 vzame govor z gospodom. Lepose gahvali
 ga vse dobrote (prav ga prav je bila ta
 sama dobroti, da je očeta nagovoril, Iva,
 na vsolo poslati, potem je obljubljenno
 podpiranje slabo, slabo od roki slo.) tu
 mu pokazuje spriče, ki so ga skazate per
 veza ljubljanskimi učencov. Potem

poprasa po svojem očetu. Ne čudno se mu je zdelo, da ga nič viditi ni bilo. Pa z glavo majaje nič gospod počasi: „Oče tvoj - so - so v srcinih livadah untkraj nih dežel. Dred treni dnemi smo jih kopali.“ „Mertvi!“ zdihtne Ivan in se zgrudi na stol. —

Mo se z Ana v verlu sama snidela, se der, ji Ivan resno in zamisljeno, in le mudro na tisuč vprašanj odgovarja. Spoznal je namreč v teh starih letih kakonevar, no bi mu, Anino prijateljstvo zbiti ma, glo. Mo bi se v ljubezen sprememilo. In ko, liko je do tje se manj halo, mu je serce le pre glasno govorilo. Pa Ana, se kakor nedolžen otrok ne zapazi na njegovo, braju te tujne megle, ker veselje ji ne pu, puosti, le nar manjšega sama v svojem serca zbuditi.

En teden je ustal Ivan v gradu, in potem se loči, verniši proti Durraji se. Ni bila ravno težka ločitev od starega gospoda, tudi ne od starih znancov pa ko mu Ana pri grajskih vratih ka, murga je spremila ločitev. Kuslej navo, teče ustnici pri tume, gazapeče v sercu, gorče se pritisme na svoje prsu, in po, verni vroč kuslej na belo čelo, in joki, poma po gori v dolino udere. —

Drečkele so zopet stiri leta in Ivan se verne po skusnjah iperitno doktor, canih, z doktorstvom klobukom v svoj

dorn. Stanovanje imel je v gradu.

Zdaj si le natanjko previdi Ivan nevarnost, v kateri visi, ako svojega srca ne zataji, in sklene marij, kot navadno z otrokose pomentkovati. Pa kakor je to v njegovem sercu ljubezen le bolj uzigalo, tako je tudi Ana žalilo in boitko se pri očetu pritoži, ki do ga otabnost uzemsi Ivana posvari. Ko Ivan, da se ljubezni ubraniti ne more, ali prav za prav ne sme, povzame gopejtu, prejšnje sprehode overtu in v kratkim stasi podpisu, kjer sta si bila v otročjih letih, tih letih vence jlella, sklenila serci v ljubi, bezni, in ji li smert za mejo postavila.

Dругi dan stopi Ivan zibno vred go, spoda, mu odkrije ljubezen, ki stasi jo prisegla in v zaurpanji na svojo dotorsko cast jo srubi. Obli skopi vic ni imel sluhaga, take besede, in kako ga je sprejel, kaže začetek povesti.

Tako v kratkim je bilo popr es rjeziv, ljenje grofa, Ana in doktorja Ivana. —

(Dalje sledi.)

Poslanka

(L. S. Jenko.)

Pismo ljubica piše,

V daljni kraj je odpise

Tje, kjer ljubi prebiva.

Tomu dala bi listek,

Da ga zvesto odnese.

Daljei v tretjo deželo?
 Bela prileti tica,
 Bela je golobica,
 S kljunom terka na okno,
 Terka, tak spregovarja:
 Meri pismo izroči,
 Da je zvesto odnesem,
 Daljei v tretjo deželo,
 Tjer ti ljubi prebiva.
 Okno deva odpera
 Tici pismo pripenja
 Sreč ji sto sporočije,
 Da jih ljubimna mese.
 Hitro tica letela
 Je čez prvo deželo
 Hitro bolj se čez drugo,
 V tretji pa se ostavi.
 Grede k oknu mladenca,
 S kljunom terka na okno,
 Pismo nosi na vratu.
 Listek vzame mladenec
 Bere listek prebeli.
 Ko je pismo pregledal,
 V mizi sede rumeni,
 Belo pismo napiše,
 Da je tici nositi,
 Se on spersta si sname
 Perstan, tici ga dade,
 Da ga v kljunu odnese.
 Sine tice v višave,
 V hlev pa hiti mladenec
 Žonja belca odveže,

Sprajno plahito pogersne
 Nanj se hitro zavihiti.
 Hitro tica belica,
 Nanj se hitriši tekkel
 Tico bela protckel.
 Gledj na vrata poterka.
 Ravno zali mladenec,
 Tna skno pokravsca
 Ravno tica belica.
 Zeno roko prijela
 Lismo mlada devica,
 Zraven perstan je vzela,
 Zeno roko pa vrata
 Sotile hitro odpera,
 Serce bye na sercu.—
 Tak je rekel mladenec:
 Perstan dem na roko,
 Saj ga jutri bo treba,
 Ka bo zlata poroka.

Lepitice iz življenja Sraško-repskovskega [Sp. Fr. Erjavca.]

Večkrat sem se že jezil, da sem nazad,
 njim koncu mesta v tako pustim kra-
 ju v stanovanji, da je moja okolica pu-
 sobna, in da sem mogel včasih s jeznom
 vremenem blato do kolena bresti. Zda

pa me je vsa nevolja minila, rad bro,
 dim blato, ker sim se v svoji soseski s
 slavnoznano osebo, z gospodom Snak,
 snepshooskim soznaril. To je moz, ki
 mu ga ni kmalo para, domovina in
 stolecje sta lahko parosna na tega ve,
 likana ucenosti. On je moz, ki tolkaj
 za cloveski blagor, gori, da vse zivlje,
 nje drugega ni tulhal, koto, kako bi
 clovestvo osrecil. No in dati si ni dalpa,
 koja, vedno si je glavo belil, je pozil, si,
 sal eksperimentiral in si prizadeval
 vajnim prikaznim in resnicam
 v naravi na sled priti, ktere bi bile
 potem zivi, viriza osrecenje clovestva.

Do dve ali tri ure je v casih pred mi,
 broskopom, kot muha v medu, ni se ga,
 ml, se sopsti se je kornaj upal, le v casih
 je ves zamislen glavo podperel in nekaj
 v brado mermiral, na zopet pogleda po
 otki cevi, zmaje z glavo, zopet pogleda
 in po pol ure stexnu v casih stermia,
 ko v predmet. Kabi kdorjegovega ob,
 inokoristnega prizadevanja se poznal,
 in ga tako sedeti vidil, bi morebiti mi
 stih da dobi mozic, quadraturamem,
 uli, ali pa gotovega nespodtekljivega
 pomocka zoper pasjo stekhno isic.

La kaj ucenega Snakšnepshooskega
 v taki renir pripravilo? Morebiti po
 zgodaj vmerlih dragih prijatlkih zaluzi?
 Dne! - Ga je morebiti globna srca ob

28. vse premoženje pripravila? - Tudi ne! - Ali mu je točà upa bogate žetve vrnčila? - Tudi to ne! -

Učeni možje se zdaj prav ne vedo, kakšen je zadnji člen tipavnic, majstrov, ga, bolhi podobnega keberika. Pri pretresovariju tega važnega vprašanja so se med učnimi dve stranki osnovali. Ena trdi da je pri tej živalici, kojoj ko se izleže, zadnji člen tipavnic rujav, in da si le s časom črn postane. Druga pa ji v kljub terdi, da je omenjeni člen zmrzaj črn. Pa ker nobena stranka odjenjati ni hotla, temuč terdovratno svojo terdila, se je kmalu presni boj vnel, popisali so cele skla, doornice popisaja, de so moja, teta, branci, ka dve leti sol in stupovanj zavijali.

V srcu je ta ždraka, sacerdotum, natura slojnega in mrogljubnega Snak, snepškoveškega bočeta. Da bi te granstovne pravde enkrat konec bilo in se go, pet mir vernil med serdite naravo, slooce, je Snak snepškovski nalovil cele rodovine teh keberikov, majstrov in velič, starih, in mladik, rejentih in mersavik moških in ženskih in goaj jih pregleduje,

„ od prihoda glate gore,

do pter solnce luč ne ugasne. »

Pa vender ne more pravega spoznati ker pri enih so člani rujavi, pri enih rujavi in zopet pri drugih črni. To,

raj mu „oko stermi in mreš in serce
ga boli, ko pomisli, da pravde in anar-
chije se konec ne bo.

29.

Njegov hlapec, ki je bil vedno na
lovu in se cele menajerije teh zveriza
Snatšnepškovskega kabinet ostherbe-
val, spusi svojega gospoda pololažiti
in mu reče:

Ljubi moj gospod, nikar toliko zavo-
ljo tega ne tugovajte; jaz bi mislil, pa
stirno živalicam njih lipavnice, ka-
kor jim jih je Bog ustvaril. Lemu
tedaj toliko živalic nesmiljeno pomo-
riti, saj mende ni nati reči toliko
ležice?

Kaj, da na tem ni nič ležice ??! gospod
je gospod Snatšnepškovski. Pa kaj, tvoj
megleni pogled ne seže tako daleč, da
bi previdil, koliko škode skoz to učenost
in jo ti blagor vraga človeštvu terpi; se-
ve, da tvoj bistri um ne seže tako daleč!
pristavi zančljivo. Pa saj ti ne game-
rim, saj nisi hodil v šolo in ne razu-
miš, tega, in ne vidiš, istega plamena
ki v meni za človeški blagor gori.

Hlapec gospoda mlvaje pogleda in
se iz sove izmuzga. (Dalje sledi.)

Podnebje pri prvodskih krajih.
| Sp. N. Brit |

Podnebje menujemo visokost toplote
ali pa mrazote, ki jo ima en kraj,

vtok svetlobe in zraka. — Med rečmi, ki podnebje enega kraja osmeje, je omeniti glasti okolica. Ni namreč enako, če kraj pri morju, ali pa na sredi velike dežele leži. Srednja toplota čez leto ne bo enaka pri enem kraju. Ni sred velike dežele leži, kot pri drugem, ki pri morju, pri katerem jezera, ali tudi pri kakih velikih rekah stoji, a koravno sta enako veliko stopinj od ravnika stoji proti severnemu ali pa južnemu tečaju zemlje oddaljena. Ravnoto, ka je s srednjo merzloti čez dan in čez leto.

Toploto in merzloti latitko na gorkom, ru beremo. Stavimo to en dan od dvanaš, stih o polnoči svet do polnoči, vsakournu sostepno stopinje, ki smo jih od 24 ur do, bili in razdelimo jih na 24 enacij delov; števindvajseti del nam kaže srednjo to, ploto čez en dan. Zagnamvajmo vsak dan srednjo gorkoto skozi celi mesec, so, štejno stopinje od 30 dni, in je razdeli, mo v 30 enacij delov, in dobili bomo srednjo toploto čez mesec. Ravno tako se dobi srednja gorkota čez leto. Zapišimo srednjo toploto čez mesec v vsih 12 enacij kosov in dobili bomo, kar smo iskali. Srednja gorkota čez leto, ali pa čez astronomski dan bo veliko več, ji pri krajih, ki pri morjih, jezerih a, li rekah leže, kakor pri drugih, ki ni, majo take lege, ampak so od suhe zem, lje oddani, in to iz sledečih vzrokov:

Premašljivo najprej dneveno toploto, to pri enem kraju, ki pri morju ali kakih drugih velikih vodi leži.

Čerda zemlja se kaj bolj hitro ogreje, kakor kakva mokrina, postavim voda, keraj se tudi dosle dno grab nad suho zemlja bolj topel, kakor nad morjem, ker če dva tela enake toplote mirnata, se morate po naravi postaviti v toploti poravnata, ko da topleje telo svoje toplote tako dolgo merzlejemu, oddaja, da ste enako topli. Po ravno ti postavi se pa morate tudi obe grabne plasti nad morjem in suhim poravnati. Forej postavne grabni tok: ker razgreta grabna plast nad suhim oddaja od svoje gotkote tako dolgo merzleji plasti nad morjem, da ste enako topli, in ker je merzleji plast težja in se vzdigne) na tla pade, topliji pa se težja, in se vzdigne. Zavoh tega prihaja hladan veter od morja, in stori da je srednja dnevena toplota takega kraja manjši, kakor bi sicer bila. To je posebna dobita za kraje, ki bina nizkih stopinjah severne ali južne širakosti od svoje sobnine, pravine veliko terpreti mogli, ker ta dneveni grabni tok, neizmerno, čino toliko pomansa, da je ljudem v takih krajih stanovati, mogoci.

Obernimo se zdaj k nočni temperaturi.

Privedni kraji so se noči bolj topli, ka,

Kor bi sucer bili, če bi ne bilo vode priznijk. Prekli smo že da se voda bolj počasno ogreva kakor terda zemlja. Ogrevava se voda tako da se toplota od nar zgornji plasti k zemlji, rom nižjim prostira, kar se pa le prav zlagamo godi, temu nasproti se pa terda suha zemlja kaj hitreje ogreje. Gore, gac pa se voda ohladi, namreč po plastih. Tadar se solnce že bolj zatoni bliža, posebno pa po noči se zrak nad vodo hitro ohladi; torej se mora toplota med zračno in vodeno plastjo poravniti (zračna) zračna plast vodeni mnogo toplejša se odtegne. To toploto odtegne nar prej zgornji vodeni plasti, ta se ohladi, se oteži, in se mora potopiti in ena bolj gorke plast, namreč mesto tople. Tadar se tudi ta ohladi in oteži, se tudi potopi in tretja plast namreč po nadomestuje. Tako se plast za plastjo vrsti tako dolgo, kakor noči terpi. To oteho ohlajenje vode gre le počasno od rok.

Med tem pa se je suha zemlja kaj umise ohladila, kakor se je po dnevu hitreje ogrela. Zato je dosledno tudi zračna plast nad suhim bolj mežla kakor nad morjem, torej se te dve plasti tako dolgo pretekate, da imate enako toploto. Gore pride z nad morja gorkeji zrak, in stori, da je temperatura na prvodnem suhem visji, kot bi sucer mogla biti.

Premišljajmo zdaj letno srednjo temperaturo. Pri
 prirodnih krajih in po letu kaže silno vročine, ker po
 dnevi je vrak nad morjem bolj mehak, kakor nad suhim,
 in ravnini tose od morja ljudi na vzhini hladni. Po zimi
 pa je vrak nad morjem bolj tople, ker se zemlja dokaj hitro
 hitro ohlaja, kakor ktera si bodi mokrinja, in ravnini top,
 ki toki vrak nad morjem ljudi, ki bi vico hladnega mraza prezeba-
 li, po malem in rahlo ogreva.

To je en vzrok, zakaj da je podnebje v prirodnih krajih
 bolj milo, polegje manj vroče, nasprotni pa tudi zima ne ka-
 ro ožja, kakor v krajih od Daljnih dežel obdanih.
 Srednji temperaturi čez zimo in čez poletje vi mihte ve-
 liko navzgor, t. j. 2, t. večim $2\frac{1}{2}$ stopinj. Torej imenu-
 jejo tako podnebje primerstvo. Če ste srednje tempera-
 tura čez leto in čez zimo silno neraven, v. n. b. celo
 10 stopinj, se imenuje tako podnebje deželstvo, ker je
 v krajih, ki sred dežel svojo lego imajo.

Prazn tega vzroka je še en vzrok, zakaj ka-
 padni bregovi pri morjih kraj bolj enakomerno podneb-
 je imajo, kakor vzhodni bregovi, kar se pri Evropi prav
 karločno vidi. Zahodna Evropsina stran, Španjlsko, Fran-
 cosko Angleško, Norveško imajo nižji srednjo toploto
 po zimi (leli), pa tudi nižji srednjo mrazloto po zimi, ka-
 ker kraji na Rusovskim, ali ravno so ravno koliko
 stopinj od ravnika, oddaljeni.

Ta resnica pa ima še vzrok.

Stoje obli ravnika v vročem zemeljskem parov, a-
 li v vroči coni, podavim med Evropo in Ameriko v me-
 dianskem zalivu, se na žarceh solnca, kakor voda
 v kotla spari in stuka. Parogreva se nar prej zgori
 na plav, podaja ložja, vzdigniti pa se ne more, ker
 ni gaz, torej se od ravnika na obeh straneh proti

tečajema odstopa. Iz tega postaja na morju tok, ki je izvorno proti tečaju obrnjen. Pregledajmo spetva tok na severni pobočini zemeljski, ki se Golf-tok imenuje, in v Bahamskem prelivu izvira. Spetva je naravnost proti severju obrnjen, kmalu pa hvataja v kraje, ki se z manjšo hitrostjo okoli otokov, ki se imenujejo Gold-tok je obdržal izvorno hitrost v vertenju, katero je že v mehiškem zalivu imel. Torej kmalo s teku proti izhodu prekli in torej se zgodi, da se v Grenlandskem, Islandskem, še celo Norveškem in Islandskim bregovom prikaže, in podnebje jarko pomiluje.

Glavno tati tok se nahaja tudi v mirnim ali velikem oceanu med Ameriko na izhodni strani z Azijo in Avstralijo na zahodni. Tudi ta ima posledno svoj pot proti izhodu odliczan in Vere Do zal. poldnih bregov severne Amerike, ktera je zavolj tega na ti strani po zimni velika bolj kopla kator na nasprotni izhodni.

Tipotepec.

(Novela. Op. Wandele.)

III.

Preprečenoma Dirja Ivan iz grada stoziga, bermi jezid in ne germolje, ne stala, ne koremine Dirje amolane ga ne ustavijo. Pridirja do vinnice Idve in le malo manjka, da ga ne zapeljejo sanjo razberz, dani koraci. Po stopi na prod. ga zbudi, gromenje va, lov iz bežkih sanj. Nih vode ve ustavi in strela kiti.

lej se dvigne iz kuznih per. I brepeče roko si po,
 Segne po vročim celic in si otrivče kaplje morkovs.
 tega pota. Oberne vroje oči v globoke zalove, jih v
 kratkim pogledom premeri in že vzdigne nogo zaone,
 lej se vrobo zagnati, kar kažeje polbenji glas graji
 tega svorn in mivcl na Ans mu predine Kletice
 sece. Skopi nazaj i x kotmi Stripaje se odarsipred,
 jo po glavi. Zlost i jiza ste razgrajele v njegovih
 perstih i sporej ti jima bil obup sledil. Truden pa,
 de na prod, i naglo preplajenje na moxlin kamnji
 i pri hladni blolici Save ga smami, Da za dolgo
 časa zavestje zgubi. — — —

Tho se ropet zdrami i se kuka na samotnim kra,
 ji, komj dve pedi od Derekih balov vidi, se presraši
 i se naglo vzdigne, pa se ves colaboten uceno tako
 nede. Kdaj še le jame premišljivati Dogodbe dena
 tega dneva. Le vanje se mu xde, Tho bi ga to, da
 se na prodra Save xrajše, resnice prepričalo ne bi,
 lo, bi nitdar sam sebi verjel ne bil.

O vaj je le vse res, jame potem sam sako goro,
 riki i nasloni kuzno glavo na mervle roko, res je,
 kar ni kakor sanje po glavi blod. O kaj sim misl,
 bil, de sim starega gospoda, sivega moža — — —
 pa kaj, kaserne barnege sebe, kakor bi se bil še
 le iz sanj prebudil, Kaj mi zaslužil tega, ali me
 ni kakor pesa izgnati hotel, ali me ni inenoval
 nesramnega berčca, ki mu po življenju streže! ?
 O de mi imeč, ki se je proti meni zaslužil, osvrcjal
 svojega prebodel, i nar teršega očeta v vragov
 Kromplje postal! Ti nehtenška pošast si v kroti mo,
 je nebreče i nebreče svojega lastnega otroka, ki
 ji verce žalosti postalo bo.

36. Pri teh besedah, ki jih v naravi večji jesi izpusti, maha
ne z rokami in nogama, kot razplašen konj, divje
krog sebe, se peselji in kamniji od njega odskoče in
z volim glasom v vodo pada.

Pa vendar, vendar - začne mrmraši, ko ga jezama,
la mine, naravi serši? - saj je bil vendar cel svet moj
dobrotnik, in namesto tega ropet tuga divje serce po-
sebe, saj sem vendar le po njim, kar sem, in jaz sem v
njegovimi sivimi lasmi tako gorčo razval? in debela
solza se mu prisrčki v milno očesu, in roko na serce
položivši zdaj v meglino nebo, zdaj v črničavo tavo
pogled obrne. - O serce žalostno, reče potem s sla-
bnim glasom, kako naglo biješ v mojih perutih, pa kaj
mi pomaga, ki solza npr biješ! - V mekih valovih
bi se zakopal, pa njemu bi bilo to le večji veselje.
Njega pa razlovali, govori z močnejim glasom, in steg-
ne pest o vrat, njega, ki je vrati, moje nesreče, ko
peklensko pošast! zakaj je koval veri, ki so oble,
milo najine serci. - O koval jih je in pošpiral, ne pod-
piral, moral me je, jih krog serca oviti, in zdaj, zdaj
jih brezumno razlovali, in se v pest smeja, ko vidi
nesrečo svoje hčere, odup svojega rejenca. Ha! ha!
le smejaj se, le, raduj se, kaj si me spravil spred o-
či - kate ne za veselje - ne za veselje - ne boš se po-
topilo serce ne, - govori počasi s prihlkim glasom,
le bij ljubo serce - pa mrmraši bij, de to ne čuje svo-
rag. - Huj ti mekih vetrič, kaj tako biješ, - ne-
st o svojimi perutkami vdarke mojega serca - pa
več, ne staremu črtin, ampat. - le liho, liho am-
pati Antki, maji Antki. - - Alo jo vidiš pred gra-
dom - glej, kako mite se joha, huj-j-j, vetrič, pojdi,
pojdi, popravi, kaj se volzi - Ah ali o joha po meni?

huj vetrič, ki me celo biješ, - ali me ne ljubiš -
a, da, saj me ljubi, o vetrič kaj je rekla - kaj kaj je
rekla Ana? Huj! vetrič me celo vetrič - huj kaj mi
hladiš moje posteljo - huj - j - j -

On zaperte so se mu oči. Jera, žalost, obup, vro-
čina, prehlajenje, i zopet jera i žalost i mravz, vse je
sah strahen vpliv na njegove čutilnice učinilo, Dave
je reseru um medli jel, da je zopet osamljen na kam-
nji obležal.

Bil je ta kraj rošic Mošnjiske vasi, in tu je bi-
la, ker mostu ni bilo, prepehava čez Savo. Bil je čeln
o bregu priveran zdaj na tej strani, tjer je jvan obležal.
Ležal je v medleci dolgo časa, ker mučilo se je že, ko
čuli, da ga nekdo rahlo poruka. Počasi oči odpre, ki
ho izvidi: Kaj počes? i jih zopet zapre.

Hle, Jvan, sliši dalje govoriti, he kaj he je pa ne,
padlo? Menim vendar, da taha postelja ni prerahla
in spi še na trati boge, kakor pa na postelji. Zbudive,
lej, noč se že dela, i zdaj se vendar kopat ne boš - forej
vstani, se prepehava o Mošnjje, danai bomo ženitob
Dajave Ane obhajali, jaz smi povabjen, kakor povad,
i če -

Kaj, Ane si rekhe, reče Jvan hitro i se kviško po-
mathe, tje je, tje je Ana, tje?

No, no, reče umi, Katicov Jorney je je ozel in dunes
bo -

Kaj? Katic? Katic Jvan, kdo je Ana Jorney, kdo?
Pro Katicov Jorney, iz Mošnjje Katicov Jorney! ej
de tako hitro svoje prijalle pozabli - naj lepši korenjati
je cele vasi, i vsaka - -

I temu je grof Dal svojo hoertio, zakriči Jvan, in
meni - -

39.
še malo poslušati z njim, ho pa vidi, kako je Ivana
razklicil, ho mu je od Ane pripovedoval, mišli
na getovo. De ga je en malo, če ne rlo v svojih
klicanjih razžalil, hitro preverne besede i se bolj
ponižnega de, lali jame.

Le ne jexite se, ga viče dalje Ivana, tikeri resnično
mi nar manjši mišlice na to imel, ali ga mi viče, ali
biče raji ustanile i z mano čez Javo vestajke. Kakor
se mi zdi, ste nekako bolni, i gleyte, na tej strani mi delč,
delč nobene triče, na mi strani pa naju bodo jtro fofosto
vprejeli - Grofovrsto, ta beseda zopet presisre Ivana
de naglo oči odpre i Malička presudno pogleda. Ali
ta hitro naslednje: Le ustanile, le, bole videli, vince
i ples i zale delčletu vam bojs ves začel in jero pre-
gnale, hi jo, nevem, ali zaboljo mene, ali karvoljo dru,
zega kaj imale. Torej le hvištro, i mu poda roko umikaj
stave je danci vse bolj veselo!

Kakor stor de pristi Ivan vzdignili i v čoln peljali i
veselo žvižgaje odplene mi obli. Taki vendur vestajke,
zapoveduje Ivanu, kaj ne vidite, kako hudo naju Java
xanaša - xavite! - na uno stran, na unbi, zavpije
problem, - xavite! - ne meni napradi! - na lev!
na levo! ga svari eden za drugim, ker Ivan do vi rav,
no nehi daj dobro vaje vedlav, le enega mahleja x ves,
dom prav ne stori. Ho mi le vidi, de mu ne odgovori
ne besede, de le, kakor zamahnjen v valove xie, ga
previne nekaki strah i obmolči. Ivan pat. kmicej
slabje z veslom vado bolče i zavpič se kakor de je
melko, v čoln vleže. Malička ho vidši, pospehkuje,
pelaje veslanje i tudi ves zdelan prisope do brega.

Nestemovitnež.

(Sp. J. Fuzek)

Lutnej stojim, hleknal na razpolji, sam sabo v boju, kaj je storiti? Brati i pisati sim se v oči naučil, pa vendar še moim zadovoljin; pri vsih darovih, klere mi je dobra mati; moja ljuba žola dala, vendar neko umorjeno samo, so v veli čim, moje verce želi i krepim po večjim delu. Da, sklenil sim, ker pisati znam, kaj pisati: vse veselo i žalost, ne obentke svojega verca, vse misli i želje bom olival iz nat po peresu na papir. Šd kere opravil postlačem mož počije kar miru v peresom v roci, če kaj zapisati ve. Da pisal bom. Človeki mi noloarjen, da bi le jedel, ampak, da tudi druge podučiti ali pa razvedeli. Bog sam je želja pisati v človeško srce položil, že apodlehim so pisali. Kako vedele so misli, pisatelj imenovani bili. Da, da hroim pisati.

Kaj pa, če boje moja dobra volja o smetom pover, njena, če bom namesto časti le vramoto žel? Kaj, če pri vsim mojim kudu ne v mošnjici, ne kje drugej kaj ne bo? Kaj, če bodo vsi, ki me poznajo, o peresom name karati. Krile je to nestana kvoledranje spi, sal! Kaj, če bom v svojih željah, slaven pisatelj men, novan bili, kako zelo golofan, da ne bo drugega pla, čila, kakor s kerhan i xrezano pero i sate čemilnet? Kaj če bodo vsi braveri liste z mojimi rojensimi misli, mi za nehaj porabili, za kar se vsaki ^{porazan} ~~porazan~~ proš, češ, poprija rabi, i mere, njih očeta, xkoremovali? Oj, kako strašno bi poteto jastrot obuparaja moje verce razmesarjal! Ne ne, ne bom pisal.

Zakaj bi se zavoljo strahu xametrovan bili pisati bal? Atko že druge časti ne bo, bo saj moja

Dobra volja, v prid ljudstva svojega kaj storiti, pro-
 hvaljena. Kaj naše slovoostvo se ni tako grozovito ve-
 litlo, da bi ne bilo mogoče, kaj pridu pisati, kaj na-
 ši gospodje sodniti miso tako hudi rabeljni, kaj vse
 radi obveljali pustiti, da je le zapopadel po njih volji.
 Kaj jim ne dopade, pa tako miha, or ni ljudskota v prid.
 Da, pisal bom, i moje pohlevne želje hne bodo bolj po-
 vrdigovale, kakor marsikterega, ki v svojih spisih
 za naše ljudstvo previsto leta. Da, da, Avdno sim
 sklenil, da bom pisal.

Ko bi tako slaven pisatelj postal i ti misli, da sim
 že veliko za narod storil i ko bi potem kosemi muž
 v kosa v hišo pristomastil, ti mi ne bilo treba kati
 se, da sim narod pohujševal i slabe misli trosil?
 Golovo bih, ki ni hotel mi pisaril, i ki je kmirej bi,
 ho svoj krentel užival, lozej umira i nadloge kregove,
 sa prestane, kakor bih, kterega hudočelstva kesi-
 je. Pa ko bi tudi le svete reči pisal, bi se na zadnje
 lahko od svojega peresa ločil? Ne pisal pa že ne bom.

Oj, ali sim norec! Kam so me strahovi domišljij,
 vsaki zapeljali! Nisim že umnan netaj bil spisal?
 Tudi se mi zavoljo tega posmetuje? Pač nič ne de, če
 se mi kadi. Vse rane čas zaceli. Nobene zasluge ni brez
 truda. Se celo med naše veselje osvoda napeljeo peti-
 novice vlije. Proč, černe sanje! ne boše me premah-
 nile, da ki ne pisal. Vesel se bom ločil iz te doline solz,
 ker bom dobre obratne kakej pustil, ki bodo obil-
 ni sed med ljudstvom slovenskim vodili. Se potmer-
 si bom v svojih belih živci. Da, pri tem ostane, pi-
 sal bom.

Kako je to dobro, da um v vsih svojih spočet-
 jih tako obanoviten i nepremahljiv, nobena

12
strah mi v stann, mojih strlepo v sprememili; tam
i moram pisati. Pa kaj! nove počasti me strasi,
jo. Kaj pa vendar hočem pisati? — Drazni premišli,
ti! v svojih delih hočem brez strahov biti. Molit,
vine bukvice bom pisal, me saj ne bo postreje pred
svojimi strocni strah. Oj, to bo veselje, vsa ta sta,
ra žemica, vsa ta stara Devica, z eno besedo, vsa ta po,
božen človek bo moje ime častil. Oj, radost, moje ime
bo med Slovencim ljudstvom živelo! Pa molitvi
ne bukvice bom pisal.

Ali, kako strašna misel mi zopet možgane pre,
metava! Molitvine bukvice hočem pisati? Ne bo
dal! Jamerob ne bo molitvinih bukvice pisal; ka,
cib bukvice je že preveč. Ko bi jaz, kar je lahkota mo,
goče, slabje in manj pobožne pisal, kakor kdo drug,
ko bi v tvojih družih bukvicah več podobie bilo, ka,
ker + mojih, bi mogle moje v bukvarnici plesnovati
i o strah! mi i vrcal mojega verca bi bila po vo,
di i mi vntre možnjice bi nastopil. Ne, ne, molit,
vinih bukvice ne bom pisal.

Podvete reči hočem pisati. Ramani, novele, žu,
lostne i vesele igre, besni, povestnice, zastavice
bodo pri bukvarjih na prodaj i apodaj, o ureča, bo
stalo: „I pisal Ivan Trnčič.“ Vsi ljudje me bodo častil,
bi i občudovali i moja možnjica bo polna. Da, pa po
svetne reči hočem pisati.

Me bodo res vsi ljudje častili, me ne bodo le po
svetnosti povzdigovali? Kaj pa bunnim Duhovim bi
poreklo? Bom li urečen, ce bi zavolj katke Landa
Lion" moje bukvice po vsi drželi prepovedane bile?
Bom li urečen v strahu zavolj katke „živje oživ,
ljene“ v Bohinjske hribe pregnan biti? Bom li rad

ovčice samkej pasel? Ne, ne, posvetne kvantke iz,
pod mojega peresa ne bodo tekle.

Vem, kaj je storiti: nične bukve bom pisal. Ja,
cit' b' b' b' ve mi nič med Slovenci. Če ne bo gosti v
glavici bom pa od družih, pošl' avim od Nemcov, po-
fubil, vaj bo to ljudi Slovencev v prid, ker bodo vaj
koristne reči v tamacim jeziku b' b' b' zamegli. Čas
i denar bom žel, Ja, da, nične bukve bom pisal.

Jdo pa bo moje bukve k'p'oval? Jih bo li veliko
Slovencev, k'leri jih bodo razumeli? Zimejje kamej
darke plačujajo i jim nič ne ostaja za bukve, k'le,
rit ne razumejo. K'akor se kaže, ljudi po bi polni ne
bo nič v onho mošnjico priletelo. Čas brez zlata
je mrtva. Ne, ne, ničnih bukvev ne bom pisal.

Kaj je zdaj storiti? O ljubi Bogi, Tuhaj sto-
jim, k'akor v zračestru, Hektul na razpotju, i
na zadnje vendar ne vem, bi li pisal, ali bi ne.

Kaj je pa to? Saj bo lišket. K'mulu potn. Ko
sim se vam oabo prič'nal, sim že koliko opisal,
da je za ono nedeljo v Vaje zadovolji. O sreča, še mi
kolik' misim koliko en b' b' b', vam, ljube Vaje, daroval.

Tesnobca.

(Zemko)

Ko se na nebu zarja spne,
Me s'herb i drom obide;
Kdo vé, k'o volnec v zalon gre,
K'ida vé, kaj jutri pride?

Certice iz življenja

Snapsnepkrovstkega.

(Sp. Fr. Ejavec)

Her me je Snapsnepkrovski vedno vabil, da bi ga enkrat obiskal, se se nameni, ker je vreme deževno bilo, ga obiskati. Pridem v hišo, poterkam na vrata, pa nihče se mi ne oglasi; spet poterkam, do vrat, ki t'rad, pa ker le ni glasa, primem za ključko i stopim v so, bo, bila je prazna, grem proti Snapsnepkrovstkega kabinetu. Že uim za vratmi stal, pa Snapsnepkrovski je bil tako zamisljen, da me ni zapazil, ko sim v kabinet stopil. Na mizi je imel drobno gled nastanjen, on pa kot zamisljen gor i dol hodil, si včasih veseli roke pomane, spet kroz drobno gled pogleda, z rokami plošne i spet gor i dol hoditi j'ar. Jez za vratmi potiašljajem, pa me ne zapazi, ko dnjič ga nagevorim:

Dobro jutro, gospod Snapsnepkrovski!

O ste vi k'nej! - ravno prav, glejte k'nej, bosno quoque inberdem Dormital Linnere, le poglejte tega Drehtberbeca, Linne ga ni ločil od tega, ki ga tu vidite, ampak ima oba pod imenom Aphodius j'umetariis i tudi moj prijatel na Nemškem, gospod Smagmurgu, k'ntannunija je v svojih imenikih i obiskih v k'lu o Drehtberbecih, k'lero k'nej v k'ch k'rasno verzamb verzkih vidite, ne loči. O k'ningz, k'ningz v k'raltim sam svetu ornami, da en Drehtberbec seč na svetu živi. O sreča, moje ime bo zdaj nemorejče vedno med naravo, slovi žibelo.

Pa kaj je razločiti med njima? Gospod Snapsnepkrovski naentkrat veseli glas v reonoga spremem, me

pelje. A mi mi i z razsvitljenim obrazom mi reče:
Odignite temu herbicetu radnjo nožico i povejte mi
kaj vidite.

Jaz naredim, keror mi veli, gledam i gledam; pa ne
morem ničesar posebnega zgledevali.

Jez ne vidim nič.
Ni - i - č? Kaj da bi mi ne vidili, o to ni mogoče,
le dobro v lističih pogledjte i gotovo morate dve listinci
viditi.

Ho sim vidil, da ni drugiči, da moram viditi, smi zadn
njič rekel, da vidim, da mi ni bilo treba več očes nape,
njati.

Kdaj je pa še treba novorojenimur ime dati. Pa kako,
ino? Se ve, da tako, da bojo ob kratkem njegove lastno
sti, po kterih se od svojih sorodnikov loči, zapovedene.
Pa v kterim jeziku bi ga herbicil? V latinščini? Im
postavit. (Prinese latinški slovar.) - Pod radnjo nego
kromat, "sub pede barbatus", pa kaj se pravi radnjo?
Mi le morete pomagati, me naprovit.

Jez hitro vso svojo latinščino stinpej opravi, mid
tam, mislim, kar mi pride na misel, da smi v Cezarju
agmen novissimum vedno radnjo oddeleti predstavil.

Inakšneptkovski je mel tako kauptanje v me, da
brez katerega preuzvelika ime: subpedenovissimobarbatus
stuje. - Aphodius subpedenovissimobarbatus,
Dobro, bo že!

Pa kar na entraf jame Inakšneptkovski čelo
gerbančiti, viditi mu je bilo, da mu nešaj ni všeč.

Ime je tu, pa je le latinško! latinško je pre,
splošno, saj ima že vsaka živalica dva latinškamu
na; o gerško, gerško to je vse drugič, to vse drugič
ponesit vimi, i ho bi mogel dobro gerško ime sbeta,

46 vili, bi mi to veliko več slave prineslo. Pa — — —
Če nekoliko se spet proli meni oberne v mi reče:
Prijuvlim vam to čast, dajte mi si gerško ime, kle-
ro bi ob krastim povedal, da je heberček pod radnjo
nogo nekoliko koomak.

Se ve, da je tudi mene s tem počastenjem s veliko
zadrego pripravil. Tščem po stvariju potrebnih besedi
i opravim besedo hypeshalopodoligotiomebes' strupej.
Potražem jo Inatidneptkovskemu i ta od veselja po-
skakuje i mi zagotavlja, da je ime izveršno, da tško
po nsesih šumti, dal mora vsaki, atioravno gerškoga
ne razume, nganili, kaj de pomeni. Ta heberček je
sedaj vaš kerševnik i vem, da ne bote tega dneva po-
zabili.

O gotova ne!

Če vam mi' odročno, obivite me še popoldne, vem i,
mem še marsikaj važnega pokazati.

Če vam te navležen nšim, bom rad privel.
Mi' to vesche! Z Bogom!

Trivno ispraševanje vesti.

(Sp. Fr. Ljavec)

Neki mož je vcelej, puden je k spovedi šel, Dema
vrojo ženico dobro nagabal. Prijatelj ga vpraša,
zakaj, da to dela; mož mu odgovori: "Dragi! vidiš,
Atko jest veck isprašnjem. Zb začnem tako prečepati,
mi jame vse moje vlačoski očitali, mi naščeje vse
moje napake i me spominu na moje nar manjši pre-
greške, na ktere bi jaz gotovo molil ne bil."

Lesica, medved in zajec.

(Sp. V april)

Lesica, medved in zajec so enkrat v enem uštoro pri-
bivali, in v njem en lonec medu, en lonec pa kraso ime,
li.

Enega dne grejo dalječ na polje delat. Proče je bilo.
Lesica se je uprehala in zakliče: Oj, oj! Kaj ti je, jomed,
ved vprašaj. Š tam me kličejo na kummin! Spet nekaj
časa kapejo, kar lesica drugič zakliče: Oj, oj! Kaj
ti je, jo spet vpraša medved. Ali ne veš, da me tamna
kummin vabijo, odgovori lesica. Spet nekaj časa dela,
jo in lesica spet zaopije: Oj, oj! Kaj pa že spet kri-
šiš? jo vpraša medved. Mene že kličejo v tretječ na ku-
min, meram tje iti.

Šta je lesica med tem, ko vta medved in zajec pridno
na polju delata, ne na kummin, ampak domu, ker dical
ji je med v veliko daljino na polje. Ko domu pride, veme,
da, kar more, naliže in potem spet na polje vrne. Ko spet
nekaj časa obrup delajo, kar lesica zopet: Oj, oj! vpi-
ti jame. Spet jo medved vprašuje, kaj ji je, ona pa
mu odgovarja, da jo vabijo na kummin, kamor spet od-
ide. Ko domu priteče, še ostalo polovico medu polize, po-
tem pa glavo v lonec kraso vstane in spet na polje
kroglja. Ko tje doseže, začne kuliti in se zvižati. Medu
ved in zajec jo vprašata, kaj ji je. Oh, jima, ona od-
govori, na kumminu so me tako pobili, ali ne vidita,
da mi možgani iz glave lezejo. Medved in zajec ugle,
dala kraso na lesičji glavi in ji verjemeta.
Ko večer pride, se pripravijo vsi trije na dom, pa lesica
sama ni mogla iti, ker jo namaheni medved zadržena na
horbet in jo pravi domu bira. Nehvaležna lesica pa
medveda zazmetuje in pravi: Bolam zdraviga nosi!

48. Vedila je namreč dobro, da je medved na tako dolgem de-
lu ved sprehan. Kaj meritaš? jo vpraša medved. O nič,
se mi le mesoi, odgovori lesica. Ho nekaj časa dalje ho-
dijo, spet lesica reče: Bolan zdraviga nosi! in na med-
vedovo vprašanje spet odgovori, Da se ji meša. Ho
pa še tretjikrat: bolan zdravega nosi, reče, se medved
razjere in lesica v gornj vrtič, da se vda oprastka. Z
zajcem dama dalje greda. Ho se domu približujeta, se
jima lesica nasproti prikaže in reče: Oj stric medved!
Nekdo nam je ves med vnel! Ti si ga vnela, ji ojetno
reče medved. Zajec ga je, mu odgovori lesica. Jaz ga ni-
sim, medved ga je, se brani zajec. Ves, kaj stric, pravi
dalje lesica, odhajmo čez noč do beloga dne, komur se
bo od zad cedil, kisti ga je vnel. Le volja, reče medved
in zajec se tudi ne ustavlja. Ho pride tamna noč, se
zgodí, De se je lesici, ki je med vnela, tudi ves od zad
cedil. Ona pa se zbudi, sebe očedi, in zajca z medamna,
maže. Ho se prikaže beli dan, je bila ona spet persa-
na nogah, je pocukata medveda in vpila: Glej, glej,
stric, zajca se med cedi, torej ga je tudi vnel.

Medved se ozdigne in spečega zajca tako nabijati jame,
da je bilo jo! Zajec se zbudi, in ho medveda v tako gro-
zoti postavi pred sabo vidi, jo udre. Pa hor blich iz
šotora, medved in lesica pa za njim in zgodilo se je, da
je medved zajca dohitel, ga za rep zagrabil in mu shot
vsega odgriznil, in odšel pride, da ga ima zajec še
zdaj tako kratkiga.

Otoci resnice govore. (Sp. Erijavec)

Gospod pride v Kerčmo i si veli poliko vina prinesli.
Potem reče mali Kerčmarjeri hčerkii: Puncička, prinesi

mi malo vode: „Lemu vam bo voda“? „Ja bom med
vino vliil.“ O tega vam ni treba, so ravno vieraj
ata celi skaf vode med vino vliili.“ 49.

Tičar in tič.

Liloxil V. Pril.

Tičar: Kaj, tičica ljuba! mi vedno skakljajš,
Po kletki zaperti miru si ne daš?
Zdaj vidim na prekljicah sibkih te stat',
Zdaj spodej pod njimi te zerno zobat'.

Kaj goni, povej, te zdaj gor in zdaj dol',
Daj sičr ni nemiren tako bil tvoj spol!
M' Torke so, ki te v nemiru ženo,
M' hudi se trudi se tvojo vestjo?

Tič:

Ne vem, kaj je Torkina tamna oblast,
In duša zapadla mi hudemu v last,
Po gibu naravnem sim spod' zdaj, zolaj zgor' -
Vam kažem v malem posvetni prozor.

Tipotapec.

Lilival Val. Standele.

IV.

Urno priklene godec čoln k bregu, i prime Ivana,
ki se je neholitko predramil, ko se je čoln v breg pre,
cej terdo zadel bil, pod pazho i ga pelje, akoravno sam
grozno truden, v vas. Ko prideta do hiše, kjer je bilo že
nitvanje, jima naproti priteče nekaj svator, ki so Ma,

50 ticeka od delci priti vidili.

Kje te je danes vrag derjal, zavpije eden svatoč, vsige, ci niso vinarja vredni, če tebe pri njih ni. Hajdi brate, zdaj bomo rajali!

Simon, reče Matič, zdaj teho od godcov, Vidiš tu je gos, pod, ki potrebuje nagle pomoči. Kje so oče Daj?

Tukaj, reče stari Daj, ki je ravno tudi Matičku napro, ti prišel, se pa ne malo začudil, vidši gospoda pri njem, kterega je Matič bolj nesel, kakor pelal. Kaj pa to pome, ni, ga vpraša?

Imate kaj prostora za tega gospoda, oče? vpraša Matič.

Kaj to pomeni, Matič, saj je - - ?

Kaj pomeniti! reče nejevoljno Matič, zdaj vas prašam, če je v vaši hiši kaj prostora za tega moža?

Komaj - komaj - de bi vedil, reče Daj, se obotavlja, pa ko vidi streli enaki pogled Matičku, i gospoda, ki se mu je zlo nesrečen i bolan xdel, se premisli i hitro reče: V celi hiši je danes vse nallaieno; pa stoj, v sobi prv streha je še dosti prostora, Gori peljimo gospoda, gori, in prime Joana za druge roko i ga pomaga, Matičku po stopnji, cati v nadstropje peljati. Ljudje so skozi okno ugledali to dogodbo, in so, kakor znajo, eden drugoga popraševa, li, kaj bi nek to bilo, i tu i tam so vganjvali i se prič, kali, tu, da je bolan, tu, da je pijan i Bog ve kaj tarega še, dokler Matič v sobo ne stopi, kteri tako, kakor bi se nič zgodilo ne bilo, naj bolj okrogle gosti jame, de se v trenutku sklenejo pari i se snijejo, kakor bi jih veter nosil. In ko po plesu vsi z enim glasom kričijo, Kdo je uni gospod, jim kratko Matič odgovori, da je ptujec, kteremu je bilo slabo prišlo, in ki ga je na poti sem našel, in zopet dalje gode, de se v slasti plesa vsa, ka domišlija o tej prigodbi zgubi

Dolgo se Ivan ne zave. Oče Daj ga močijo z mrazo 51
vodo, pa kakor zastoj. Matiček svätom dve okrogle za-
gode, pa serce mu ne pripusti, dalje se kliniti. Iz sobe se
splaxi in hiti k Ivanu, ki je še gmiraj kakor mrtvo na
postelji ležal. Oba se zdaj trudita, kar je mogoče, i ne brez
uspeha. kmalo izdihne Ivan i groho po mrazhim čelupu,
tegne. Veselje presine Matička, ko vidi, de trud ni zastoj.
- Ivan, mu reče, ali vam je bolj?

Bolje, izdihne Ivan, in spregleda plašno kakor serna,
ki jo nevrnjeni lovcu iz spunjja zbudi. - Kam sim prišel,
reče čez nekaj časa, ko vidi, da je v ptuji sobi. K dobrim
ljudem, reče Daj, in mu prizdigne nekoliko glav. Le brez
skerbi bodite, pristavi Matiček. - Vi ste ter dospali, rečda,
lje, zdaj pa le mirno bodite, počitka vam je še treba, ker ste
zlo trudni. Tako rekši ga položita zopet na posteljo, i gre,
sta iz sobe, da bi pri miru zaspal. In res Ivan kmalo
zaspi, i spi do drugega jutra. -

Ko grešta Daj in godec po stopnjicah doli, popraša per-
vi: Matija, kako pa to, da si ti ptujca Ivana imenovat?
Ali ga morebiti poznas?

Vam hočem povedati, reče Matiček, ker vem, da sem en-
krat vas ganesti. Ptujec je Pustograški Ivan. Daj se
spomnite ranjcega čuvaja, ki je imel sina, kteri je v Lju-
bljani i potem na Dunaji študiral?

Spomnim se, spomnim se, reče Daj, kako pa pride-
ta človek zdaj sim?

Tega vam sam ne vem popolnoma razložiti, kar pa
vem, je tole: Danes, ko sim iz Jelovce sem šel, ga naj-
dem na produ ležati, Memu se to čudno zdi, toraj ga
zbudim. Pa kmalo vidim, da se mu je neka nesreča
pripetila, kar v njegovi glavi ni bilo prav. Kar bolj
čudno se mi pa zdi, da je pri imenu črna, ko sim nam,

52
reč vašo hičko imenoval, grozovito blesti jel. Vi veste, da je grofova hička etna. Kaj? si mislim, če od nje blede, ker anano mi je bilo, da sta se od otrojih let prav rada imela, in kaj si mislim dalje, če sta si s lešim grofom naravnost vskriz prista, ker vidil sim, ko sim memo grada šel, nekako dirjanje i čul vpitje notri, da me je bilo sko, raj groza. Anabiti, si mislim, je mogle iz grada po, begniti, saj veste, da staremu cukru je kaj preveč, da z njim ni dobro opraviti ineti. Toraj, oie, menim, da bi bilo naj bolje, ko bi zdaj o tej reči popolnoma molčala, dokler ne vera, kako in kaj je vrok te prigobe, i tudi nobenemu njegovega imena ne povedala, dokler se ne prepričava, da ni nobene nevarnosti. Jest si verne, vem za nobeno i tudi upam, da nobene ne bo, pa ne, kaj mi vendar vedno pravi, da naj bom tiho. Poča, kajja torej, da okreva i potem bova že zvedila, ktera nesreča ga je zadela.

Prav imas, reče stari, kadar xopet k umu pri, de, ga hvem tako od strane spomniti, da naj bi se do, mu podal, da bi mu tam bolje postregli. i. t. d. Bova vi, dila, kako se bo pri teh besedah xadervjal. In če ne bo voljen, domu se podati, mu je jaz dam stanovanje v moji hiši, dokler se ne ozdravi.

Tako, oie, tako prav, reče Matie, i stoji v sobo s stariim med svate. ---

Preteklo je pet dni in Ivan je toliko okrevaj, da je zamogel že ustati. Zdej se le jame premišljevati dogod, be, ktere so se mu, kakor sanje pred oimi vertele, ki jih pa le prekmalo, prcdabro za resnico spozna. In če bolj premišljuje, bolj razvidi, da pot v Grad do Ane mu je za zmiraj zaperta. Kaj mi pomaga, - zdihne tužen, ves moj trud po solah, kaj mi po,

maga dohtarška čast! Kaj pravim: pomagaj, 53
duje mi, nesrečnega me je storila. Kako srečen sim
bil, ko sim kmečki deček na stranične sedel, ka,
ko srečen sim bil pred stiriimi letmi, ko sim pri-
šel iz Ljubljane, in sim ji smel v mile oči gleda-
ti, kako srečen, ko me je pri odhodu z gorčiolju,
beznijo na čelo poljubila. In zdaj? Trudil sim
se, da bi mi čast pomagala v spolnitev mojih želja.
In ravno ona me pogubi! O ko bi nikdar šole
videl ne bil, koliko bolje bi bilo zame! Res, da bi
nikdar nič upanja nanjo imeti ne bil mogel,
pa bi se tudi nikdar prederznil ne bil, jo snubi-
ti in bi ne bil vžil grenkega občutka: zaveržen
biti. O čast, nesrečna čast!

V takih mislih ga najde Matiček, ki ga je ver-
dan obiskoval. Noste bile se dve uri, kar je zadnji
pri njem bil, in zraj zopet pride. To se Ivanu čudno
zdi.

Kaj pa je, Matič, da si tako plah? ga vpraša.

Zdajle, Ivan, reče uni, vam imam nekaj neraso,
no prijetnega oznaniti. Ravno sim uvedil, da vas
grajski ljudje išejo, inde so v naši vasi. Grof, pra-
vijo, noče ne jesti, ne piti, dokler vas v pest neda,
bi. Jest sicer ne vem, kaj imata skuprej, gospod, pa bi
vender rad videl, de bi od tukaj pobegniti, in se v ver-
niši kraj prodali.

Ivana ta povest tako zabene, da ne besedice ne
zine. Vedil je, da mu zmrav ni tukaj ostati, da ga
ko grof zalezoval, to mu ni nikdar na misel pri-
šlo.

Matiček, ki molčanje za poterjenje vzame, reče
dalje: Tu sim za to potrebo polovico kmečke obleke

54 prinesel. Tu klobuk -- tukaj stavo sukrijo -- plaši
-- in tu so iškorne -- Druga obleka se bo že podplasi,
čem skrila. In med tem, ko tako govori, mu dene
klobuk na glavo, in ga napravi v sukrijo i plaši.
Tako vidite, ves naveden človek ne more spoznati.

Ivan se pusti, kot bi bil popolnoma brez občutka,
obleči, ker je resnično komej vedil, kaj se godi, še le
ko Matiček vrata odpre in reče: Tako, zdaj pa poj-
diva, spregovori Ivan:

Kam pa me vendar hoče peljati, Matiček?
Na zdaj, reče Matiček, ne vem varnišega kraja v bli-
žini nikjer, kakor v Jelovci za eno hišo, kjer sem
dobro znan. Glejte, kamor drugam greste, vas bo grof
zalezil. Dobro vem, da zdaj ne bo nehal, ko je enkrat
začel, in če greste prav v daljne kraje, ne bo počil,
dokler vas ne najde. Pojdite toraj le z mano, tam bo,
če popolnoma skrevali in potem se bo že še drugo
našlo.

Ivan hoče še očetu Daju plašiti za hrano in stani,
še dati, pa Matiček mu reče: Je že vse poravnano, če
urno hodiva, ker zalezovavci so nama za petami!

Čez Savo se prepeleta in po potih, ki so dalje
od Grada, po gozdu se motala, jo mahata proti
omenjeni hiši. Vso pot le besedice Ivan ne gine. Le
Matiček, ki je bil vedno vesel, je zmiraj kaj žlobod-
ral, ali nad nerodnimi koreninami, ali nad jut-
ranjim vremenom, ali Bog ve, kaj še vse, in ko gledo,
ko v gozdu prideta, se celo živigati in prepevati jame.

Dolga dolgo sta že hodila, pa poti se le končani
bilo. Ivan se že naveliča dolgega popotovanja in ne-
jevoljna popraša Matijata, ali bo že kdaj konec poti
ali ne?

Se sto korakov, in nič več, reče Matija, in mu 55
jame zopet razkladati od predpustnih časov, in kako
malo so se letoinjo leto ljudje ženili, de je bil slabnje,
gov zaslužek, in več tarega, de bi bil le te korake,
ki jih je bilo po njegovim številu sto, po Ivanovim pa
ne jako več, bolj kratkocāsne storil. Tu sva že, za
klič zadnji, le noter stopite in ne vstrašite se,
če je enmalo černo v bajti.

Ali je to svinjak ali hiša, vpraša Ivan, k z ne mej,
kingim zaiudenjem ugleda stergano kožo v sredi tam,
nega gozda.

Bože, gospod, odgovori Matije, pa verjemite mi, vsiti
je vse dobro.

Stopita v hišo, kjer je le ena dolga miza stala in
nekoliko klopi. Pri razbiti peči je pa ležal moj, kice
naglo vzdigne, ko gashisi stopinje.

Dober večer, Jernej, reče Matija, tukaj pripeljem
gosta, ki bo nekoliko dni tukaj ostal, ker mu bolezen
ne pripusti dalje iti.

Da moj del, reče Jernej, kakor hoies, le pazi, de katke
neumne ne vstrojis.

Drez vse skerbi, to je moj prijatelj, - ni se nič bati
pristavi tiho.

No, kakor hoies, reče zopet prvi, i se vležje na klop,
jest moram spati ker sim ule noč po konu bil.

Dolej pa le veseli, reče Matije, za to hišo ne ve no,
beden unih, ki vas galezujejo.

Pa tudi nobeden drug clovek pod ljubim solncom,
pristavi Ivan Med kakine ljudi, Matije, si me pa
pripeljal, ga vpraša, ogledovaje moža na klopi. Bil
je visoke postave, širokih pers, pod nosom je imel ber,
ke, in iz njegovih oči je nekaki divji ogenj svigal.

To je moj prijatelj, odgovori Matič, kakor vselej. Da je tudi tu, se ne čudite, sila kola lomi, pristavine, kaklo skricnostno, de Ivan ne razume pomena teh besed. Pa vsedite se gospod, vsedite se, de vam enmalo postrožem - Taklo reče - in gre, kakor bi bil gospod, dar hišni po bajti sim ter tje, in kmalo mu prine, se laškega sira, belega kruha in nekoliko sadja. Kaj boljšega, mu reče, homo pa drevej pri ogryjo na, pravih. --

Ko se noč stori, gashiši Ivan razne glase pred hišo, in noter stopi pet moč, kterim kta kmalo se stirje sledijo. Zadnji trije so imeli puške na rami, prvih pet so pa trije imeli široke lovske meče, vsih pet pa je imelo veliko rulo čez rame, ki jo v kot sole verže.

Tri sto medvedov, zavpije eden, ta prot je bila srečna, de eden zelenih gumpcov se ni prikazal. - No, Matič, no, kakšna prikazen je pa to?

Moj prijatelj je, odgovori ta gočet, kakor vselej. Bolnega sim ga našel na poti, in sim ga sim prv, peljal da se tu prozdravi.

Ti imaš pa resnično na verhu Grintovca tudi prijatelje, veče se smejaje prvi.

Kaj boš to, reče drugi bolj tiho, znabiti se da porabiti, se bo vidilo, se bo vidilo. -

Po talem govorjenji se vsedejo vsi na klopi in vsaki si nabare svojo pipo. Da Ivana se niso dosti več zmečili. Njemu pa ni bilo več treba prasať, kje de je dobro, ro je namreč razvidil iz njih obrazov, njih obleke, njih stanovanj in njih pogovorov, da so tihotapci. Psišal je že poprej večkrat, da čez Jelovco hodijo tihotapci na Laško - in zdaj se vidi v njih sredi.

Nekako čudno mu je pri sercu, ko premišli, da ga 54
je njegova prenašla jeza tako daljci pripravila,
pa med volkovi, si misli, se mora tuliti, in se ka,
kor mogoče domačega dela. Tihotapci pripovedu,
jejo od današnje poti in med tem napravita dver
prav prijetno večerjo. Ivan povabljen, se ne brani,
pri jedi pomagati. Po jedi ga pelje Matič v drugi
oddelek bajte, kjer najde eno precej čudno in ne vro,
no terdo posteljo. Ivan se ne more zderžati in ga ho,
če enmalo osmukati:

Povej mi vendar, Matič, mu reče, zakaj si me pri,
seljal v to roparsko bajto?

Kaj, roparsko bajto? zavpije uni. Vsi od peroe,
ga do zadnega so pošteni ljudje, kakor jest; vsi so
moji prijatli. Ali morebiti mislite, de pobijajo in
kradejo? Ni kakor ne. Vsak človek se na drugo
vižo preživivi in ti se preživljajo stem, de mejniš,
ke vse prekanajo in resarja ga enmalo dobička
goljufajo. — Dobro spite, gospod! lahko noč! —

Posteni, kakor ti! Kdo ve, koliko je poštenosti
v tebi. Menim, da bi si z vso skupaj čevljev namu,
zati ne mogel, zamemrad Ivan in se ogerne.

Pešem.
Klozil J. Jenko.

Glasno si spevala,
Glasovič terkala;
Nisi pač mislila
Da sim te čul.

Bližo pri vratih bil,
Tvoje sim glase pil,
& njimi serce pojil
V božo serce.

Kljuko prijemala,
Škor jo pritiskala,
Vender ni upala
Roka moja.

Solra je padala,
Luce namakala.
Ti je nis' vidila
Lite xastony.

Karnovana terejalka.

Spisal. S. Jenko.

Neka terejalika je študente, ki so pri nji stanovali, vselej prav xgodaj na noge spravila, i potlej v cerkev šla. Galiiu se je to prav sitno xdelo; sklenil je, se nãd njo maševati. Nekrega dne xše pred petimi vitane, se oblecã, da je bil ves xã napraoben, ko gospodinja badit pride. Gospodinja pri enih vratih proti cerk, vi gre, Galii pa pri drugih ravno tje i se v ipoved, nio, ki je tih vrat stala, spravi. Kmalò terejali, ka do cerkvenih vrat pride, se do tla pripogne i milo xdihne: „O moj Bog! ali smem nevrrednãgres, nia v ta tvoj sveti tempelj stopiti?“ „Baba nãk!“ ji strašen glas na všesi xadomi, da se od strahu xgru, di i napol glasno xdihuje: „Oh, Bog se me vsmili, velike grešnice! Vem, da nisim vredna, ker snoi“

se nisim ubila tri bolhe, ko vem, da bi bile ra,
de rivele, i bi bile meni lahko za pokoro slušile.
Komej se pobere i domu prekreva, kjer je več ted,
noč bolna ležala, dokler ji ni ves strah s potom
vred iz kože šel. Da so študentje nad tem s jutroj
mir imeli, si vsak lahko misli.

Off Kratkocasnica.

Spisal. F. Ejavec.

Slabo oblicen in obexan kmet pride v officino ene,
ga briveca.

Brivec: O le pojte v božjim imenu! kam bi človek pri,
šel, ko bi vsakemu kaj podaril. Na računje bi mo,
gel sam beraško palivo v roke vzeti in.....

Kmet: O, saj vas ne prosim v bogajme, sim le pri,
šel, da bi mi zob izdrol.

Brivec: Prav rad, pa vedite, da to velja pri meni
eno dvajsetico, če jo imate, se pa vsedite na
ta stol.

Kmet se vsede in brivec mu izdere zob. Kmet vstane,
odpre podlehelc in pritira vun nekaj umazanega
papirja.

Na tu imate, pa se plačajte!

Brivec: Oho oie, to je bankovec za 100 goldinarjev!

Kmet: Da, da le zmenjite ga, in dajte mi nazaj, kar
mi gre.

Brivec nekoliko pomisli, nato mu da bankovec na,
zaj in mu reče:

Tu imate vaš bankovec in pojditte si k laičku,
puti, da bodo pa lepše, jim dodajte tisto dvajsetico.

Kmet nekaj menira in se zgubi iz brivnice.

60

Zemlja se okoli osi vrti.

Spisal. V. Bril.

Zemlja ima dvojno gibanje, namreč okoli svoje osi in okoli solнца, katerih pa mi nobenega ne čutimo. Marveč se nam dozdeva, da se solnce okoli zemlje premika in ne zemlja okoli solнца. Taj vidimo solnce vsako jutro izhajati, vsaki popoldan na nar. viso, ijem mestu neba stati in zvečer spet zahajati v ne, prejenjlivem verstenju. Torej jih je dosti bilo nekdo, in jih je, žali Bog, še zdaj, ki ne verjamejo tega, kar se mi od mladih nog u solah vimo in tako terdo verjamemo, kakor da je en Bog. Tej misli nasproti so roperniki verte iz sv. pisma, stavili, v katerih je Bog po Jozua tovi prošnji solncu tako dolgo sta, ti zapovedal, da Jozua sovražnike premaga; rekli so protivniki: Bog je zapovedal, da naj stoji, ergo - se je prej premikati moglo. Thi besede so. pisma so besede uzvišenega, poetičnega duha, ki vse, kar pove, le v krasnih podobah in prilikah pove - to, rej te čevlje sodi naj Kopitar, naj vodopivec s sve, to grozo se svetemu pismu bliža, in se nikakor ne prederyne, kakie cerkve po svojem razlagati. Tode to nasprotenje je slaven & verdoslovec, kogar ime sim porabil, takole spodbil: V sv. pismu je zapi, sano da je Bog solnce ustavit - ergo naj se je pre, mikalo. Tode kdaj od tistih mal miruje, ker v sv. pismu ni zapisano, da mu bi bil Bog spet veleval se premikati.

Thi pri ljudeh je bila ta naravna lastnost, in bo mende, dokler ho človeški rod stal, da si misli, mnenja, ktero so enkrat dobro spoznali, ali že

x maternim mlekom kot sveto, brezpomočno vse. 61
vserkali, ne x lepo, in ne siloma vzeti ne pusté.
Reči kmetu, da ni duhov, da ni čarobnic, ali tako
imenovanih ropernic. V priis tebe se ti bo po,
smehoval. Rekel ti bo: Kako pa sicer lasje kviš,
ko pridejo in potem v toči spet nazaj padajo.
In reči mu, da veter lasje xanesé v vrak, in časih
se težje reči, terdovratno bo pri svojem mnenju
ostal. Govori mu na dolgo in široko, da tako i,
menovane vse so prazni vrak, ki se vname in da
je tarega vraka v rudarajah, na grezéh in dru,
jih močirnatih krajih veliko, prav nič ne boš pri
njem opravil. Tako Cook pri svojem brodarenju
v južno morje mornarjes nikakor prepričati in
pregovoriti ni mogel, da je kaj ledu ^{večji} manjši, ali
da ^{več} manj prostora potrebuje, kakor voda, iz ktere
se je naredil. Bilo je namreč treba hladne pitne vode,
navadna morska voda pa, kakor znano, se ne mo,
re piti. Torej je mornarjem ukazal, ledu v sode,
ve natlačiti, da bi se stajal. Ti pa tega nikakor isto,
riti niso hotli, rekvi: Kadar se bo led v sodéh sta,
jal, se bo raztegnil in nam bo vse sodove razne,
sel in se barko poškodoval. Mogel jim je šelej pri
manjši posodi, z ledom napolnjem pokazati, da led
kaj več prostora vzame, kakor voda, ki se izrao,
no tistega ledu naredi.

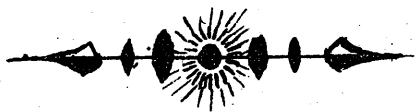
Očitnega dokaza je torej treba, da se termasto ljud,
stvo pregovori, ali kje čemo tarega za premikanje
zemlje okoli osi, premikanju solnca okoli zemlje
nasproti, dobiti. Dosti je dokazov, bolj ali manj o,
čitnik, toda ravno manj očitni so v vsemu pred
očmi - in kakor se suer xgodi - tak dokaz ne pre,

62 sine človeškega duha, ako se ta nalasi k tej reči ne obrne.

Ali se morejo naše oči pri kaem premikanju toliko zmotiti, da mislite, da se to premika, kar v resnici pri miru stoji? Kamarejo se. Vsedimo se v čoln, ki se s silno hitrostjo po reki pelje in zdelo se nam bo, da bregovi s hišami in drevesi, ki na njih stojé, se premicejo, mi pa pri miru stojimo. Ali ni to, več mogoče, da se tudi zemlja z nami vred takohitro okoli osi verti, da se nam zdi, da se mi premikamo, in da se solnce. Mogoče je torej re, da se zemlja verti in ne solnce.

To je pa tudi bolj verjetno, če pomislimo, kako daleč so nekatere zvezde od naše zemlje, in kako grozovito so velike. Če solnce je 24 milijonov milj daleč in 1 miljonkrat in pol večji, kot zemlja, kako hitro bi se torej verteti moglo, da bi se v 24 urah okoli zemlje zvertele. Daljne zvezde, kakor Siri i. t. d. so pa še milijonkrat in milijonkrat večji, kakor solnce, in tudi tolikrat daleč od nas, kakor ono. Če bi se torej te zvezde okoli nas premikale, s kakšno nezapopadljivo in nepisljivo hitrostjo bi se verteti morale, one, ki so še milijonkrat in milijonkrat večji, kakor prah, naša zemlja, na kateri je pisčica ošabnih človekov, ki so tirjali in deloma še tirjajo, da naj se ves svet okoli njih verti. Tode premikanje zemlje okoli osi sledi protrebno in dosledno iz tihle okolicein.

{Dalje sledi.}

Sorica.

Spisal. J. Tusič.

63.

V Kolu Kranjskega na izviri Gore med prijetni,
mi planinami prebivajo Nemci v sredi Slovincov.
V stiri najstini stoletji je lovec težavno se tu med gostim
ternjem in kosatimi smerčkami jelena gonil. Takrat
jo se goste čume solninim žarkom le redko tla greti
pripustile, ktere so mrazu študencički močili, vast soč,
nih rastlin prospesiti, da bi jih sovražnega solna bra,
nile. Le medved in jelen sta gospodarja te goščave bi,
la, po kteri je požrešni volk neomejeno razpajal in na
pohlevno serno pazil.

Časih je tudi medved bliznjim hrbovcem na njivah
posmukal, ali volk na paši ovce ali teleta vkradil, pa
ti hribi so bili prereditko obljudeni, da bi bili ljudje za,
mogli divji zverini z uspehom se braniti. Pa kar
Slovinci niso storiti zamogli, so storili pridni Nemci,
kteri so s svojo terdo stanovitnostjo in delavnostjo
je toliko gozdrov posekali, toliko zemlje obdelali, inkjer
koli je bilo treba, toliko gozdrov nasadili. Ti so tudi
iz teh krajov medveda in volka, jelena in drugo
zverino pregnali, ktera se je le nerada matiki in
brani vmaknila. Če so nemški naselniki povsod
tako pridni v sekanji gozdrov bili, kakor tukaj,
se jim zares spodobi njih čast, ktero si, seveda,
sami med prvimi dajejo zavolj njih stanovitne prid
nosti, ktera se nobene težave ne boji, ki so iz per
vega naselnikom stavi. Zares, v ti reči so bili ta,
ko pridni da zdaj dovolj gorkote solnce tlamda,
ruje, ker redke bukve in smerčke gorkoga jar
ka več ne vlove. Nikjer v teh krajih zemlja tako

611. reber ne kaže, kakor na soriskim svetu, akoravno
se dozdej ne pomankujejo lesa, ker bližnji Porezenin
Jelovica sta se gosto porasčena. Pa tudi tu sem je že ste-
govala se pridna nemška roka, in tako dolgo stano-
vitno jireganjala senčne drevesa, da je pri razdelo-
vanji skoraj zadnje smerke s sekiro v sekvester
vdarila, kterega terdota je Soričanu kosti raztresila,
da ga se zdaj desnica boli, in ostro sekiro mus-
krušila.

Kolaj ravno so se Nemci tu naselili, se dobro ne ve,
pravijo pa, da v štirinajstem stoletji, ker imajo men-
de na nemškem rovtu v Bohinji sprinsko pismo iz
tega časa, v kteremu Oglejski patriark naselnilkom
pogodbe s Slovenci zavolj zemljiš poterdi. Pristi so iz
Pustriske doline v Tirolah te samote obdelovat. Tdaj
je pa Sorica z okolico svojo eden naj lepših krajov
Slovenskega. Lier bi se ne moglo reči:

„Sežela Kranjska nima lepšga kraja,

„Kakor je z okolico ta, podoboi raja.“

ker gotovo Bog Adama brez hlač in Evo brez krila bi
ne bil v tako merzli kraj posadil. Tudi Soričani nič
tega, kar si pod podobo raja mislimo, ne vzivajo. Pa-
je je tukaj le enkrat zrela, če ga sneg ne prehití, ru-
mena pšenica le malokje prijetne bregove zlata, pa
toliko več je „spicaste pšenice“, ktera je njih vsak-
danji kruh. — Kako je to, lepi kraj brez rajske po-
dobe? — Ko bi Adam ne bil tako imeniten gospod,
in se ne le sladkega sadu pozelel, ampak ko bi bil
tudi oves rad zobal in jagode tergal, bi pa vendar
ta kraj raj imenovali, ali bi pa saj ga kraji pri-
licili, kjer je prva družina potem stanovala, ko
ji je že Bog bil ternje in osat v oblast dal. —

Popotniku, ki iz Bohinja čez planino pride, se pri prvem koraku navzdol progov odpre, ktere je za res lep. Ne imenujem ga veličanskega, ali krasnega, ali rajskega, ali Bog se v kterim superlativu, ker mistim, da je radosti, da je le lep. Tedaj ostane pri tem: „Progov je lep“!

Stojis tu na stermim robu, blizo Kranjske meje, pov sod krog tebe, na levo, desno, gadej in pod taboj je draga Slovenska zemlja in vendar ni vsa Slovenska. Blizu tebe so se ptujci nasclili in ti med njimi stojis, kteri pa niso več ptujci. Bog, ko bi povsod tako bilo stojisri sinovi, Slovenija! Ti, volci so poslovenjeni, kterih nemščino je slovenscina zadusila in nemški rod s svojimi sinovi tako zmesala, da se le malo posebnosti med Soricari najde, kar bi unaj malo nemškega žlebovanja na njih poprejšino domacijo spomnilo.

Lep dokaz, da nasproti drugim v našim jeziku neka skrivna moc živi, ktera nam ga je iz kreni, peljnoo vsih panemčevavcov vesila, kterih vlika truma mu že sto in sto let na žili pusa, in pi-javke in koze nastavlja. Ticer ga še marsiktera pijavka liče in marsiktera pika se mu na čelu pozna, pa z bozjo pomocjo se bo vse to odpravilo, rane zacelile in obraz vgladil.

Kako je pa z nemškim jezikom? Ni se dolgo, kar je neki županik utarisen zapovedal, otroke popred slovenscine, potem se le nemscine ucite, kar je bilo ravolj nauka potrebno, ker takrat niso ne otroci slovenskega ne odravega nemškega jezika razumeli. Le takrat je bilo pol slovenskih besedi v njem, postarim: Kurbkurb, pfurrrrrrr, gabndn, pfju,

66

Kunza. - Kupala uban. dir. v glob. springmala. - den. po.
 Koma will b. fo. - -

Idaj pa že mladina ne zna več Nemškega govoriti
 in komaj so stare razume, ki jo pa sva že uvarijo.
 Ko sim enkrat enemu pastirju rekel mi kaj po
 soriško spregovoriti, mi odgovori: "Lastopim do,
 kro, pa riti ne morem? Komaj je 50 let od tiste
 rūpnikove postave, in Loricari je med sabo ma,
 lo po svoje godejo, ko bi jih pa Mak-ptujic sli,
 sili utegnili, pa nobene nemške besede ne vinesejo.
 Pri ti prici bi jim kaj sramota kri v lice zapodi,
 la, posebno pa dekletam, ktere kar niso pripravil,
 te nemško govoriti. Pog. ve, če se tudi Slovenke
 domačega jezika sramujejo?"

Pa kam sim abrcil, saj sim mende od lepega proro,
 ora govoriti mislil, kteri se vzh planine začudenim
 ocen. Dpre! No je pa idaj predalet nazaj iti, pa raj
 v Loric ostanim in krog sebe pogledam?

Malo od vasi na lepem gričku se dviguje rudiči
 stolp farne cerkve, kraj ktere nosate lipi rūpnik.
 Novo lepo hišo senčite. Krog in krog grička so le
 malo viseci bregovi čez in čez z vsakdanjim kruhom
 in s socijnim obsejani, kar vse prav lepo podobode,
 je. In res sim mislil med duerne leti, No sim o ne.
 Nem. Kozelcu vdaril, to podobico na popir pritisniti,
 pa ni ratalo, ker naloga je bila preteška. Globo.
 No v dolini se tih potok Lora v solnce bliskota,
 kraj kterega, če se ne motim, rudiče in črni gove.
 Di z repom mahe branijo. Na ravnot proti jugo,
 zahodu meji porezani Porezen to skolico; blizo verha
 se belarhisa blisči, ktere prebivarci morajo tri ure
 dalječ po stemonah in skoz germooje Bogarčastit

iti, kar jim pa po zimi ravolj na sernje debele, ⁶⁹
ga snega nikakor ni mogoče. O tem času ti sreči
ni sinovi narave tako živajo tihó veselje in sre,
čo samote, kakor prvi naši starši. Nobeden jih ne
obišče in sami tudi nobenemu te naloge ne dela-
jo. Po hribih med Povernom in mes Blegosom
je raztresena Davča, kaké 4 ure dolg in 3 ure
širok kraj z vsimi svojimi luknjami, ktere
so tako sterne, ozke in raztergane, da bi kma-
lo mislil, da je Bog v začetku vse pri stvar-
jenji pokazene doline sem zmetal. Ta kraj s
svojimi gozdi, pašniki, obdelanimi bregovi in
prustimi senožeti se vas imenuje. Laxes Kranj,
ski Peking je nar večji vas cele derele. Po
tem mora pa menide Martenwerk, kteri se pro-
ti izhodu od Davče vleče, Nanking imenovat bi,
ti

le je ktera Davčanka tako srečna, da ji voda
sina na hrib prinese mora, mož pol ali celo u-
ro dalječ botre iskat iti. Če fant k naj bližnjem
deklelu vas gre, mora doline in hribe, pašnike
in gozde prelaziti, in potem, ko je še velko n-
krat nad kako Morenino se spodtaknil, začne
misliti: Kmalo bom pri nji, ktero rad imam, saj
je več, kakor 3 ure hodim. Če koč gospodarš-
cov imeti in če se ni v nedeljo pred pesterijo
preskerbel, mora celi popoldan hoditi, preden
pet hiš obišče.

Se ve, da so ti od vseh ljudi ločeni hribovci le
na svoje družinsko življenje omejeni in da so
črko za črko pravi sinovi narave. —

Na uni njivi tam doli s nekaj kop stoji, v kter

68 re Soričani snopi obkladajo, kar so to redke kozelci, ki so se sem preselili. Varnice jih takole: On sem rogovil v okrožje zasave, v ktere snopi tako dlože, da so ritinje ovin obrnjene, klasje pa vse notraj ostane, ktere v senčnem notranjemu prostoru dobro posuši. Tudi šenice ne veče same snopi, ampak to opravilo moški opravljajo, kteri kope stavijo.

Da so pa Soričani zares za obdelovanje zemlje pripravi ljudje, pričuje to, da je vsa pripravna zemlja krog vasi le ena njiva, ker kraj njih ojar ne puščajo.

Senožeti so pa vse na Lajnarji in na drugih planinah. Nar bolj vesel čas za Soričane pa kadar prvičkrat spomlad živina na planinogre tega vesolja pa šenim bil pričujoc, toraj je nar bolj, da molčim, saj sim že radosti popri, esal.

Človek.

žložil S. Jenko.

Ko si doversil, duk stvarjenje
I radnjic vse lepote svet,
Človeka zbučil si v življenje
I v last mu dal vesoljni svet,
I uma luc mu vtisnil v glavo,
I kreposti moč mu v roke dal.
Kaj mislil je, ko je naravo,
Se prvič tvoje dela bral?

Nernan občut ga višje dviga,
 Vir svoje bitnosti sporna,
 Tve, da kar mu v rilah širga
 V višavi svoj iztok ima,
 Sporna namembe glas visoke,
 Sporna, kdo oči mu je bil,
 T mislja misli si globoke
 Kih je v studencu večnim pil.

T kot studenc, ki iz oblaka
 Se je napil dežja moči,
 Neselo čer skalovje skalka
 Tu morje svojo moč vali,
 Da spet dobi, kar je oddalo,
 T kar dobi, da spet oči da,
 T spleta tak verigo zalo
 Narave vedno novega:

Tako se človek spenja višje,
 T kar poe solcom ne dobi
 S hrepenjem na višavi iše,
 T o viru večnim radobi.
 T sreče skoraj neravčen
 To venčer dan na dan piše,
 T blagodarov miglej sleden
 Stevilo nanj nebrejno spe.

Da srcnemu tako sijalo
 Bilo bi solnce vekomaj!
 Pa dni je danih taci malo,
 Nestalno rusi čas naprej;

Pa dan nesreče še se bliža
 Trenatek čeren prihiti.
 I n tlam i v prah ga spet poniža,
 Nebeški žar skor zasnuje.

Prah biosi, kaj da je spregleda,
 I žar goreč mu serce žge,
 Oko mu še nakroško gleda;
 Ne moč, obup in njega vré.
 I kakor reka v sili sputi
 Razbiti skuša terdni jez;
 Tako rajero človek čuti,
 Pa pot zaperta mu je čer.

I glas nesreče se razlega
 I moči, tolik zobra oči,
 Da mili glas do neba sega
 Do vrat nebeskih se glasi.
 Rešenje milost misli večna,
 V človeku vžge se upa žar;
 Nehala doba bo nesrečna,
 Ko steče vrtov kolobar!

I milo zablješča nava
 Nov ver stovite mu veli,
 Al dove na altar poklada,
 Preliva njeznih jagret kru:
 Pastora vdihuje hrepenče
 I kliče serce njega ubir!
 Da let nesreče polno steče
 Se več, kot sto desetkrat stir.

Pa čas odločea se je stekel,
 Napočil dneva svitli žar,
 Nesreče se oblak razlekel,
 I srečna je nesrečna stvar;
 Sam duh nebeski jo je zbušil,
 K' orol se j' na svet proklet,
 Pa jez poprejšni se je zgrudil,
 I clovek bil je clovek spet.

Zemlja se okoli osi verti.

Episul V. Bril.

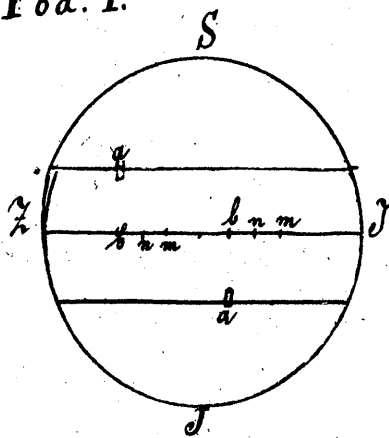
(Konec!)

Ne samo zemljino telo in injim mesta, ljudje
 i. t. d. verti se okoli osi, ampak tudi rračje, ki
 zemljo, kot volla oblina obdaja. Lato se zgodi, da
 mi tega premikanja ne čutimo, sicer bi vihar bil,
 da bi ljudi in hiše podiral in kmali vso rast
 na zemlji pokončal. Zavolj tega mora tudi vsa
 ki kamen, kterege navpik kviško veržemo, na
 ravno tistem mestu pasti, pa ne rato, ker zemlja
 stoji, ampak ker za ravno toliko v primeru, ka.
 kor zemlja, se je tudi rračje overtelo.

Pojdimo zdaj na en stolp in stepimo na lino, ki
 proti izhodu gledajo. Izpustimo ravno pri rdu ka.
 menček iz roke; ko do tal prileti, ne bo več prizi.
 Du, ampak za nekaj linij in in celo palcov od stolp.
 pa proti izhodu, posebno če je stolp zelo visok, ka.
 kor postavim stolp sv. Stijana na Dunaji, stolp v
 Strasborgu i dr. Kaj pa je vzrok tega? Kamen.
 ček je pri padcu obderjal tisto hitrost v v verten.
 ju okoli zemlje, ki jo je imel pri linah, ravno

142
 Ko ga je roka spustila. - Ta hitrost pa je vicijmi
 linah, je večja na vrh stolpa, kakor na tleh. Vremi,
 mo postavim kolo in ga zavrtimo okoli osi, obroči se
 bodo nar hitreje verteli, ker so nar bolj daleč od sre.
 de. Od osi; presto samo pa se bo naj bolj počasno
 vertelo, ker je bliže osi. Ker so pa line dalje od sre.
 de zemljine, kakor tla, se toraj tudi bolj hitro verte, to
 je, v enakem času dalje pridejo, kakor stolp pri tleh,
 in tako tudi kamenček, ki je is lin do tal priletel.
 To pa bi se zgoditi ne moglo, ko bi se zemlja proti
 jutru okoli svoje osi ne vertela.
 Obrnimo se k drugemu dokazu, da se zemlja okoli
 svoje osi verti.

Pod. I.

Postavimo pod. I top a na se,
 verni poloblini zemlje in meri,
 mo na b, ki je bolj južno pro.
 ti ravniku postavljeno. Sproži.
 mo top, oblica bo letela en čas,
 pa ne bo cila ravna, ampak na
 desno udarila, in to spet zato, ker
 se zemlja okoli osi obrača.

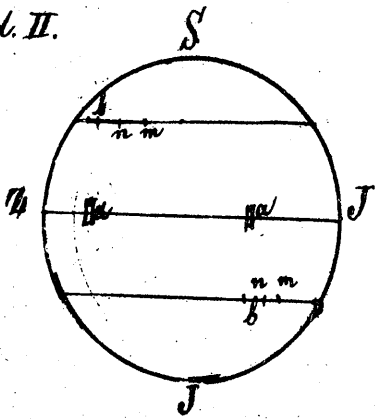
V tem času, ko je oblica od a do b letela, se je zem.
 lja od zapada do izhoda že nekoliko obrnila in cil,
 ki je bil v b nastavljen, je prišel v m. Tode obli.
 ca mu ni mogla tje slediti, tudi ona se je nekoli.
 ko proti izhodu pomaknila, tode ne toliko, ka.
 kot b, ki je blizo ravnika in toraj dalje od osi.
 Oblica pa je s isto hitrostjo se vertela, ki jo je v
 a imela, in toraj zad ra cilom v n ostala.

Postavimo top a na južno poloblino in meri,
 mo v b, ki je spet blizo ravnika. Izvedimo

173

top. — Ta čas, ko bo oblica od a do b letela, se bo cil b že do m premaknil, oblica pa bo zaostala in v n v zemljo udarila, ker se je z izredno manjši hitrostjo vrtela, kakor jo kraj ima, od ktere je prišla, namreč a.

Pod. II.

Postavimo zdaj pod II. top a na ravniki in ga namerimo v b, ki je bolj proti severni, mu tečaju. V tem času, ki ga bo oblica potrebovala, da bo od a do b prišla, se bo b z zemljo premaknil v n, oblica pa bo v m v tla udarila, torej cil v vertenju prehitela.

Vrtela se bo namreč s hitrostjo, ki jo je na ravniki imela in ki je večji do te, ktero ima b in vsi kraji, ki na tisti stopnji severne širivosti leže.

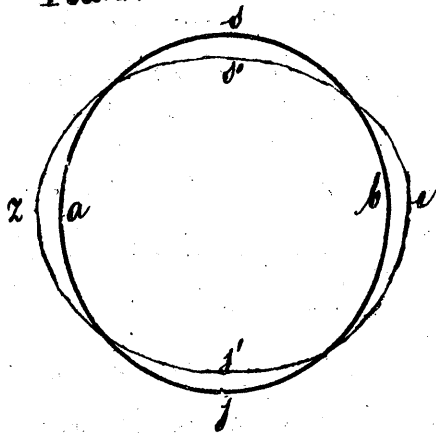
Če zopet top a nastavimo na b, ki je v južni poloblini, bo oblica že do m prišla, med tem, ko se bo b še do n privertil in to iz omenjenega vzroka.

Ta dokaz si vsak sam lahko naredi in kar je v njegovi zavijadenež je dobro znano lovcem ali sploh streličavcom. Večkrat se nameni, da narat umetnisi streličavec cila ne bo zadel, čeravno je mislil, da bo vrtela na ravnost v črno stla, ker je zares tje meril, toda vertenje zemlje okoli osi je krivo, da ni tje zadel, na kar je meril.

Drug dokaz za našo (resnico) reč je resnica, da je zemlja na obeh tečajih nekoliko uverta, na ravniki pa srehuhasta, toda tega nebeden se sam vidil ni, vsi moramo to le gotoemu in natančnemu prepa n

M4
cunenju verjeti. Ta prikazen se tako razjasniti da.

Pod. III.

Vzemimo pod. III. oblice ab iz ilovice, pretakajmo skozi sro, do palice in vertimo oblice okoli nje - konalo se bo pri čer, katr s in j, kjer je palica pretaknjena, iverla, pri čerhaha in b pa se razširila, ker ta kraja se okoli osi narbntre, je vertita in sta nar bolj nagnjena, od palice se oddaljiti. Iz popolne oblice sajb dobili bomo potlaceno oblice s'z'j'i, katkorana je naša zemlja, ki je nekđaj tudi bolj mehka kila, katkorana je še xđaj v sredi.

Dalnji doklazi za premikanje zemlje so še toki v morju in zraku. Od tokov v morju smo neki likoslišali v spisih, Poonebje v privednikh krajih", od tokov v zraku pa nam bo katkpr. hoden spis kaj anamenitnega povedal.

Tihotavec.

Novela. Spisal V. Mandelc.

V.

Tako, vas pet ostane doma! Vi trije bodite mimi, dokler nazaj ne pridemo. Prepira nočern, tudi iz gore ne hodite v dol, in bodite pripravljeni na vsaki napad!

Tako reče v majhni bajti v Jelovci, kjer smo po prej tihotavce zapustili, moč z krepkim glavom

75

Bil je visoki, močne postave, dolgočunhasti lasi
so se mu vili v zalih kitah po ramah. Njegov o-
braz bil je nar lepši možki obraz. Njegove oči
so se svetile v nekakim milim, želičim ognji,
le pri njih besedah so svigale ogerji, ki ga le o-
cho zapovedovavca, ki ni je svet, de ga ni, ki bi
se mu uperstaviti mogel, svigati more. Lepa bra-
da mu kincā obraz, ki ga skorej vsega zakris-
je. Njegova obleka ni v nobeni reči podobna o-
bleki njih, katerim je zapovedoval. Bila je podob-
na gerški obleki, le po kaji se je razločila od nje,
ker bila je črna. Za pasom imel je dva svitla o-
kovana samokresa, in kratak meč, širokemu
nožu podoben, je visel na njegovi strani. - Kdo
bi ga spoznal, ko bi bil pogledal zounajno obleka,
ko bi bil pogledal njegov karasien obraz? Le kdor
bi mu bil pogledal v oko, ki se je zmirej enakosoe-
tilo in v vsih nesrečah, vsih bitvah, vsih boleznih
dobrovoljnega pogleda zgubilo ni, bi bil, začudenjim
zaklical: Ivan! -

Ludne so pota, na ktere nas osvoda zanese, čudne
so bile tudi pota, namor je ragnala Ivana. V
tihotapško bajto ga je bil pripeljal Maticē. Kdo
in kaj pa je bil prav za pravo Maticē?
Tihotapci so imeli po vaseh spodej Telovce poma-
gače, ki so blago skrivali, in ga med ljudi pro-
dajali. Njih služba je bila enmalo nevarna, ser-
pa jako dobra. Eden takih bil je tudi stari Daj,
ki je v svojih mladih letih sam pro blago hodil,
zdaj pa zaradi starosti ga le skrival in prodajal.
Drugi bil je Maticē. On ni imel lastne hiše, toraj
ni mogel pomagati skrivati, in daleč na Lasko-?

46
Diti, mu ni dopadlo. Bil je torej le časten sočan te družbe, v kateri so ga vsi iz srca radi imeli, ker jim je marsikdaj kako veselo uro z svojimi šalami napravil. Bil je pa tudi dober oglednik, da mu ga ni enacega bilo. Vsih prijateljev je bil, in zatorej si mi, ali ne bodo huđi, če jim enega prijatelja pripeljem. Njegovo mnenje je bilo dobro, ker je Ivana na nar pripravniši vira resiti hotel. In za enkrat se mu je ta nar pripravniši zdela, ker je dobro poznal grofovo termo in nevarnost, v kateri je Ivan, če kam pride, kjer je grofu mogoče ga zalesti.

Ali Ivanova bolezen ni bila majhna. Jela ga je mrazlica tresti, in dolgo časa je mogel v postelji prebiti. Ko se mu je na bolje obračati jelo in je iz postelje zapustiti mogel, je začel premišljevati, kajave more ki so pri hiši not in vun ho. Didi, premišljevati stan tihotapski. Čuden se mu je zdel in nepriljuden, in strah ga je večkrat pmsvinil, ko jih je vidil po tamnem gozdu se zgubiti, kakor černe grošasti, kakor roparje, ki berijo dneva luč. In res večkrat ga je obšla misel, ali niso roparji, ali saj tatje. Tode iz njih govorov ni bilo mogoče takega kaj skleniti, a. Koravno ni bilo njih obnašanje, posebno pasta novanje od roparskega dosti razločno.

Matiče bil je zdaj v doli, adaj v gori, zdaj je go. Del ininom, zdaj tihotapcom. Ivan ga je prav rad imel. Matiče se je večil tega prijateljstva po. sluziti in je jel po malem tihotapsko prosto življenje hvalliti, kako prijeto je tukaj rive, ti, koliko sveta jim je odprtiga, da nobenim ni, so podložni, nobenemu hlapci, vsi sami svoji

gospodarji in večidel je sklenil z besedami: ¹¹⁴
"Ali bi vas morda ne veselilo tihotapec postati?"

Od začetka je to oprasanje Ivana močno raz-
kačilo, jel je grajati Maticetovo življenje in
njegovih pajdasov, ta pa je vedel urno govor
na kaj drugega napeljati in ga utolažiti,
mislil si, saj morebiti vendar ne boš vedno
Ivan s tanko vestjo. Kolikorkrat pa je izdo-
la prisel, vcelj je vedel strašnih reči na ku-
pe mu povedati, ali bolje lagati, kako je grof,
se zmirej serdit, kako mu žuga, kako ga za-
cleruje, in več takega se je Ivan prestrašil.

Škoda to ga je pa tudi napravil, da je mislil, kua-
lo irte koč priti, pustil, in se kmalo popolno-
ma privadil. S tihotapci se je tudi soznamil,
akoravno jih je od začetka do smerti čertil. Sel
je njih pripovedke z dopadajenjem poslušati,
i ce so mu kakš baj z ogleduhi popisovali, ka-
ko so jih zapodili in jim orožje pobrali, je ču-
til serce urnisi biti in si želel saj enkrat pri
taki prigodbi pričujoc biti.

In ko je bil sam, si je mislil: "Ni se ne smem sa-
pustiti, de bi sel v svoji pravi obleki, v svoji pra-
vipodobni med ljudi, in tukaj sedeti, in nič, pro-
nič opraviti imeti, je se za menj. Sel bi v dalj-
ne kraje, in bi živel kakor dohtar, pa dohtar,,
ski in sploh vsaki častni stan mi je zoperen.
Ah! zdihne večkrat med tem, ko bi Ano imel,
naj bi bilo, kjer koli poč, provod bi mi bile ne-
česa! Vedno tukaj ostati in brez vsega oprav-
ka biti, bi bila nehalenost, de tihotapec, ki
ga niso bili dolžni rastonj pri sebi imeti, in

48 tako je mislil, tako je dihaval in rekel in se
sramoval in - v kratkem malo, tako se je plet-
lo, da so ga tihotapci v svojo versto dobili,
se ve, da nar bolj po prihradevanji njih prijat-
ela Maticka.

Ivan pa je bil kmalo nar rocnisi vseh tihotapa-
cov, ker v kratkem se mu je tihotapstvo rivo-
ljenje tako v serce vrnilo, da ni imel nik-
dar miru in veselja, kadar je mogel doma
ležati. Le po nevarnostih je hrepenel in če jih
je našel, ni bilo takih, ki bi jih prenzagal
ne bil. Kmalo so ga tudi mejniški strašni,
ki spoznali, to se pravi spoznali njegova
cmoč in njegov pogum, ker bežal bi ne bil, raj-
si bi bil na mestu oblejal. Livljenja ni celo nič
varoval, ker ga ni ne mervico obrajtal Eno bi
bilo le imelo, ko bi je bila Ana sladila.

Med tihotapci, ali saj med temi tihotapci ni
bila poprej navada, poglavarja imeti. Vsi sku-
pej so za enega bili; če eden ni bil pri tem
ali unem sklepu zadovoljen, so ga pustili s
svojem lastnim zadovoljnega biti, sami pa po
svojem sklepu storili, s trdnim zaupanjem,
da, če ne danes s tem, bo pa enkrat drugičkrat
z unim sklepom zadovoljen. Uni se pa tudi da,
lje zmenil ni, temuč je, če mu postaoim ni
dopadlo, sim ali tje iti, doma pri peči ležal in
boljvih časov čakal.

Ldaj so pa vi naenkrat začeli Ivana na netko
viro častit, kakor preo nobenega iz sojesre-
de. Vselej so njega nar bolj za svet prašali,
vselej njegovo mnenje poterdili. In enkrat,

149
Ko so ravno prav veselo krog iskrenega vinca se,
deli, jim Maticé na nagloma reče: Vi ste pa črna,
lo vidni, cela četa vas je in še poglavarja nimate,
vsi Maticéta in sami sebe pogledajo? Zato, naslednje,
duje, nasleduje dalje, bi jez menil, da bi bile moji.
ga prijatla Ivana poglavarja storiti.

Maticé, kaj čencas, ga ustavi Ivan.

Nič, ne čencam, Ivan, ali toliko vam recem, pri-
jatlji muji do - - -

Ta, naš poglavar naj bo, zaprije eden, pred ko je Ma-
ticé izgovoril.

Naš poglavar! da naš poglavar! vpijejo vsi in
Ivan — je bil.

Danes so se odpravili na Laško. Pet jih je imelo
doma ostati. Trije med njimi niso bili ravno
nar bolj prosteni ljudje, njim je zmirej bolj do-
padlo vsilo si prilastiti, kakor po navadnih, ti,
hotapških potih. Zatorej je posebno nanje obrn-
nil Ivan une besede v začetku poglavarja.

Prvi dan so bili mirni, ali drugi dan jih je rop-
lo boati, de tako brez vsega dela tukaj krijo. Ve-
dili so, de Ivana in tovaršev nar manj s tiriidu
domu ne bo?

Pajmo na rop, reče eden drugemu: skrivno, unih
še dolgo ne bo, in mi med tem brez skerbic.
pravimo ^{svajke} naše dela!

Ko bi le unihle duch gumpcov ne bilo, reče eden,
ta dva gotovo ne privolita.

Kaj ta dva navtičeta, reče zopet prvi, menim dese
se jih vender ne bajiš?

Pa nas znata unim zatočiti.

Saj jima ni treba vsega na nos obesiti!

Kam pa vendar hočeta iti, reče tretji?

To je moja skrb, reče rajet prvi in pogleda, če vpi, ta una dva, ali ne. Jaz menim Pustogradu kemu grofu bi se smela enkrat enmalo mošnjica polajša.

Ne bilo bi preslabo, ali pa ni gradilo ravarvan v Skovej nic; ker že dolgo ni bilo od nobenega roparinja slišati, se ne zmenijo ljudje dosti več za zavarovanje. Hipoma grad napasti, enmalo zaroppotati in zagroziti in mošnjica je naša!

In se kaj poverh! pristavi drugi.

Tode premalo nas je, zaverne um.

Dobro bi bilo res, reče prvi, ko bi nas bilo kaj več, par brata, pogum zamore vse in, brate, če nas je zmenj, več si bo vsak prigrabil.

Tri sto medvedov! ti si tič, reče velja!

Le tiho, miruje prvi, ta dva ne smeta ne čer, nice vediti. Hvala Bogu, vsaj spita kot ča, ka.

Prožite v roko! — zdaj urno napreji, basali bo, mno puške, pod Pustingradom.

S temi besedami so že skozi vrata, in urno kot veter, jo švigrejo v dol.

Kakor tiho so pa delali, se je vendar, ko so skozi vrata šumeli, eden umih dveh zleudil in ravno radnje besede, ki jih je uni že pred vratmi crekel, vjel. Na noge skoči in pogleduje krog sebe, preišče vse kota in njih orožja nikjer ne ugleda. Sem je zdelo, zamerimra jizno in gru, ka, pajdaša, da jim ena pobatici roji. He Marko! Unutrije so namajo skuhali, sli so pred ena cuninuto.

Naj gredo vragu na roge, peče in se hciere, 81
pet oči.

Ne tako, zavpije uni, ropat so šli.

Kaj ropat, zakriči uni, ali jih nisi znal
nazaj zapoditi?

Pravno, ko so med vratmi bili, sin jih za-
slisal in zdaj so si Bog ve kje!

Potepunhi, zagodernja Marko - ali ves, kam
so jo zavili?

Na gosovo ne vem, pa menim, pridi Custe,
mi gradur, ker to besedo sin radno čul iz njih
ust.

Ne bi bil le poglavar tu, gode uni in skri,
plje v zobmi!

Preteklo, so kake tri ure, kar se xastisijato,
pinje, Marko in pajdaš skočita na roge, pa
lihi, dobro znani piotr ju protolaji. Kmalisto,
pi Juan v sobo in j njim njegovi pajdaši, ki
enega iz svoje srede tesko ranjenega prineso.

Kaj pa to, vpraša Marko, na ranjenega jo,
kazavši.

Čez eno skalo je padel in se ranil. V gojrdu
ga ni mo mogli puotiti, torej smo ga nazaj
prinesli. Ali pot je bila xastonj in nar bolj,
si čas je xamujen! Kje so pa drugi trije, vpraša
si Juan?

Glodi ve, kje, peče Markotov pajdaš; pred
kacimi kreni urami so odili, menim narop,
in kakor se mi xdi na Rustigrad?

Na Rustigrad!! zavpije Juan. Grom in
strela! Vain je radnja bila. Na roge, bratje!
mi namo roparji in noičmo roparjev v svoji

82 *suedi.*

W hrenitku so vsi na nogah in kakor blisk
jo odere po gori. Le dva sta pri ranjenem
sobi ostala.

Kmalu prisopejo do grada. Tu se ustavijo,
da bi počili. Kar se zastisi stok in krik iz
grada in Joan porabi vsi trud in dolgo pot
jo odere v grad kakor nevihta in vsi drugi
za njim.

K hudicu s tabo, zarpije in pobije narobe
s puško enega unih treh, ki je pred vrat;
mi na straži stal, med tem ko sta una
dva po sobah gospodarila.

Divja po dobro znanih stopnjicah gori
in tu najde na stolu privezano devojko
in na uni strani se ravno roparja tudi,
da grofa zvevati, ki se z znans močjo brani.
Kot lev zgrabi Joan enega izmed njih, ki
ga se ugledala nista za klobuk in za lasé
in ga verže kot mrtvo znak po sobi. Une,
ga pa xagrabijo pajdasi.

Potem prikoči Joan na pomoč staremu
grofu in ga reši vezi. Ali grof je bil stra-
šno zdelan, če mu ni bilo mogoče se po
koncu svezati. Zdej prikoči Joan k devki
na stolu, bila je — Ana. Strašni občut,
ki v Joanovih persih! Tako jo moram go,
jed naju, ga presine misel, in ona me je
ne pozna in se imena svojega ji naxo,
dete ne smem! Kako je hitel ovezovati
in venčar je bilo vedno bolj zapentkijano. Ko,
likorkrat ji je pogledat v blede obličje, to,

likrat mu je šlo skozi srce, tolikrat bolj 83
je zamotal nje veri. Prijatelj pristopi, mu
hoče pomagati, ali on ga porine na stran,
in zgrabi zopet veri in težek izdihlje se
mu dvigne iz pers. Ana ga nito pogl,
da osvoboditelja svojega, njene oči se vjame,
jo v tujno-svillexi ognju - in Ivanov jo,
gum je proč. Gorcic jo objame, gorcic jo ku,
sne in z besedami: Resite jo vi veri! jo
vdece skozi vrata Lutograškega grada. -

Colnar!

(H. Jenko.)

Valovi, le sumrite,
Dekle moje budite!
Le ura Ivanajst bije.
Saj venca mi je pekla!
Ja ura se jo stekla,
I, ah, na bregu ni je!

Valovi sicer sumijo,
Dekleta ne abudijo,
Zastoj mi mesec sije.
Valovi le sumite,
Le z mano vred tožite;
Ker, ah, na bregu ni je!

Prvodni moč

(Sp. Zarnik).
(Domača priprovedka)

V starodavnih časih, ko se naše močrije ni bilo suho, ko se ni ravna cesta protis, gu prelajala, ko je le gosta iuma, ose obdajala in ko ste Trica in Ljubjanica le samotno siho tekla, so tudi tukaj stanovali velškani, vile in druge bitja čudne narave, ki so vsak v svojem okrožji neomejeno vladali in se tudi velikokrat hudo razprli in bojevali.

Meta le ročno vozi, se do polnoči saj do brega priveslava, mesci se je na oblake skrila, mislim se predkone bova mokra, preden do srede Trice prideva, neie stari polnar mladi, tanjki detklici, ki je juu Kerri dobro čoln za, virala; bila je njegova hčerka. Bila sta iz Tga in oie so se od mladih nog z deravnij kupčevali, ktere so vsak terxni dan v ljubljani spuevali. Bil je čokljat, majhen mož in poznalo se mu je na uterjemih rokah, da je že veliko po ljubljanskih vodah prevedal in do, bro veril za vsako globčino in kernico, za vsak germick in tudi vedil strašne prigovbe, ki so se v tamnih nočih pvederznim mornarjem pri, putile. Polozi veslo, vzame pipo iz žepa in vse se na sprednji konci, de bi si enmalo opoivil, ker stare roke so mu že obnemagale.

No, prazame na dalje, kako ti kaj dopade v beli ljubljani? Dolgo si se že veselila, zdaj se ti je vender spolnila želja; pa kako nana,

gloma, so Matijata hi vojatom pobrali, gotovo 85
ga je ni več, in globoko zibne mož. Nisal sem,
da so se nek hudo zbili; mislil sem, da mi bo,
jo saj tega samega suna pustili, ker ne vem,
kje bi tako kreptkega pomagavca dobil. Sam
sem že obnemagal in doli se spravim čoln, ali
narajaj grede, mu pa nisim več kos, kar obne-
mragam in vije me že simtertje.

Preljubi oče, odgovori Meta, kreptkim gla-
som, kaj niste z mano zadovoljni, kaj prepo-
časi pozim? danes je bilo sice prvičkrat pro-
ti Ljubljani, nisim se dobro vajena in zato
me je tudi tam, kjer se Živa in Ljubljaniica
stekate, enmalo vstran obrnilo; pa se dva po-
lagrem, bom pa že do dobrega znala in potem
vam bom lahko Matijata nadomestovala, če
ravno nisim tako moira. V Ljubljani, oče, mi
pa kaj grozno dopade. Mislila sim, ko sim po
včasih na pari dalje pregledovala in premer-
jala, da ni dosti večji, kakor Jy, pa videla sim,
da je skoraj petkrat večji kakor Jy, zakaj ko
sim po tergu hodila in ga ogledovala, bi se bi,
la gotovo zgubila, ko bi me ne bili vi pred
mostom odgovorili.

Vidiš Meta, to je vse prav, odgovore oče, ze-
le me veseli, da tu je spavilo in morebiti te
se včasih sabo vzamem; za zmiram pa to
zate ni, vse eno si bom pomagavca, še jutri
če bo moč, izbral, ker imam za vse golove
vzroke, katerih ti pa dozdaj ne razodenem.

Meta se je zavela kiste derjati in vivilo
se ji, da ji ta odgovor ni kaj všeč ni. Ha.

86 kaj pa ne!? morebiti je vem, ko ste en večer
doma nekaj takega pravili, kaj ne, vsi mi,
slute na povod?

Komaj to izusti, kar se nadaljei neko ploskanje
po vodi zasliši, nekaj enmalo pogovorna in zo,
pet vse protihne. Dej je poprej enkrat hudo
udaril, pa kmali se je vse izvedrilo, in bleskete,
či odsej je iz tamne žuce polni luni raspro,
si migljat. Obema na enkrat vesli obstarate,
čoln obstoji, plavno gledata okoli sebe in usesa pro,
si raznim stranem obračata, pa ni bilo moč
nobene reči zapaziti. Meta je bila naglo v oče,
koro naravi je pritekla in kar sape ji je zmanjko,
valo, ker bila je šele prvikrat pri takhi voznji
in na tako prijetljeje se ne kaj navajena.

Ko si je enmalo od straha oddahnila, popraša
tihu očeta, ki so spet za veslo popvijeli in toli,
ko ovirali, da čoln ni rakove poti začel: Kaj
je bilo? kaj pa to pomeni? ali je morebiti
povodni mož?

Ki se ne boj! je zavernejo, povodni možta
ni, je že kaj noter pavelo, ali pa se je kar
ka riba vun pognala, ali pa so še celo zad
drugi čolnarji, povodni mož pa že ni, zakaj
ta vse drugač prihrumi, kar govori jo pribre,
de, viasih se hnti, pollej pa se za kerumo pri,
me, se noter vsede, da se pelje, ali pa seder,
či in qraven prav možko koraci.

Kolikrat, oče, ste ga vi že vidili? ali ste ga
mogli že večkrat vleči? mltkrat zvečer ste ne,
kaj pravili, pa vas nisira veliko razumela.
Dajte mi zdajle kaj povedati, vas bom tako

84

rada poslušala; saj se nama nikamor nenu-
di, govedilo se je; da le toliko voziva, da nama
coln ne uide, do polnoči bova že enkrat na be-
gu?

Tanka, nječna deklica se roino z narobeja izmuj-
ne, za vso zagrabi in urno jame vodico na stra-
ni odročati. Iz njenih lepo kamnih oči je sijala
nepopadčenost in zagnanost v preljubega očeta in ko
je peča raz glavo vzela, so se pokazale kite go-
stih, černih las, ki so jo kakor krona okoli gla-
ve veniale. Z veseljem je očetov pogled obital
na lehkki hčerki, ktera se jim je nekoj še ve-
liko bolj zala zdela; imela pa so jo tudi neiz-
rečeno radi, bolj so se zanjo bali, kakor za sebe
in huji rane bi jim nobedim ne bil uselkal,
kakor gžuba Meta. Postala je ona njih sama
nada po odhodu Matijata in se rajši so jo
imeli. Ubogala je pa tudi Meta vse z vese-
ljem, kar so ji oče le pomignili; mati so ji
bili že pred enim let m umerli. Na terz-
nih dnih, ko so oče kypčevali, je čula vča,
sih celo in sskerbjo očeta pričakovala; zmi-
nam se je kala, da bi ne usonili, ali pa,
da bi se jim kaka Druga nesreča pripetila
ne bila, ker včasih pri dobrih tergih so se
ga tudi precej naserkali. Ko so pa domm
pvišli, so bile prve besede: Na Meta, pisa-
no struco! —

No enmalo počakaj, da si spet prijro naba,
sem, pravijo oče; ti bom pa povedal, kaj
se je mojemu staremu ojetu primerilo —
Bog jim daj nebesa! — Pravili so: Ko so en-

Kralj iz Verhnjke vozili, gori na široki Ljub-
 ljanski, ker se ti nisi čela, da so precej en čas
 povodnega moža preljali. Dolge preč niso hoteli
 verjeti, in so rekli, da to ni vse v krip ni, ta,
 kralj pa so se sami prepričali. Obenjo se narač,
 ker se sumerje slisali in prvi svetlem misenja.
 gledajo moža, ki je bil isto kosmat in sivo vr-
 lik. Ljubljani, ki je vendar tam toka, da to
 nobeno žrdjo do dna ne prideš, je do Kolena
 breidel - kmali je bil prvi čolnu. Silno se se ga
 oče ustrašili, ker slisali so, da če je le kolikaj
 ljub, čoln preverne ali pa čolnarja ga pete na,
 grabi in ga naravnost v udo tresi. Ko je en čas
 čoln derzaje, dalje koracil, in take valove po-
 ganjal, da je čoln kar sam naprej tekel, sek
 svet na zadnje v kermo, nage v udo mole, -
 takrat so rekli, da so mislili, da se mora vse
 skrop protopiti. Djali so: »Laj sim vendar že
 po dvanajst sezijev naložil, pa me vezder
 se nikoli ni tako težilo. Jaktič mi: Le naglo
 vozi! Le naglo! - urno! - urno! - roino.
 vidi, poprej bova v objubljen deželi! Ate,
 mi strah in groza tako moč ča, če sim ta,
 ko veslal, Da sim bil ves moker. Silno mi
 je bilo vroče in gleval sim, ali mi se tejejo
 kerovne kaplje začela; - čoln pa je tekel, ka,
 kor bi ga burja nesa. Kanton tako enki at
 do globocega tunfa prideva, že blizo Ljublja,
 nice mi reče: Staj! do tukaj je dosti, xda j
 vno doma; le dobro glej, in pazi. Če se bodo
 bele pene za mano cedile, poiari vozi, in ju,
 tu ob otmih pridi na breg, po plavilo, pa

dobro zapaxi! takrat, ko bo že prvni solnini odsevi; zagledas pa rudiče pene, pa tako hitro jundaj, kar je nar. bolj mogoče! Ko te izusti, ploskne v udo šterkonk! Plošč: se take pene, da se mi kar čoh naprej splavile, bile so vse bele. Meno pa šele zdaj prav groza in strah spreleti, se hitreje jamem veslati in prikoru, čil sim do doma v poldrugi uri, za kar sim nicer dobre stvari potreboval. Pa tudi, ko sim doma dospel, sim bil tak, kakor da bi bil iz groba naraj prisel, kar na klopi sim pa del, nisim se skoroj xavedil. Toredal mirase dogodke te noči svoji zeni, Mera me je posebno s plačih izpraševala in njarjala, kaj da bo, v čem bi obstalo, ali to zlato, ali srebro, ali skerlat. Zjutraj se je že solnce prisijalo, se prebudim in zagledam zeno, ki se s kislino obra, kom pri postelji stala, Poprašam, kaj da ji je, ter mi odgovori da je bila že ob šestih na bregu, ko se je solnce dobro vxxa gor pokaza, ko zagledam velik črn pišker, mi navajepri, povečuje; včas tje tečem in vidim samo o, glje. P. jeze zagrabim pišker in tretim, vse skup v roč; pa ravno takrat je solnce dobro prisijalo, voda se je bliskelala; pogledam pod noge in vidim, da so bili trije cglu na suho pravi in postali bile cekini, vodi jih, veie in mi jih v žepa pokaje. Blisketali, so se, kakor luč in jel sim se gmijati, da verjet mora biti ta, ko ravno, da ne počaka pravega časa. Vi. nis, si rečem, mitra bi bila zraj lahko tako be, gata, se bi lahko xprašala, koliko Pa velja, tako

pa sova po svoji teoriji in nemarnosti spet pri
starem. "Vidiš, to so mi oče pripovedali, če na
zadnje pristavijo oče. Metka pa reče: Kaj pa
vi, oče, ga se niste nikoli videli? Ali —

spet se je slišalo ploščanje in mevrnvanje, na
zadnje pa potano ropot, kakor da bi se bila šta-
la obrusila in z germenjem v vodo zavahala;
videli pa ni bilo nič. Potem je bilo spet vse mir,

no.
Oh, oče, mene je tako strah, reče Metka, in jez
se tako bojim, da bi se kakša povodna pošastna,
ma za Kerms ne obesila! O, tega se mi ne
boj, je potolajijo oče, sva že daleč v Pisci in tu,
Kaj sem jo le malo klerikrat pribrodi. Je že mo-
rebiti kakša druga povodna žival, kakšen tu,
ali kaj takega.

Oče pa stanijo ti povodni možje in kje
jih je naj več.

Kaj bolj se derže gor proti Verhniki, kjer
je v Ljubljani toliko globokih tunfov, pose-
bno v Germeru, to je ta hribec proti svetni;
tukaj pravijo, da je njih prava domovina
in stanije njih cela rodovina. Imajo žene
in otroke; gori v Kumu pa stanije Krim-
ski mož, od kterega pravijo, da je se vse oči,
ju. Vlada, v celem Kumu, prikazuje s: derwar,
jem veidel, kadar prav germi in treska in
marsikterega prekucne. Velikokrat se pa Krim-
ski in povodni mož srejata in strašno se ži,
jeta; pravijo, da, če se pri vodi skrešeta, je
taki ropot in tresk, kakor da bi bil sodni

dan in gorje takrat čolnarju, če je zderomi
napolnjenim čolnom blizo, ta jih gotovo več
ne prodaja. Kakšen je izid tega boja, se ne ve;
Da Krimška živino povodno vender le preb,
si.

Oče, pravi Meta, uni teden sem jez blizo be-
ga krave vračala in sem tam gračen za ger-
man videla dva majhna, kosmata fantička,
ki sta se, staklo fletnim pipetkom tik žicevi,
grala. En malo bliže stopim, pa stopim na,
prej in ob germ zadenem; takrat pa me za-
slisita in planeta kakor žabi v uho in njih
bile več videti.

Kaj, povodne fantičke si videla?! res? pa
mi se nisi čisto nič povedala; ka bi bil jez
to vedil, to ne bi bil v Ljubljani ozel, to
je nar bolj nevarno, posebno pa če se takim
deklecom zvitkajo, kakor si ti. Travijo, da za
takimi povodni mož postopa, le nikar več
tako doli k vodi ne prizeni!

Med takim pogovorom sta se že daljši po-
žici pomaknila in vidil se je spet visokifar,
ni dolp. Nebo se je spet jelo v oblake zavi-
jati. Oče vstanijo, denejo pipo v žep in dobro
za veslo pumiejo. No Meta! se hitro, se ene
petkrat dobro pitirneva, poltj sva pa vna,
če ne naju spet ploha vjame. Ko to izustijo,
jima Meta oblevela v naravje pada z besedami:
Oh, oče, varujte me! varujte me! Preplaše,
ni se ogrejo in vidijo moža, kosmatega, veli,
hega, kakor smereka, oči pa so se mu svetile,
kot kake. Bredel je k kraju, pa izruvaldke,

92. Le verbe in zarjave s čudnim glasom, kakor
da bi tulil in mukal. Ti le hitro! le hitro!
le hitro! Memi je Krimski mož vse pobral,
jeno in otroke, jez mu bom pa netoj poka-
zal! jez ga bom zmahal. Ti le hitro vozi, tebi
ne bo ta Krimec hieni ozel! Oni teh besedah
pa napoti proti Krimu, in slisalo se je šeda,
lječ, ko je pu močirji čmokal.

Stari Anton, tako se je klical čolnar, meto
varno sta pla položji in šel mu je čoln, kakor
nikdar poprej - kar na enkrat sta bila doma.

Turica. (L. Baril).

Le rassajaj, brušo, bruši,
Strašno buri ti vihar!
V sercu mojega zadriši,
Ače pomiri slabo stvar!

Mraz in mež! le gospodujta,
Zatirajta, kar živi,
U ledene sponi vkrjda
Serce, ki neznanu skli! -

Ali kaj! - požar presilni
Bo raztajal hladni led,
Čedal bolesti preobilni,
Čedal obupu bo me spet.

Tihotapec.

(Novela. VI.)

(Spis. Mandelo.)

93

(10)
Luna je svetila. Na visnjevem nebu, pokle, pom je le tu ali tam kakka sivkasta, megla od vetra povena, proti zahodu se gibala, so migljala, li milijoni zvezd in med njimi luna, kot pra, starica nesterbilnih zvezdnih ovca. Skozi obroč, je gostega gojzda je padala le slabo nujena su, pa na ravnem je svetila z mojšo obledene go, ve.

V gojzdu na sivi, z mahom obrašeni stla, li je ležal mož v široki plaši zavil. Na strani so ležale gosli, ki jih je z levico rahlo deržal, z desnice pa je podpiral glavo. Zdalj pogleda v isto nebo, zdaj v čisto Savo, ki se je v daljini vidila. Lumnini zartki so se svetili v nji, ki se je vila, po dolini enakka srebernemu pasu, v kterega je zlatarjeva roka precenjenih bise, nov brez števila nasula. V časih pogledal je tu, pi v sinje gore, ki so mepile prozor, in so pile, zartke luč in se svetile v belkastem svitlu. Ne, premakljivo sedel je že dolgo, le da je časih neve, Doma zapela kakka struna, ce je v globokih, tež, kih mustih zastokal in nehote strune teroneje zagrabil. Misil bi bil kdo, ce je mertva po, doba, s cigar lasmi, vrtet igra, ali po igare goslih furja brije, da jim rjuje glase izvabi.

Oh, kako meini, izdihne iz dolgo časa, ste, ni prekivarci mirnih vasi v dolini, kako sreč,

14. ni vi pastirji v planinah sivih gora, vi lovci
v gostih gozdech. Vi ki ste zaroceni naravi, ki
vam serce le ona poji, ki vam serce le zanjo
bije! Vi ljubite njo, in ona ljubi vas. In nje
oc! ali je morebiti brezdušen Armog, ki hoce
z neznanu silo zatreti ljubezen, ki vas vabi v
njeno naročje? Ne, nikdar ne! Kakor oc svo,
je sine k sebi vabi, da jim podari blagoslov
veselega snidenja, tako vas vabi on v naročje
svoje hčerke. Na njenem sercu, vam klise, se
ogrejte, na njenih kolenih se gibajte v sladke
sanje, iz njenih ust pijte ljubezni med. Tak
je oc vase ljubljene! - Oh! ko bi bil oc mo,
je ljubljene tudi tak! Se danes hitim pred
njeno oblicje, se danes je kussrem na zalob
celo, se danes ji v laknem neverstni perstan
na njejni perst.

Da kaj, ko bi ga ne hotla! Ko bi me bi
la pozabila v dolgem casu ločenja, ko bi si
njeno serce bilo izvolilo drugega. O ne! nikol,
li me, tako ne more biti! Kako sladko me
je pogledovala na stolu, ko sim njene roci,
ce si vezi jemal! Kako glasno ji je bilo ser
ce, ko me je zagledovala, kako je obledovala,
kako se je videla v mojih pokrah?! -

Ali kaj, ko bi bila ona le za resitelja
svojega, in svojega ometa tako gorela, ko bi
se bilo oko le v zahvali, da jo je iz ropar
skih rok otol, tako milo pobesilo, tako zar
ne se z osvoboditeljevimi vjelo? - In kaj, ce
je prav tako, saj je resitelj, vendar se jvan,
in ce gori za resitelja, oh potlej gori zad,

vana dvakrat.

95

Tako je govoril Ivan na samotnem kraju v Jelovici, kjer črna ni bila tako gosta, kjer je ena skala molela izmed smerok, da se je vidilo z nje po planjavah in po snežnih krah gorenških. In vidilo se je v grad & rje, gore ljube, njegove Ane. Veikrat je medtem zagrabil za strune, da so zabrenčale, in zopet zabrenčale v jeklu skalovja. Ko tako govori, se mu ^{not} glata zarja razpne radost po obrazu, gosli vzame in jame peti. Bil je nekđaj dober, zelo obrajtan pevec. Gosli so mu bile tu v samoti velikokrat edina tolažba, če se je serce v tugi utopilo kollo. Oh, izdihne potem, ko bi smel le eno spruibo, le eno iskrico prepričanja, da me ljubi, da mi je zvesta!

In jame tih in rahlo prebirati strune in se zamisliti globoko. — —

Prepričati, da, prepričati se hočem - tako izusti Ivan naglo in skoči na noge. Gosli vzame pod pazho, in urno koraka proti kleti — — —

Zopet sije luna. En večer pozneje je Jan dej za Pustim gradom gre psiari in gami, sčeno mož v dolgem, črni kuti enakemu plašcu, na glavi klobuk s širocimi kraji v roci gerčavo palico. Čez rame pa ima o. besene gosli. Psiari gre proti Pustograskemu vrtu, ki je bil za zadnjim delom grada. Pride do majhnih vrat, jih lahko, kakor da bi bil, vrak dan pri njih, odpre in stopi v vrt. Tu smu zopet po dolgem popotovanji, izdih,

Ne mило, o koliko se je spremenilo v tem
iasu! Tu ta grčda, ki je nar lepši cvet,
cegovila, je sbrasičena z brezbarvno krogulji,
co; tale klop, kjer sva si pripovedovala o
svoje sanje, je sbrasičena z belim mahom,
in tale lipa, tale lipa, pod ktero sva si ju,
segla veim ljubezem je preklana: razpušila
jo je strela! - Le ona - ona se ni spreme-
nila, le lice je enmalo obledelo in persi se
ji dvigujejo više. Tako je igrala vroda z oks,
lus tole, in se huj, stokrat huj igrala je
z mano.

Zdaj zasumne vejice pri vratih, ki iz gra-
da v vert peljajo, in Ana stopi počasi of
vert Roke derzi naskrižem iz persi in
glavo nosi globoko pobešeno. Mirno stopa med
grovami sinter tje, zelo zamisljena. Zdaj od-
terga visnjevo cvetlico, jo suče med persi in
jo mило ogleduje. Izdihne in jo verže na
tla, oterga drugo in jo ogleduje zopet, ka-
kor bi bilo v nji nekaj davno izgubljenega
ga nasti. Zopet izdihne.

Oh, se me ljubi, izdihne tudi moj z
goslimi, ki jo jo nepremakljivo ogledoval.
Stal je za nizkim germičkom, od kterega
malo oddaljena je stala Ana. Zdaj je car,
peie se enkrat, serce ne tresi se, hodi mir-
no. Tu je dolocivna ura, da bi bila
preina! Prine strune in jamne peti, med
tem ko Ana z gaudenjem in s preslav,
nim nemirnom trepetaje pred germom sto-
ji, in se, kakor bi bila v grona zapeta,

99
iz mesta premakniti ne more. Pevec poje
stahim sladom zdaj trepetaje zdaj močno
zdaj jokati, zdaj prosijo, de bi bil omecil ser,
ce nar tešo, de bi bil spreobemil ljubo nar
lotj nezvesto:

V belem svitu blede lune
Vbira pevec tujen strune,
V zrak večerni, nilo poje
Toži zvezdam bole svoje.
Tvo luna, luna blede
Za oblaka njega gleda,
Zdaj obliče svoje skriva,
Zdaj prijazno zopetsije.

Pevec lire strune game,
Poje nilo srčne rane,
I ljubezni čudne slade
Od obupa i od nade,
Tvo, ko se njo poljubil,
Tvo, ko jo se srčen ljubil, —
Zadrjic prekriho zastoič:
Sreče m o so da noič! =

Solza mu oko zalije,
Mu na licu sledem sije,
Kot u jutranji naravi
Rosa lešketa na travi.
Milo strune ^{kmalo} ~~zda~~ donijo,
Kmalo divje zaversijo,
Milo pevec kmalo joka,
Kmalo divje toži, stoka.

Zadržiti jame govoriti
 Samga sebe tolažiti;
 Tče ljuba, vpraša sebe,
 Kakor pred se ljubi sebe? —
 Serce bij te, pa ne povi
 Zvedlo boš v pridodrijinovi,
 Ali ljuba ti se zvesta,
 Ali je drugemu nevesta?

Devca serce up unarne,
 Wno gosli zopet v zarne
 T hiti, proti gradu sooje,
 Strune obere in zapoje:

Dolgo stokal
 Sim in pokal,
 V glase mite
 Strune obiral,
 V zvezde jame
 Se oziral,
 Kot bi bile
 One same,
 Ki o nesreči
 Ino sreči
 Svetje narne
 Zmir enake
 Zmiraj krasne,
 Kot pred leti
 So svetile.

Ko se gore
 V glatji gore

Zablisijs,
 Jamern peti,
 In prepream
 Dan za dnem,
 De rosijo
 Se hvade,
 Se zapade
 Solnce žarno.

Strune glasi
 Pa žalvarije,
 Petje moje
 Zdihovanje;
 Zdihovanje
 Tok skalojã.

Kdo odpravi
 Al ozdravi
 Bolecine
 Mi srca?
 Kdaj nek nime
 Tok solza? -

Teb' se gnane
 So zdravila
 moje ranne
 Tebi se,
 Ki ranila
 Si sercã!

Draga, ljuba,
 Ti se sveta

Je obljuba
 Meri dana?
 Ki je sveta
 Ana?! Ana?!

Jvan! Jvan! zakriči Ana in skoči ka,
 kor brez uma tje, kjer je pel predobroga,
 ni glas. In Jvan, v veselje neizrekljivo
 vtopljen, verže klobuk na stran, spusti
 gosli in tu se ležita serce na serce, licna
 licu in — stoji pero, in ne skušaj popisati,
 kar popisati ne moreš. —

Dolgo sta si ležala v sladkem zamaknje
 nju na persih in le besede: Jvan! Ana!
 ste se čule iz njunih ust. Zadnjič se iz
 terga iz njene objeme in za roke jo prim,
 si ji gleda milo v oči.

Oh kako čuden si Jvan, reče Ana, kiga
 je z začudenjem ogledovala, kje si ven,
 der hodil ves čas, kar si šel od mene, a
 ti se ti je dobro godilo, si kaj mislil na
 me Jvan! povej mi resnično, ali si glo
 mislil name, Jvan? Kajne de si mislil
 saj berem, vse v tvojih očih. Oh ko bi
 vedil Jvan, koliko sim jaz trpela, ta čas,
 ko te ni bilo, oh koliko solza sim prelila
 zato. In resnič, me ni hotla zapustiti.
 Lej, pred enim tednom pripravljali s mi
 oce mladenca in mi zapovedali, ga
 ljubiti, Jvan, ljubiti ga so mi zapove,
 dali in mi rekli, če bova v kratkem
 mož in žena. Oh, Jvan, serce mi je

101

počiti hotlo. Pres de je lep, znabiti tudi
dober in hraber mladenec, ali dokler
imam tebe Ivan v svojem sercu, ga ne
morem ljubiti, no bi bil lepsi, kot vsi
mladeni celega sveta. Ozdaj, zdaj, ko
imam tebe zopet, o zdaj naj beži, jut
ga ne pogledam več!

Tak ti si zaročena, Ana, vpraša Ivan,
čigar veselje se je nagloma v žalost spre-
menilo.

Čisim se njegova žena, reče Ana, tu
di z popesanimi oimi, pa č se ne spre-
meni, bom kmalo nar nesrečniš
stvar na zemlji.

Anu misliš dati roko, reče Ivan, s po-
gledom, ki ji gre v dno srca.

Oh, če bom mogla, odgovori Ana.

Ali bi sta z mano? vpraša čez nekaj
časa Ivan.

Ko bi priprustili, oče reče Ana, sta,
možljivo.

En č bi se priprustili? vpraša Ivan.
Ana molči. — Na njeni pogledi pravijo
žaldosti glasno: „Kamur hoies, ljubika,
mur hoies!“

Kar se odpro vratne vrata, in nar,
tanjko krog sebe pogledovaje gre mlade-
nec po verhu.

Tu je že, reče Ana, in spusti Ivanove
roke. Gotovo je slisal tvoje petje. Oh
Ivan, zdaj bos mogel iti.

O Bogom, draga! v kratkem sinjo,

102

pel tukaj, pa drugače. Ana se vstrašise me. — Tako rekši je gonice objame in stopi tiho skozi vrata, skozi ktere je prišel, in gre počasi, kakor mož, ki ga stare leta te, žijo, po griču.

Kdo je to, draga gospodična, vpraša mladenci in gleda za Hanom, ki je tako mirno prepeval.

Star pevec, gospod, ki se s petjem ži, vez sluzi, odgovori Ana.

Pa vi ste zelo ginjeni, gospodična, ali vam je tako milo na serce pel?

Milo je pel, milo, reče Ana.

Gospodična, reče uni, tu je že prebela, dno, v gradu vas čakajo, draga. Bi lišli z mano?

Ana mu poda brez besedice roko, in gre tiho. Zamisljena na njegovih roci v grad.

Romary

(Sp. Bril)

N---ov trebuk sikhayoci.

1.
Kdor bi hotel tebe objeti
Mogel tisu rok bi imeti.

2.
Prej na blimp Nelsona biza valil
Kot tvoj trebukček mali bi obalil.

3.

Le bi tvoj trebuh sod le bil,
Vina veder bi stovanj zbil.

4.

Le bil tvoj trebuh bi sod
In bi ga praznili povsod,
Povsod sto ust bi imeli
U vsakih imeli sto žrel,
Tri žrelu imeli sto vrat,
Pr vender, verjem mi brat,
Le sto dni bi ven in ven pili,
Bi vsega te ne izpraznili.

Povodni mož

(Narodna pripovedka, G. Jamnik)

II.

Tudi na Jgu so mladenčji živi, tudi
cele noči vasujejo in se okoli spavališč de,
klet radi potikujejo. Minal je božič, in
nastopil presveti predpust, ki je ponovno
ne pumatke se oživil. Pričeli so se zdajje
niti, ženiti so se koj naprej, sklenilo
pa se je le malo ženitev. Posebno dve
devo ste radostnost Garskih mladenč,
cev vnele, bila je ena hči starega col,
narja Matevja, že znana škota, druga pa
je bila Studencičeva Polonca. Bile ste po
sodbi vsih naj lepsi dake cele fare. Raz
loček med njima je bil ta, da je bila
perva tri leta mlajši, bolj tiha in mol,

104 čica. Imela je le srečanje premoženje in
njeno srca se ni za nobenega gorelo.
Premoženje njeni z očetovi in zaslužkom
je ravno občema zadostilo, doživela je bi-
la Polonca hiš naj bogatejših hiš; dose-
gla je že dvaindvajseto leto in mami,
kterega je že za nos zoodila. Imeli so pri
Študenem tudi karamo, kura ni nikoli
praznih, miž in klopi terpela, in več
del so se le ob eni ali ob dveh po pol noči
luc ugasnili. Tukaj so semfadeni zbi-
rali namsluke in naklepe koval, in se
potem na razne pota razšli:

Začele so si zdaj stare in mlade ženi-
ce, na ulico sejitati, de bo ta predpust
taka proroka, de bo kaj, ker vse se tako
kaze, de bo Štembalov, Andrej, Meto hiš
starega Matevža vzel. Drugi so pa ter-
dili de tako rečne ne more vzeti, ker se
že s Polonco dolgo precej časa rada vi-
dita. Bil je Andrej 25 let star, lepo iz-
rasčen mladenci, prvorojeni sin tu-
di zelo bogate hiše; bil je vren in vren
čolnar, premožel je sam 5 čolnov in
dve ladji, ker ni samo z devrmi, am-
pat, tudi z žitom kupičeval, in golo-
vo, vsako leto sajenkrat na Grovaško
šel. Luce pa je bil vodja vseh fan-
toških naklepro. Le ena hiša ga je
od Študenčevih ločila, in obiskal je vsak
večer Polonco, zato se so kdaj že govorili,
de tu bo poroka; pa kaj je bila pred

105

štirimi letni govorica, se zdaj ni pa-
stala resnica. Nikoli si tega razjasniti
ni vedel, le bistri opazovavec bi bil spo-
znal, da se je zdarnejele z navade obiskna,
jeta, in da nemarala ravno preveč,
den za družega. Andrej je bil vsak ve-
cer tam, ker so iskreno vrnice imeli,
in ker so se tudi njegovi pajdasi inaj
raje tam zbirali.

Kar na enkrat zajenejo glas, da bo
Meta njegova. Loosod, kamir je sta
so jo nevesto pimenovali in eni ji k
tako bogati genitvi svico vošili, eni ji pa
odsvetovali in ji pravili, kaj je imel
že s Polonco in kaj ta tega ve. Meta
je pa le resno, terdila, da se ne pozna
moza, ki ima njen žen in postati.

To je bilo pa tako: Andrej je vselej
pred terzini in dnevom k očetu Ma,
terznu. o opravih prisel, da sta se pa
menila, kakšni kup je kaj zdaj, kdaj
bota drugo jutro odrinila i. t. d. sicer pa
se ~~ma~~ ni dosti pomudil, ker se muilo,
da se ni dosti razsvetena zdela, in je
njegove, oči le malo nase vlekla. Le z
Matijatom, njenim bratom, sta se Ida,
kter je bil doma, včasih en malo po-
noričevala in jo potem večkrat skupaj
s Studentu zavila. Zda pa kene pol
leta sim je večkrat le samo iketona,
tel z njo se pomenkoval, in v kratkem
je opazil, da je kaj gata deva postala in

ni de Polanco, katero je sam najprej gornj
gorjo imel v marsikaki zadevi pre-
kosi. Zahajal je zdaj raj tje, in takrat
nehano raj, kadar je vedel, da četa do-
ma ni. Spričo vedoval je zdaj prozi-
mi, ker so bili dolgi večeri, in ko je kje
ta predla, od svojih vožinj po Slov-
skem, kar je ona kaj verno podlusa-
la. Od ljubezni pa je se malo vedela,
ki pa ni, ker romanov ni brala, je
sicer tudi se obiskala; zato se ji
tako smesno zdelo, da se je vslej čim
drejerega pridoda tako veselila in
de ji v njegovi družini ure tako naglo
teko.

Brata je sicer toliko znanla, da se je večer ne-
je od svetnikov ali kakih druge družine prase
brala, drugo, amiko pa je je malo mesta
vala narava.

Čudje niso torej brez uprcha se pitati, de
bo se ta prednost, gotovo pa po veliki
noci gemitranje. (D. sl.)

Mladenci in potok.

(H. S. Jenko.)

Mlad.

Kam potok valove nemirno valis?
Čim dalje in dalje se vedno hitiš?
Ne beži tak mirno glaj zlatih svetlic
Ostati si tu rago varja te klic.

Polok:

117

Mladenci, ki samisi sikh menestojis.
Iz žalostnim okorn valove sledis,
Zemutek nazaj, ki bej živo hiti,
Jih sklici nazaj, ki pretekliso, dni.

Mlad:

Ah pri jih ve, zgorniliso kakor dih,
Lahvalo, oh kolkrat sece je pranzih!
Zaprutili komaj so kalen spornin,
I umi ter tje ceren spornin bolecin.

Polok:

Hot tebi nazaj set preteklidz ne bo,
Valevi mi mijsi nazaj ne teko.
A toda me hitro navdoli pridi
V narocje me roka dencia zeli.

Mlad:

Le hiti, pod solncem pa stalnostini
Po skusil sem jaz, to skusil si ti,
Po skusile roze ki tukaj cveto.
Spetovo tud bodo se leto leto.

Oba:

Ah stalnosti, muna, ka' k'rije, nebo,
Tak potek i' obvek, tak roze, verio!
I celo zivljenje se kratho terpi,
I celo zivljenje nekrese se dni!

Lihotapec.

(Novela. Sp. Mandela.)

VII.

Ljudni občutki so rojili ^{poprilih} Ivana, ne in grofa Ivan, vidši nevarnost v kateri je Ana, iskoži ktero bi jo znalga vselej zgubiti, nusti iudne misli, vsotjern sercu. Misli na zvičaj, na ponij, ne prošnje, na silo, de bi Ana dobilj rok starega starega terdovratnega, iz objeme mladega ferkolna. In kar se mu zavnro zdaj dobro, krasno zdi, zaverze v drugi minuti, in preteie ura in zopet preteie in sklepa se le ni.

Ana je bila vsa drugačiv po testemodne, on; o zacetku je bila sicer za mislje na, pa kmalo se je srce nekoliko radosti od, nerlo, kor zampala je v Doga, bolj pa se v Ivana. Njegove skrivenostine, z milim, ne njeni, nistih veliko, veliko pomen, živem pogledem sprembe ne besede: „Ali bišla z mano?“ in poslednji: „Kma, lo me zopet vidis, ne vstraši se me! je vedno dorijo na uho.“ Priselbo, saj je obljubil, je rekla večkrat gredé v visoke sobe, „Da kdaj?“ izdihne potem in pogleda po daljini, ktera pot bo pač zagehenega v njeno objemo pri, peljala. Nekoliko časa je potem nepremak, živo stala, i slednji z besedami: „Saj mi je obljubil“ potolajena in vesela

odšla. —

109.

Staremu grofju je tudi čudno po glavi šlo. Enkrat je mu je bilo že skoraj žal bilo, da je Ivana Miha je še prej vendar zelo ljubil, tako ga do od, podil, pa kmalo častna želja porri, slike vse sprodirnila. "Saj ni blagoro, den." — Ko je pa črna dan za dnem bolj žalovala, je hotel s tem porra, gati, da ji je prepeljal, moja po soji volji. Pa črna se ni zanj zmenila in to je grofa zopet razkarilo. Posebno pa je grofu po glavi rojilo, kdo bi bil nek umi, ki ga je otel iz rojarskih koemyljev? Krog in krog je bil vse iz, masal, pa nitne mu ni mogel te, ga razjasniti. Vnebo je pre malo zaupal, da bi bil vesel, Bog mu je kakšni legion angeljev na pomoč postal, vojakov v okolici ni bilo, ni kmetje, pa mi so zagotovojali, da njih nobeden od člega vojota ni mu, vice vedil. Rad bi ga bil poznal, se rajše v svojem gradu ga sprejel in se mu zahvalil za pomoč ki mu jo je podelil v prvi strašni uri. —

Bilo je pet dni preteklo. Kar mi, jezdi gospod v zali viteški obleki na črnem konju v grad. Anna in ženin sta bila, ravno v zgornji sobi in sta gledala v daljino, od koder je ptujec jezdil. Zdalj pase je škod za

110
govi, na kterém je bil grad, ker cesta
je od strane v grad peljala. Na en-
krat se prikaze na dvorišču. Konja
ustavi in pogleda po oknih. Karja
paži itno, roko na srce položi se rahlo
posmeja in priklone — in tna ga
sprotna, in pade z glasnim krikom
znak na stol. Premitku pristoi
skerbri ženini, jo vzdigne, in popta
sije s tako silo po vzroku te prigodbe,
de Ana ne more drugače, kakor mu
no laž skovati, de se resi iz teh nadlog.
»Oh gospod mi reče, ste bili li steji,
de niste vidile strašne nevarnosti
v kteri je bil jezdec, kose mu je konj
laho plasnol na zadnje noge prostou,
vil in ga škocjal na terdo kamnje
vergel.

Hem, hem wie pomislivo ženini,
nisiin vidil, gotovo ne, grabiti sim
preveč zamaknjen v vase bele lica
gledal?

Priligravco! zaverne Ana neje,
voljna, in gre od okna. —

Bil je Fran potuji jezdec. L. vi,
leškim povernom je hotel skusiti,
Ana si pridobiti. Malo je su er od te
zvojaič upal, ker je Ana in clage
izvoljenega moža; pa misil je ta
ko saj zapet k Anni priti, in i bi
sie voljen ne bil, ji oznaniti nalaf.
kavzo svoje naricote. Gre k grofu

in prositi, če more tukaj nekoliko III
dni ostati, da bi potem^{na} svoj dom se
podal; tukajⁱⁿ namreč, pristavi ima
jo emi prijatle prosti, s katerimi bi
rad skupaj v svojo domacijo sel. Grof
zlo prišten po tako visokem gostu,
ga pelje v nar. lepše stamce.

Ko sim bil zadnji tu, pa nič Juan
po mnogih pogovorih, je pa slo em,
malo v Kolobar?

Kako menite to? vpraša grof za,
čuden da bi bil ta ptuvec že kdaj pod
njegovo streho bil.

Memm, da se vendar se spomnite
unega torke nič smehlja se Juan,
pa se ve, kakrat sim bil ves drugač.

Saj vi ste tudi blagorodni mož, za
klic grof in ga hoče objeti, ki ste me
rešili iz rabeljskih vezi? Hvala Bogu
da ste tukaj, da poznam svojega osvob.
boditelja. Zdaj morate pa tu ostati go,
spod do zemitvanja moje hiške, ki
je bomo obhajali v stvarstih dneh.
Saj boste ostali gospod, ali mar ne?

Bom vidil, bom vidil, odgovori Juan,
čegar srce je neka bolest zgrabila, če
mi pripustil čas.

Oh! Vi me boste zelo razgalili go,
spod, ako ne ostanete; moja Ana Vas
bo gotovo tudi viditi hotla, saj ste
tudi rijo v uni strasni mi, resili

Grof pelje Juana k Ani in k Al,

112 ^{mojla} Alfonzu, tako je bilo žemmu inre. Koliko se je trudila Ana, da je zakrila svoje občutke; le težko se je krovko deržala. Če si je pa hitro to razložil, da je vsa, možnosti namreč, ali bolje iz hvaležno sti, tako ginjena in tako pa Alfonz. Nje mu se je že čudno zdelo, kako je v tvoj, vi pogled viteza garril, kako ji gozdaj vsak pogled do srca, s katerim živim pa, zobenjorn se o' o' strane po njem spira, kakor so njegove oči v gofca, ali kam drugam obrnjene. Ljubogor je zatorej je hotel se tega prepričati, kar ga je motilo, sklenil je, vsako njuno stopinjo na taryko paziti.

Prvi, drugi, tretji dan bil je Ivan bil je popolnoma neobčutljiv za Anu, ali bolje, si je prizadeval, neobčutljivega se delati, da bi vsak smn do svojih načrtov v Alfonzu, ki se mnta, di in ravno vase n' dozdeval, vničil. Le skovaj je v'asih Anu pogledal. Le skovaj je njene bele rouce estisnil. Tretji dan, ko grede popoldne vsina vert posepta Ivan hitro pa o'azum, spiva in na rhu: „Drovej pro zoo, nerpu v vertu! Menil je, da nobeden ni čul, ali vidil. Alfonzu ni n' slo, kakor sohol je misel o' po vsih straneh, in beside, ki jih ni stisal, si je misliti, mogel. —

Arailo se je, ko Ivan na vert pride.

Kmalo za njim prihiteli Ana liho na vrta, 113
in mu pade na prsi. Oh Ivan! izdihne jokaje, zdaj
si se sam preprical, kako da je!

Dolgo ji gleda Ivan v objokani, obledeni obraz, dol-
go ne najde besede.

Mi ne veš nobene pomoči, vpraša dušje Ana?

Pomoč, zaverne Ivan klaverno, je tukaj težka, ti
večim vem za to, da se poroki ustaviš, in jo takto
dolgo odlašajš, kar ti je mogoče. Večkrat čes sam to
stori, kar ti mi sami storiti ne bili mogli.

Kaj pa vendar misliš, vpraša Ana, Da bo, če ti ta
čas predehel; oče bodo le videli in kaj hočem jaz stori,
ti?

Kar jaz mislim, ti se ne morem povedati, pa če
tega plujega pobelina pri očetu ne spodrinem, in če
ga na nobeno vižo iz grada ne spravim, pollej —

Ha! ha! ha! se začelisi strahno krohotanje izza
germa, kjer sta Ivan in Ana stala, bomo vidili, hja,
ti gospodeti, kdo bo poprej iz grada, bomo vidili, ha!
ha! ha!

V temi besedami skopi izza germa visoka postava,
in gre vmejuje se in zamičevaje na ljubo se iziraje, sho,
zi vortne vrata. —

Nebeška mati! zakriči Ana, Alfonz je, vse je sli,
dal. Ivan beži, lepo te prosim, Ivan beži.

Bežati? reče počasi Ivan — Da, zdaj storim sbo,
pinjo, katere meni in tebi ali srečo ali pa nesrečo
prinese. Tukahj oxemi list, pa ga ne odpri pred, da jaz
iz grada pridem, in stori, kar ti list pove. In kdaj,
ljuba, bodi zdrava, ne žaluj! s krakim bo drugica.

Taklo rehiši jo goručo objame, se hitro izterga iz nje,
nik rot in hili za Alfonzom, med tem ko Ana liho,

114 Na noč pilop pade in mile solze toči.

Ko Juan v grofovo sobo stopi, vidi Alfonza, ki grofa pripoveduje, kar vidil, in grofa, na čigar oba, zdi se jesa in začudenje se verabla. Ko ju vaha ngle, da, stopi hitro na noge, in ga pozdravi posili besede, jaje:

Tatko, gospod, kako?

In Alfonz ga zamčljivo od nog do glave meri.

Dragi gospod! reče Juan, Vi veste, kar je, in morebiti še več kakor pa je. Zato Vas zdaj v praktičim poprasam, ali mi daste svojo hčerko, ali ne? V teh dneh, kar sim butaj, mi je razbila serce in njeno ludi zamegori. Mo, je premoženje je tako, da bi se ga vojvoda hči sramo, vati ne mogla. Če se Vam ne smili vaša lastna hčerka, če Vam je ljuba njena sreča in mir mojega življenja, ne bodite terdi ne odrecite mi njene roke?

Hem, hem, reče grof, to je jako čudno, gospod, vaše serce se malo prehitro vrtame, in morebiti, le morebiti, si brez namere, ludi kmalo ugasne?

Daj mi časa za šale, reče vojvoda Juan.

Mi je prav žal, gospod, prav žal, jaz sim Vam veliko dolžan, Vi ste mi redili premoženje, morebiti ludi življenje. Kar požehle, Vam dam, zlata, srebra, in kar le hočete, ali tega, kar zdaj požehle, tega ne morem storiti. Temu gospodu je Ana obljubljena in - besede prelomi, si ne morem.

En jaz butaj ostati ne morem, reče Juan hitro. Z Bogom! gospod grof! Zdravi! ljubljince neoeske!

Tako reče Juan z zamčljivim pogledom na Alfonza, se poklone gospodu in gre hitro po stopnicah na dvorišče. Tu zasedla konja in gre pa ne hitro am n pati prav počasi, kakor bi se mu zgodilo ne bilo, iz

grada.

Ha! ha! ha! se smeja Alfonz, ki z začudenim
grofom za njim gleda, kdo je pred iz grada? Kdo? Zda
ji že smeš povedati, kar misliš, in Ana ti se že smeš
ustavljati, v tveh dneh, Ana, ti je zati gumpiec iz
mišti in v štirinajstih dneh si moja, in potem ha! ha!
ha! potem smeš zopet priti, če hočeš vtenstvo skozi
vrata jo nazaj potlačiti.

Alfonz, reče grof, Vi se smejate, pa verjemite mi,
na tem je več, karor se pa kaže.

Več? zarpije Alfonz, se bolj se smejaje, morde to, de
que pu doline, karor ti mi bili štopnjeti, slame odzad
zagali?

Alfonz! Alfonz! znga grof, vi ste še malo prebiti
sam —

Pa bodi shišen, raiverne mi hitro in hali naverd,
kjer je poprej Ana, karor mu je serce reklo, nezvesto A,
no jmolil.

Na zbiranje.

(Sp. Jermo.)

Na boga se zgabi daj i klaki;
Kaj t plavilo da ti ceteri mati,
Porno se kat doktor bo učil,
Zidaj, karor, zakaj si tiri prelil:
Daj se v bojih klaki za cesarja,
Vsak dan da dvojačo ti denarja,
I če boš za vohomej rasopal,
V slami te bo pohopaki dal:
Bij se za prostost, za demovino,
Prišel ne boš v raj, ne groba tmimo,

Ne stal, ne ležal, ne sedel, —
Malo nad zemljo boš doim imel.

Lovodni mož.

Narodna pripovedka. Pis. V. Lomik

(Daje.)

Sk družin ponočnim mladencem se je zdaj pri,
družil mladi, zal, ki je tudi redno jel k studencem
zahajati. Bil je velike postave, širokih nos, vogelno-
črnih las, bolj bledega obličja, in diven ogenj mu je iz
oči svigal. Bil je kmalej krasno opravljen, posebno se
je razločil s klobučasti podstrijeti, katerega je versta
srebrno-blistelčih gumb kličala. Pribel je vsak ve,
čez otoli desete ure, tako se je na stran usedel, mišči
ga ni čez mesecje spil, ah, pravno je po dve uri sedel. Od
konca so ga vsi pogledovali, si na njeva čepali: kdo?
odhod? Kaj vendar da človek. Dutka? i. h. d. Pomne pa,
ko je že navaden, god postal, je vse poliknilo.

Mladenci bi ga bili radi v svojo družbo vzeli, da
bi jim bil kakek plačal, pa ostalo je le pobožno vsi,
to, ker gojila se jim je, kakor mišini z mačko, nihče
si ga ni upal odgovoriti; že vsacega je njegov pogled
tako presinil, da je koj oči pobesil. Le s Polonko se
je silno prijarno pomenoval, katerega se mu je veči
del nasprotni uselca, ga za marsikako reč popraševala,
pa v kljub svoje radovednosti ni nikoli njegovega ime
na ali pa domovanja v misel vzela. On jo je pa le pro-
praševal, ali so ti vsi mladenci čolnari? Kdo je naviz,
verstnejši med njimi? Kam kupčijejo?

Na dalje je tudi hotel porvediti, ktere so nar kras,

niši Devo, nad čimur ve je Polanca zelo začudila, ker 119.
je bila do zdaj do dobriha prepričana, da gorši od nje
je mi!

Nasteje nru ona med Durzim Meko, svojo sosedi:
njo, kakr starega čolnarja in reče, da je prav zaba
Deva. Tho to imbe izusti, ve nevš gost Kator iz sanjzbu,
di, in naglo poprime: Kakera Meka? Čigava hči?
Ali tista, ki gre tudi v Ljubljano? — Ne vem, reče Po-
lona, da bi bila že kdaj v Ljubljano šla, pač, si ma-
lo pomisli, res, saj je unkrat bila, mi je pripovedo-
vala, da ji je moond dopadlo, pa vendar mi je zagoto,
bila, da nič več ne gre, ker bi bila na polji škoraj
umrla; namreč glasno se je ustrašila vidti nekna-
no prikazen pobodnega moža, ki bi jo bil škoraj
potopil, ki se je pa pollej vendar proti Primu o-
bernil. Rekla je, da je bil z mahom obrašerni goripso,
dober; in odskimal jo nobeden na vodo ne spravi.
Ali se kaj moži? Sma se kaj brator? ali to ana do-
movanje imela? prasa nadalje nekna. Kaj, ali jo
mar poznate, ker ste taklo rečovedni? Smen tudi jaz
enkrat popravšali, kako vam je ime? Toliko časa
že ti nam zahajate, pa vas nihče ne pozna, nobeden
se ne spomni, da bi vas bil kdaj vidil.

Jaz mam več imen, Kator je svetnikov opraliti;
ji smetlaji odgoori: — Kako je to mogoče? govornike
bolj razločno; vidite, jaz sim vam vse razjasnila, kar
ste me oprasali; vi se pa kmirej ogiblajte, povejte vem,
Dev, od kod ste Dama?

Pri teh besedah ve nru zmerameno obličje otaja,
in pogleda jo, Kator da bi mu plameni iz bliščičb
oči svigals. Devica pa se vsa vtresne, zdelo ve ji je, da
ji vahn petitenaki stoban namroli vedi. Le opitje

118
vuriga gosta, ki je zopet hotel veljavati, ji iz radne,
ge pomagati.

Ko nazaj pride, je bilo mesto plujca prazno, pa nje,
gov obrasen pogled ji je sledil celi večer, premišljevala
in nganjevala je, kdo je oender ta ptujec, kaj tako
druška, in kaj lahko vse izprašuje?

Drugi večer je zopet pluji gost po navadi na svojim
mestu sedel, in bil je nekoliko dobre volje, da ne kma,
to tako. Pomigne Polona, ki ve ga je dimes, kar je bli,
to mogoče ogibali, nasmehlja se ji in reče: Ne bodite
tako ljubci, pozabite vsa žalosa. Kaj ne, sim vas včeraj
razčabil? Opustite, ničim mogel drugače, ne popra,
šnjte več po teh rečeh, „ura pride, vse bo xve“, zdaj mi
pa povejte, ali se res sheda moža?

Da, odgovori Polona, zopet polotlačena, vidite te,
gale kile, Stembalovega Andreja, to vzela, čez katke
kri ledne bo pa porotica. Nernani pa pogleda naravn,
mooanega zemina, ki je ravno pri nasproti mihi
ovoji lovariji ne kaj pred ko ne pravo varnega pro,
vstoval. Nocoj se ravno pripravljajo ji pod okno pel
iti, povzame mexaslovno Polona.

Ko nernani to razkriji, volane in slopi hje k čeli
mladenček. Ali me ozamete v ovojo družinjo? jih
resno nagovori. Vsi obmolitinejo, pogledujejo se rada,
vedno, naravnije te Andrej besedo povzame: Takaj
ne? Kmaj omro se že mi sami o ki čeri pamentovah,
pa umirej — Ničlo več naprej, zamerknila mu je
beseda na jerslin.

Kaj ne, reče nernani, umirej ste mi shili, ker ta,
ko malo pijem, ali bi vam plačal „odločeni kerat“,
pa to naj vas ne storki, kolikor ga morete spiti,
le gori z njim! Nocoj mi treba, dverne Andreji se

bomo pa Dengitaral pravo dobro imeli, zdaj gremo ne.
Kaj Dengam, ako ti je ljubo, spremi nas. Alo, reče
k' lovaršam se obeliniš, pojdi mo; in vse se vli
jejo skrozi vrata v Duvibi z novim pajdasom.

Fro pod snežnoolino pridejo, popravljajo game,
za, kako so namreč novega tovarša zvali, če črna
budi en peti. Tam podlinost, le začnimo, jim na
gla odverne.

Prez začnejo, ali grozno se je razločil miliglas
našega gošta, vličalo se je, kakor da bi gorčavi gla,
sovsi Duvibi le nazili in to previdi počasi vsi ob,
molčnejo in pnelijo ga vamega peti. Fro je nehaj,
ga začnejo enoglasno hvatki in ročejo mu, da bo
mogel odčitnat smirej naprej peti. Pa kako se
zobzamejo, ker ga ni bilo več v njih vredi, naestnal
ga je zmanjkalo, in Andrej ga zagleda dalječ na
česti, ko je proti bregu koracil. Pokaže ga jim in
biho brez ukanja odidej na svoji dambovja.

Meta in Andreja so prvotkrat klicali, bili so
le trije ledni pred obločens poroto, vsaki večer otar se
zbrala od in pomenkovala od prihodnih zlatih časov.

Novega večera en leden pred poroto je stala 20,
pet nevesta na jurgu, željno je pričakovala Andre
ja, pa gla le ni bilo vstati! Le je mišlita ve vermiti,
kar se po verhu Doli koraci mžkega zaslvišje, po
stoji se malo, in pred njo je stal ne Andrej, ampak
nornari. Meta groza spreide, vličala je že pred od
njega, ker ji ga je že Andrej dobro popisal; hotla je
ročno v hrič vstati, pa ni bilo več časa, stal je pred
njo lep, da se ne kmalo kamo.

Meta, dober večer, davnoj sim te že mišlil obička,
ti, pa mišliti mi ni bilo mogoče, ob Meta ali bi

120 me mogla ljubiti? Oh gotovo bi me, ko bi ti vedela,
kako te jaz ljubim, — Naj jaz zato preterpim — oh Meta
ljubim te od bolelega nesrečnega večera — Meta, vaj
vesi, kaj sim — nič več me ne veseli na mojimi do-
movanjju — vse me gleda in že rube se mi posme,
hrijejo — vsi moji bratje se z mano norčujejo —
Pojdi z mano v moje domovje — vse ti bo na prvi mi
glej streglo — stanovala boš v Germenu, ali pa v elek-
tenski palači, da ti biva le mojab, ali me ljubio? Meta!

Meta, ki se takega nagovora ni nadjala, vsa o-
supnjena odgovori: Samo Andrej je moj! — Ko so
izšli, zasliši smeh, stal je pred njo trški mož, kje-
rega je videla kisti večer, ko se je tudi prvotično ljub-
ljive nagledala. Z ravno tem gromecim glasom ji za-
dani na ušesa: Kar si videla in slišala, nikomur ne
povej, ali — Ni slišala več, ko se pa zave, leži v
Andrejevimi naročji. Ves osupnjen jo poprašuje: Kaj
si je? Kaj se ti je pripetilo? Ko sim prisel, si vsa pre-
plašena na stran gledala in kar na enthrak v medjeti-
os padla. Oh, Andrej, kar sim jaz videla, mi povedati,
oh nečem povedati, pa vaj latki v oganes, kdo je bil.
Nemam? povzame prestrašeni Andrej. Bil je, in
v svoji pravi podobi, res je to, ker smo že dolgo u-
ganjevali, povodni mož, in, Meta zdihne, že zdaj me
groza spreide, če ve na grozno povest zmislim.

Utraje so jo izanesti jantje zvečer ob deseti h
iz Verbinške odšli, pehali so na petih čolnih
Andrejevo bala. Dobro jih je Andrej z istrenim om-
com napojil, in sam je že en četrta ure popred od-
mil.

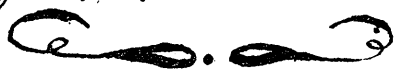
Ko pridejo na tako menovano vohko vode, kjer
je koliko bunfov in germovja, zaslišijo na enthrak

skričati strašni glas: „Ura bije, človeka pa mi!“ Vse u-
kanje in viškanje udihne in nar pogumniši so jeli: Nag-
lo, naglo, povodni mož, povodni mož, oh da bi nas le ne
došel! Le le ko vstane Iga privečljajo, ropet v prisilje,
nim glavom zavriškajo. Pa o strah in groza, ko zide,
nejo iškati, Andreja z njegovo ladjo nihjer ni bilo.

Najšli so druga jutro na celisti vodi pri naj globo-
čejim tunfu njegov razklati, prevernjeni čoln, ali An-
dreja pa ne. Tisti večer, so pravili, ta je Poloneca z nes-
knanim pramo oblečena proti bregu naglo korakala, i-
ni je bilo več nazaj, ker zdornej je že bila govorica, da
Polonec nemanega ljudi.

Metla je samica ostala.

San Danjašni se pa še shi na veliki vodi, pa devr
Katišnega čolnarja voda požre, plakajoči glas: „Ura
bije, človeka pa mi!“

Certice iz življenja Inaki. šnepkovskega.

III.

Pronej je ura dve odbila, že vin bil pri Inakišnep,
Kovčnem. Ko pridem v kabinet, mi pride gospod z ve-
selim obrazom naproti, in mi reče: Ker ste mi pri kor-
stni dretkoberščeki pomagali, vam bom v zahvalo enega
njegovih tralcev podaril. Sicer jih nimam več, kot ped,
pa saj pojdem jutri v prek nalov. Pa vam mende še ni-
sim povedal, kje da ta živčica živi. Ahorevno urin se
že doc leti kucil, in jo zadeloval, je vidim še nihjer
dengod našel, kot le v korlovih kobkih. Ker pa ku-
naj blizo korlov mi, moram dan kroda dalječ iči. Pa

128 se ne najde v rovcim boblu, ampak le v kaiskih, kure
skoli Doc lebi stari kozlički jednajo. Čudno je, da v
boblih starih kozlov in koz ni tudi v boblih od
mladih kozlic keberča najti ni. Dolgo, dolgo umine,
gel to izpariti in umi si veliko kuuče prika djal. Se
le pred umi lednom umi resnici na olov pridel.

Zdaj umi pa že sbečaril životopis keberča, ga tu,
di štiriindvajsetkrat večjega narival, in oveto bam z
nabancijim popisom razločnosti Alidenni na Dunaj
posleč, da bodo beru ko je moč, natičjeno niča poj
de po širocem svetu oznanosat mojo slavo. Oveseje,
katorčnega si bogalinc v kupi banarja kupiti ne
more!

Pa nate, tu imate keberča, katorega umi sam obla,
bil. Stem bevedami ulopi kumizi, vrame majhno stekle,
nico v zofe, ovlini majhni čopci in izvleče enega keberč
ker.

O zaprite, zaprite naglo okno, če ne ga bo vepa vze,
tu, in če bi ga potem ne najdel - strašna misel!

Ko jaz okno veprem, vrame bučko, prekovč žnjomaj
hin živoglast listek popirja, ga namazže na emm vop
lu z gumikom, prime keberča ni ga počasi in varho
nese na popir, ga poravnna, umi berke zavise in noge
stereči.

Tako! zdaj je skranjen, zdaj je pa na Yam, da bote
parili, da ga ne izgubite, ali umi harte nožice ne zlonri
ke, ker sličta bi bilo.

O ne sterbite, gotovo bom namj paril, koš na svoj
naj večji zatilad.

Ho to bi bilo zdaj dobro; zdaj Yam imam pa še measi,
kaj pokazati. Vidite, ravno tu imam pred vabo mo,
šico, ki umi jo lastno vromlad iz gnojnice potegnul,

Précej, ko vim jo pogledal, vim vidil, da je nekaj po... 123.
sebnega, nekaj novega.

Pa pri mušici si nisim upal, vam nove upeciosna,
rejata, torej sim jo postal prijatelj Kőröshemetfegetu na
Ogerstko.

Ker so mušice njegove ljubljentke, je por per vim po,
gledu vidil, da živalica se po boji od navadne mušice lo-
či. Ker navadne mušice so črne, ta je bila pa rujava.
Meni na čast jo je potem Ceratopogon Szechonepko.
stiri imenoval.

Pa kakor vsaki človek, nimam tudi jaz nekoliko sov,
ražniškov. In eden teh je Shucelins, že od nekdaj vim
mu šern v peti, pa sam ne vem kaj. Taj uender no,
benemu človeku mō žalega ne storim, moja vedna skerb
je sreča človeštva, in uender mi imenuvam Shucelins
vedne kljubuje in si prizadeva, tjer koli more, mojčas
in moje zabluge prebiti. In tudi ta Ceratopogon Szechonep,
Kovotki ga v oči boče, toraj je raztravil, da po meni im-
enovana mušica je navadna, rujava je le zato, ker je v gnoj-
nici ležala in za Dakaz navede, da se nobena več ne najde,
in na radnje tudi prištevati, da se ne spada živalim mien
mož dakati. Mislim, da previdite, da so njegovi dokazi
pukti. Taj hočemo, da je živalica tako redka in da on
zdaj ni bil nihče še tako srečen, kakor sam jaz.

Kar pa od imen pravi, to sama neoseljivost iz nje,
ga govori. Meni se mu pod nos hodi, da ni bil še
tako srečen, kaj novega najti in ker v celnem kata-
logu ni nobenega Shucelina.

Pa mi bom že poveril, vajravnno zdaj --- i za
božjo voljo, gotovo ste kiberčeta, kterega vim vam rav-
no podaril, na kta zbil?

Da, gospod, nganzili ste jo, vaš kiberček je šel ra.

124. Kom žvižgal. Sim se hotel uoknebi, pa sim ga z ruto na
tla zbil!

O ne govorite tako lahkomično, zdaj sem, da ne por,
nate prave cene živalice. O mislerere -

Zdaj sim vidil, da sim se gospodu nekoliko zamel,
vil, da bi bil todaj to popravit, sim se z njim vred, kot
očiten grešnik na tla verget, in stavim, da ova Dalj'had
eno ubo med vednimi izdihleji istkala, pa mi bilo ne elu,
ha ne dnka od keberčka.

Tier so me že kolena bolele, sim se skroil z zvija,
čo gospodu gospodu zopet pritrjiti. Na mizi je kiza,
le več umih splošnih drehtobčičkov. Tier sim vedil, da
ga Inokšepkovski ne bo parnal, sim zmiral enega
stajvoj z mize in naenkrat zavrnjem: Ga že imam!
ga že imam!

Histro vskoči Inokšepkovski po tancu in pogleda ke,
berčka, ki sim ga o rai' derjal. Je že! je že! Zda' ga pa bo,
je skramite, nate, tu vam dam staklice.

Spravim zopet keberčka, in tier se je že mrcilo, se po-
slovim in grem smehljaj po stopnicah.

Sihotajec.

Novela Sp. V. Chundela

VIII

Histro korakata dva moža iz gorja proti Lavi. Ivan
in Šabiče sta. Nenavaden nacet morata mieti v glavi.
Se Šabiče, vicer zgooren in živ, pravi izglede vseh zgo-
ornih, je davnejših in kakor se iz njegovega zadrž-
žanja vidi, v globokih misli vtopljen. Zda' sta na bel-
gu Lave, kakera ravno od poprešnjega deževanja na-

raščena z grozovito močjo svoje valove naprej vali.

125.

Greš mi urela! zavpije naenkrat Ivan, ko do vo-
de sprideha, čolna mi!

Ne? poprašaj Šabiče dmonivsi, da li bila lepa!
Laj mi je Daj večeraj zagotovil, da bo danes ob deseti
čoln hitraj na bregu, in če luči do neba Lava vala
ve žene.

Tu zdaj ga vendar mi! reče Ivan; in če luči za beg me
pripravil mi?

Vse, zagotovi Šabiče, pa če hočeš Ivan, mi reče
hitro, bo čoln hitraj, štori, kakor jaz. S temi besedami
dama sleče srtnjo in v kratkim vso obleko. Šer-
mo ga Ivan pogleda; serce pravi moras, čoln mora
biti hitraj, kam hočeš sicer pobegniti, tam je pri-
pravljeno vse! Danes je zadnji dan, zdaj se zadnje u-
re!

V trenutku je obet obdela na strani, kakor dve
viti plavata v vodo in po kratkim, toda stranim
bojn v silnimi valovi sta izurna plavarca na umi
strani. Čoln odvezela in v kratkim je na tem bregu.

Či ko okorita to, korakata vno in zopet hitro na-
raj proti gradu. Bil je dan, ki bi bil imel zadnji devsi,
kega dama za Ana bi li, ker drugi dan bil je za ženi,
vsnje namonjen. Ta, zadnji večer je dobil Ivan za
beg z Ana in je to v umi zadnjim piemu naznamil.
Daj ve je skvela Ana, ko je serdlice prebrala, pa čas
jo je predelal. Od nobene strani pomoči, vsak
dan jo je pripeljal bližej večni ječi, poroti z člove-
kom, kterega ni nikoli ljubila, temne sovražila
po umi jehlenst in krohotanju, nad nesrečo volb
si dragi's serc.

Le en dan! je zdihovala danes, vč umirej se boje.

126 vaje z ljubermijo do Ivana i z ljubermijo, ali prav za
prav z dolžnostim do očeta. — Karti, vaje s smert, nob
v njegovo naročje, več zadnjič serčno i hili k očetu se
in hilit ga poljubiti. I ko k njemu stopi, zopet hoče ji
serce pčiti, i pregrešni, čerri se ji zdijo načerti. I pogum
je zopet proo!

Trna, ji več očē, kaj da se zmiraj žaluješ, glej jutri
si žena nar krevbrisega moža. Koliko jih je, ki se veselja
ukale, dobili stacega. Bodi torej pametna, ljuba moja
i veseloga serca, naj ne greš na bernove pta.

Te besede presunejo Iano, kot dvoizen meč, Pē,
dragi očē, se zemore izreči, medtem ko ga poljubi; jaz
moram moliti. Bodite zdravi!

I temi besedami zapusti svojega očeta, hili v svojo
soto in se zaklene. Skopi to pnu in nepok' izužitke,
sede, da bi že tu bil! — Povedal ji je v pismu, da ta
večer bo odločil, ta večer naj ga čaka v svoji soti, za
drugo bo on oherbel. I zdaj, kako dolge so si bile minu-
te, kako počasni je bila grajska ura. Zdej udari enajst,
in še ga ni! Omamjena se vleže na posteljo i za drem-
lje.

Da ko je bilo enajst, ni bil Ivan delč od svoje ljube,
Pod gradom sta lazila z šakičetom in pristavila do obeh,
ni b vrata. Enajsta ura bila je odmenjeni čas. Tjho od-
pre Ivan slabe vrata i kmalo sta na dvorišču.

Čuh kot grada je bil Ivanu znan, kako tudi Anena
soba i upal je brez težave do njenega otkra priti. Dolgo
destro prikolni se zidu, kot mačet, se zasuče po nji kvi-
to, stopi na stesico, ki je bila nad vpadnjim otkom
z verca z nožem majhno jamo v zid, stopi vanjo o nož,
skini se naglo kot blisk kviho razene in otko dode,
že. Zdej naprej zledi ni bilo več lahko, visel je na otko

nu, ker mu je noga iz jamice ušla i se ne more ne kroti,
ko ne nazaj podalki.

Triznam bog! zajeci z zobom ostrupa je, Matiče po,
mazaj, če motli.

Urno ve zavonce Matiče po deshi hvišho, kahoda
Ivanove noge doseže, Ivan mu zdaj stopi na stran, ve
malo oddahne i hvišho zražene i orecno na otinopri,
plaza.

Ana! reče Ivan slabo na vřpo poterkavši. — Tse
liko. — Ana! reče Ivan se enkrat in bolj poterkal.

Kdaj skoči Ana na noge, v trenutku je pri otinu, je
dure i vici na Ivanovem vratu.

Pliti! minnte sek! reče Ivan, stopi v sobo, in spu,
sti lestovico skozi otino i puzdigne Ana na otino.

Ivan! jectja Ana, ve zmitrej obotavlja je ve.

Pliti! minnte beže! reče Ivan, kakor bi bil kamniten
za njeni objem.

I Ana o nemane moči gnana se vpristi po lestvi, ki
je Ivan derži in Matiče je vjame v naročje. Ivan ne naji
de ne enega braja, da bi lestvo privzel, a horevno vva ho
mestice krog in krog vstrela. "kator gori, tacho doli", za
goderija jezno in ve spusti skozi otino, i skoči na otac,
šico nad spodnjim otinom, ki je bila močne viditi. Čepred
jo je on omajal i zdaj zopet Ana, da je do ziata odstopila.
Iho Ivan kerdo nanjo skoči, zagrabi led i Ivan se zver,
ne. Ali ti oreci bil je spodej Matiče, ki ga vjame in obrea,
je padca na kamnijo, ki bi bil znal smerten vili.

Jezus! Marija! zaopije Ana in ve sborej zverne nam
glega straha.

Popanje! Matje! na pomoč! na pomoč! se zvesti na,
enkrat iz razarit nob v spodnji sobi, kjer je hudi ropak
gredi pdiramil.

Ki Lavi, ki Lavi Kliče Matiče.

128. Žliti, minule dere! kliče Ivan in kliče Ana, ki je straha
osa terda.

Žliti in straha zavira Matiče in vzdigne Ana. Ivan zama-
no! Oniše ne šparaj!

Č kot veter jo pomeče z Ana na ramah skozi vrata in č,
van za njim, svojo prsiko v roci in Matičekovo na rami.

Moje! se zašliti strahen glas, ko prispeša ravno do La-
ve. Prepadena Ana v čoln, vesle v roke, čoln od kraja, v
onim trenutku!

Moje posrbi! zagromi zopet strahen glas.

Oh Alfonz! zahiti Ana i pade znati. Č ob enim počijo
tri pršice i dve krogli razvrižgane v traj čolna i ga odholje-
ta Ros.

Ana! Ana! Ana! vpije grof, ki pridruja za unimi. Čoj
namreč, ko je kump v gradu zacul, jo hitel v Amine sobo i jo
ngleda prano. Č kot razkaden ris plame iz grada i z vpijem
Ana! za unimi dirja, kimsu vediti, daga Ana strelejo?

Č hndica strato, zagromi Matiče i vsrneli v tropo i popade zopet
veslo. Moja roka! zlastoč grof i se vhorči, ker krogla mn je
razdrobila levico. Č v labo! zaprijejo štirje i dve krogli za-
zvrižgane v čoln i ena Matičetu v oerce, da omahne. i ker ne
ditne več, i čoln se povesne. Ana! Ana! zavpije grof, zav-
pije Ivan, i ta spusti veslo i prsiko i ^{Ano} zagrabi! Grof pa
kot lev, pozabivši rano, plame v razuzdane valove, svojo hčer,
ko rešit! Lastojj, plavati mn je bilo nemogoče.

V sredi Lave pa se je bojeval Ivan s svojo zadnjo močjo.
Do smetki zdelan, je bil Ana, ko se je čoln povesnil, zgrabil,
jo rešiti, pa ^{je} nemogoče. Se entrat se pohajeta na vrtan in
- na vrtomej skupaj.

Lutega z luto, prijabla v prijablom, sovražnihe
i sovražnihom je splenil za vrtelj Lave val!

Y
Kazalo.

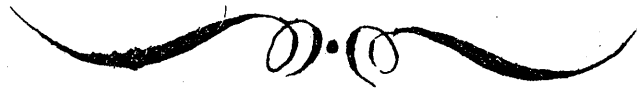

Dan slovarski. U. Jenko	1
Tihotapec Novela I. Sp. Mandelc	2.
Čertici. Sp. Bril	6.
En kosček iz življenja učenca. Sp. Tušek . 6	
Kako je lesica medveda rile loviti učila Sp. Bril	10.
Nektere misli o Petru Velikem in o ptujstvu na Rusovskem Sp. Larnik 11.	
Tihotapec II. Sp. Mandelc	18.
Poslanka U. Jenko	24.
Čertice iz življenja Snakšneprkoske, ga I. Sp. Erjavci	26.
Podnebje v prirodnihi krajih Sp. Bril 29.	
Tihotapec III Sp. Mandelc	34.
Nestanovitnost. Sp. Tušek	40.
Tesnoba. U. Jenko	43.
Čertice iz življenja Snakšneprkoske, ga II. Sp. Erjavci	44.
Izvirno izpravevanje vesti Sp. Erjavci 46.	
Lesica medved in gajic Sp. Bril	47.

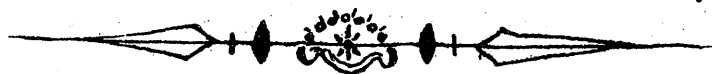
Otroci rusico govore. Sp. Ljavec	48.
Tičar in teč. L. Bril	49.
Tihotapec IV. Sp. Mandelc	49.
Pešem L. Jenko	57.
Kaznovana terčalka Sp. Jenko	58.
Kratkocasnica Sp. Ljavec	59.
Zemlja se okoli svi verti Sp. Bril	60.
Sorica Sp. Tržič	68.
Človek. L. Jenko	68.
Zemlja se okoli svi verti. Sp. Bril	71.
Tihotapec V Sp. Mandelc	74.
Čolnar L. Jenko	83.
Povodni mož Sp. Jamnik	84.
Travnica L. Bril	92.
Tihotapec Sp. Mandelc. VI.	93.
Čomarji L. Bril	102.
Povodni mož Sp. Jamnik	103.
Mladenci in potok. L. Jenko	106.
Tihotapec VII. Sp. Mandelc	108.
Na zbiranje L. Jenko	115.

Proodni mož. Sp. Jamnik	116.
Čertice iz življenja Štarkšuperske, ga. Sp. Ljavec. III	121.
Štrotapec VIII. Sp. Mandelc	124.

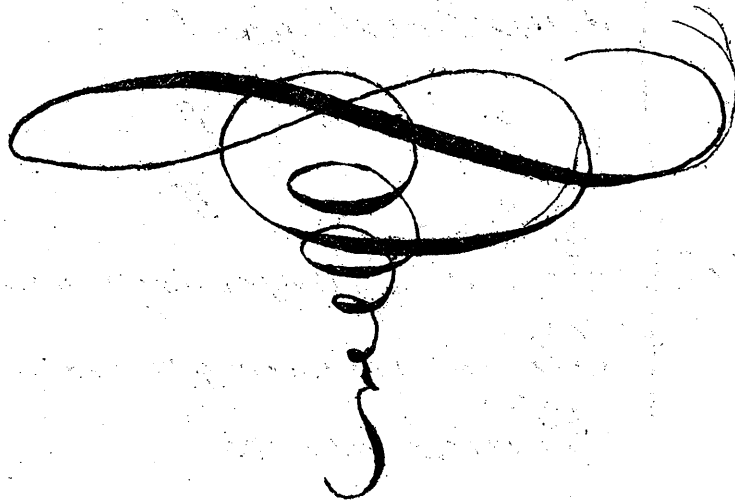
Pesmi.

Človek zl. Jenko	68
Colnar " "	83
Dan slovarski zl. Jenko	1.
Komarji zl. Bril	102.
Mladenci in potok. Zl. Jenko	106.
Na jbiranje " "	115.
Pesem " "	59.
Pastanka " "	24.
Terzoba " "	48.
Tičar in tu. Zl. Bril	49
Tuznica " "	92.

Sorica. Sp. Fušik	69.
Pišotajci Novela. Sp. Mandelc. I .	2
" " " " II .	18
" " " " III .	34
" " " " IV .	49.
" " " " V .	74.
" " " " VI .	93
" " " " VII .	108
" " " " VIII .	124.
Zemlja se okoli osi verti sp. Bril 60.	91

Vencesl.

Pril.

Certici	6.
Kako je lesica medveda ri- be loviti učila	10.
Podnebe v prvotnih krajih	29.
Lesica, medved in zajec	47.
Ticar in tič	49.
Zemlja se okoli osi vrti 60.	71.
Puznica	92.
Komarji	102.

France

Erjavec.

Certice iz življenja Inak, šneprkovskega I	26
" " II	44.
" " III	121.
Primo izpraševanje vesti	48.
Otroci resnico govore	48.
Kratkočasnica	59.

Simon
Jenko.

Dan slovarski	1.
Poslanke	24.
Teroba	43.
Perim	57.
Khagnor ana tercjalta	58.
Človek	68.
Colnar	83.
Mlaveneč in potok	106.
Na zbiranje	115.

Valentin
Mandelc.

Tihotapeč I	2.
" II	18.
" III	34.
" IV	49.
" V	74.
" VI	93.
" VII	108.
" VIII	124.

Jvan Tusck	{	En kosick iz življenja učenca. 6	
		Nestarovitnej.	40.
		Sorica . . .	63

Valentin Larnik.	{	Nektere misli o Petru V. likem in o puijstvu na Rusovkem	11.
		Povodni, mož	84
		" "	103
		" "	116

Otinno mesca sveiana leta 1855.

Redakcija faksimila: Branko Reisp

